

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA
ČESKÉ REPUBLIKY

socio.factor
sociální firma | výzkum a vzdělávání | služby

Evaluační projektu Na správnou cestu! II.

Závěrečná evaluační zpráva

zpracováno pro Probační a mediační službu

SocioFactor s.r.o.
www.sociofactor.eu

Obsah

Manažerské shrnutí	4
1. Cíl a účel evaluace	11
2. Metodologie řešení	11
2.1. Shrnutí projektu	11
2.2. Logický model projektu	12
2.3. Analýza klíčových aktérů	15
2.4. Evaluační design	15
2.4.1. Specifikace výzkumných metod evaluace a datových zdrojů	18
2.5. Evaluační matice	20
2.6. Analýza rizik	24
2.7. Harmonogram evaluace	24
3. Sběr dat	26
3.1. Přehled realizovaných šetření	26
3.2. Další zdroje dat	29
4. Hlavní zjištění	29
4.1. KA 01 - Rozvoj týmů pro mládež	29
4.1.1. Naplnění výstupů, dopady, vlivy na realizaci	30
4.1.1.1. Výstupy z dotazníkového šetření mezi členy Týmů	33
4.1.1.2. Řešená témata, realizované výstupy/opatření Týmů pro mládež	40
4.1.1.3. Program krátkodobého zaměstnávání	41
4.1.1.4. Vlivy na realizaci	45
4.1.2. Doporučení	48
4.2. KA 02 - Rodinné skupinové konference	50
4.2.1. Naplnění výstupů, dopady, vlivy na realizaci	50
4.2.1.1. Výstupy z evaluačních dotazníků ke vzdělávacím akcím	52
4.2.1.2. Výstupy z dotazníkového šetření mezi probačními úředníky	53
4.2.1.3. Vlivy na realizaci	63
4.2.2. Doporučení	64
4.3. KA 03 – Program proti násilí	66
4.3.1. Naplnění výstupů, dopady, vlivy na realizaci	66
4.3.1.1. Vlivy na realizaci	73
4.3.2. Doporučení	74
4.4. KA 04 Zahraniční cesty	75

4.4.1.	Naplnění výstupů, dopady, vlivy na realizaci.....	75
4.4.2.	Vlivy na realizaci	77
4.5.	KA 05 – Monitoring a evaluace projektu	78
4.5.1.	Naplnění výstupů, dopady, vlivy na realizaci.....	78
5.	Závěry evaluace	79
5.1.	Odpovědi na evaluační otázky.....	79
5.2.	Doporučení.....	89
	Seznam grafů	92
	Příloha č. 1_Přehled činnosti jednotlivých Týmů pro mládež	93
	Příloha č. 2_Přehled výstupů Týmů pro mládež	128

Manažerské shrnutí

Evaluace projektu „Na správnou cestu! II“ byla realizována od března 2018 do dubna 2020, a to včetně lhůty na vypořádání připomínek. Cílem této evaluace bylo zhodnotit nastavované procesy a výstupy projektu s ohledem na vytyčené cíle a podpořit úspěšné řízení projektu (např. identifikace dalších možných rizik, úspěšnost v naplňování cílů projektu aj.). Cílem bylo taktéž zadavateli (zastoupeného především projektovým manažerem) a realizátorům jednotlivých klíčových aktivit poskytovat zpětnou vazbu a včasná doporučení na úpravy procesů a postupů s ohledem na stanovené cíle projektu a také vyhodnotit plnění cílů a výsledky projektu.

K dosažení stanovených cílů použil evaluátor kombinaci několika evaluačních metod, mezi které se řadí sekundární analýza dat, hloubkové individuální rozhovory, dotazníková šetření a participativní pozorování. V průběhu projektu byly zpracovány vstupní, průběžná a závěrečná evaluační zpráva, k jejichž vypracování bylo uskutečněno 51 individuálních rozhovorů se členy realizačního týmu projektu (manažer projektu, metodici Týmů pro mládež, koordinátoři Týmů pro mládež, odborný garant programu Proti násilí, metodici a lektori programu Proti násilí) a probačními úředníky zapojenými do aktivit projektu (program Zaměstnávání mladistvých pachatelů, program Proti násilí), 3 dotazníková šetření (2 dotazníková šetření mezi členy Týmů pro mládež, 1 dotazníkové šetření mezi probačními úředníky ke vzdělávání v oblasti rodinných skupinových konferencí), provedena sekundární analýza dat zejména projektové dokumentace, zpráv o realizaci projektu, zápisů z jednání Týmů pro mládež, ročních plánů a vyhodnocení činnosti Týmů pro mládež, metodik jednotlivých programů a evaluační listy vzdělávacích aktivit. Evaluátor se také účastnil porad projektového týmu.

Projekt **„Na správnou cestu! II“** byl realizován v období od 1. 5. 2016 do 31. 8. 2020 a navazoval na projekt „Na správnou cestu!", který byl Probační a mediační službou realizován v letech 2012 až 2015. Zaměřoval se na podporu multidisciplinární spolupráce odborníků v oblasti prevence kriminality a řešení nekoordinovaného zavádění preventivních opatření zaměřených na ohroženou mládež a nepromyšlené rozšiřování sociálních služeb v regionech, prostřednictvím zavedení role koordinátora Týmu pro mládež. Cílem bylo navázat na osvědčené činnosti v pilotních lokalitách (Brno-venkov, Náchod, Opava a Plzeň-město), ve kterých PMS působila již v předešlém projektu, rozšířit je do dalších šesti míst České republiky, a tím činnost týmů v rámci ČR dále standardizovat a postupně sjednocovat. Činnost Týmu pro mládež pokračovala ve čtyřech regionech předcházejícího projektu, kde byla rozšířena o další aspekt – program Zaměstnávání mladistvých pachatelů s cílem umožnit mladistvým získat finanční prostředky na hrazení škod vzniklých trestnou činností.

Projekt reagoval na vývojové trendy kriminality mládeže snahou o rozšíření restorativních programů zaměřených na mladé pachatele trestné činnosti, na oběti a dotčenou komunitu, které jsou v zahraničí běžně uplatňovány, ale v ČR s nimi prozatím není tolik zkušeností. Díky projektu „Na správnou cestu!“ se podařilo do českého trestně-právního prostředí zařadit nový restorativní program - rodinné skupinové konference, byla vytvořena metodika uvedeného restorativního programu a vyškoleny 28 facilitátorů (probačních pracovníků) z celkem 15 soudních okresů. Cílem projektu „Na správnou cestu! II“ je rozšířit nabídku restorativního programu rodinných skupinových konferencí do všech soudních okresů, prostřednictvím proškolení probačních úředníků – specialistů na práci s mládeží.

Projekt reagoval na zvyšující se podíl mladých násilníků mezi pachateli a cíleně s nimi pracoval na změně chování. V rámci projektu „Na správnou cestu!“ byl vytvořen nový program pro mladistvé násilné pachatele Proti násilí. Tento program se specificky věnuje snížení násilných projevů v chování mladistvých a kombinuje formy skupinové a individuální práce a práce s rodinou. Projekt „Na správnou cestu! II“ si kladl za cíl tento program nově přizpůsobit cílové skupině mladých dospělých pachatelů a dále program pro obě cílové skupiny realizovat pro mladistvé násilníky ve třech lokalitách – Ostravě a okolí, Brně a okolí a v severočeském regionu.

Hlavní zjištění

Rozvoj Týmů pro mládež

Zlepšení spolupráce odborných institucí a organizací a realizace opatření a rozvoj služeb zaměřujících se na prevenci kriminality mládeže bylo realizováno prostřednictvím **Týmů pro mládež**. Ty působily celkem ve 12 soudních okresech (2 byly po zvážení okolností nahrazeny 2 novými týmy). Jedná se o lokality: Brno-venkov, Olomouc, Náchod, Česká Lípa, Opava, Jeseník, Šumperk (místo Benešova), Plzeň-město, Pardubice (místo Prahy 9), Žďár nad Sázavou. Členové Týmů pro mládež v rámci dotazníkového šetření uváděli, že činnost TM přispěla k zasiťování aktérů pracujících s mládeží (96,2 %), k rozvoji multidisciplinární spolupráce (93,7 %) a k rozvoji preventivních aktivit pro děti a mládež (86,1 %). Činnost TM přinesla celou řadu aktivit a výstupů směřujících jak k členům Týmů, tak odborné i laické veřejnosti a samotným dětem a mládeži.

Mezi nejčastěji **řešená témata** Týmů pro mládež patří témata spojená s kyberprostorem (Kyberkriminalita, Kyberšikana, Netholismus, Sexting apod.), záškoláctví, prevence rizikového chování, drogová problematika, děti s psychiatrickou diagnózou/zátěží, deinstitutionalizace psychiatrické péče, dítě jako pachatel/oběť. Objevovala se také témata Cochemská praxe, Oznamovací povinnost, Útěky

děti z domova, Spolupráce subjektů v rámci trestního řízení a řada dalších. Témata otevíraná a řešená v rámci Týmů jsou velmi široká a každý z týmů k nim přistupoval různě, volil jiná podtémata, jiné způsoby řešení, jiné cíle a v neposlední řadě mají témata jiné výstupy/opatření. Důležitým rysem většiny výstupů/opatření je jejich **přenositelnost**. V rámci projektu byly koordinátory využity tyto výstupy s mírnými obměnami v jiných lokalitách: Inscenované soudní jednání (Opava – Jeseník), projekt „Děti ve virtuálním prostředí“ (Náchod – Pardubice pod názvem Kyberdětí), Preventivní výstava „Mne se to netýká“ (vznikla v rámci pilotního projektu v Brně) různé koncepty setkávání s pedagogickými pracovníky, přehledy a databáze, rozcestníky. Z hlediska jednotlivých zavedených opatření lze posuzovat také jejich **zachování v lokalitách po skončení činnosti Týmu pro mládež**. Z tohoto hlediska pak vynikají výstupy, které pro realizaci převzaly do svých rukou organizace a instituce, které v regionech působí, případně jsou na činnosti Týmu nezávislé (např. zavedené služby, postupy). Mezi tyto výstupy lze řadit: zavedení Cochemské praxe (Jeseník), každoroční setkání ředitelů ZŠ a školních metodiků prevence (pokračující aktivita z pilotního projektu, Plzeň-město), zavedení studijního předmětu na Pedagogické fakultě MÚ Brno „Žáci a sociálně patologické jevy“ (Brno-venkov), vznik pracovního místa terénní pracovník (Opava), zavedení resocializačního programu organizace Eurotopia.CZ, o.p.s. (Jeseník), iniciace a podpora vzniku adiktologické ambulance (Náchod), program primární prevence „Právo pro každý den“ (Jeseník). Dále bychom mohli pod tato opatření uvést přehledy, databáze a rozcestníky (pokud někdo převezme jejich aktualizaci). Velmi důležitým výstupem jsou zavedené postupy práce v rámci multidisciplinární spolupráce.

Důležitými faktory úspěšné činnosti Týmu je jeho dlouhodobé a kontinuální působení, působení v rámci celého soudního okresu (přesah města), multidisciplinarita, dosahování týmových výstupů, které motivují členy k další činnosti. Hlavním negativním vlivem vnímaným zejména koordinátory, ale i členy Týmů byla absence prostředků na financování výstupů. Činnost Týmů výrazně ovlivnila také fluktuace koordinátorů.

Program krátkodobého zaměstnání od počátku svého působení narážel na řadu systémových překážek. V kontextu s kontraindikacemi se probačním úředníkům nedařilo vyhledávat mladistvé pachatele, kteří by do programu mohli vstoupit. Program nebyl úspěšný. Uchopení programu tak, jak bylo v projektu navrženo, se ukázalo jako nereálné – naráželo na řadu překážek zejména na systémové úrovni.

Rodinné skupinové konference

Vzdělávání 60 probačních úředníků bylo realizováno prostřednictvím tří, respektive čtyř vzdělávacích modulů – třídní vstupní vzdělávání, školení zahraničním lektorem, zahraniční cesta (1/2 probačních úředníků) a intervizní setkání (1/2 probačních úředníků).

Dotazníkové šetření mezi probačními úředníky – účastníky aktivity, do kterého se zapojilo 50 z nich, ukázalo, že vzdělávání v oblasti RSK je probačními úředníky vnímáno jako přínosné (23 osob - určitě ano, 26 - spíše ano), pouze jeden probační úředník hodnotil vzdělávání jako spíše nepřínosné. Probační úředníci uváděli, že získali potřebné dovednosti, znalosti a schopnosti k realizaci RSK (13 určitě ano, 34 spíše ano). Dva probační úředníci uvedli, že spíše ne, a jeden probační úředník uvedl, že určitě ne. Také více než polovina odpovídajících úředníků odpověděla, že získané dovednosti a schopnosti uplatnili při své práci (mimo realizaci RSK).

Pokud probační úředníci hodnotili vzdělávání, pak uváděli, že by ocenili více nácviků, praktických ukázek, zkušeností kolegů. V případě školení zahraničním lektorem by uvítali více příkladů realizace rodinných skupinových v trestní oblasti.

Největší potíže při realizaci způsobovala realizačnímu týmu **fluktuace** probačních úředníků, specialistů na mládež a jejich pracovní vytíženost (v menších střediscích bývají často vedoucími střediska), se kterou se potýkal při organizaci vzdělávání. Naplnění všech vzdělávacích modulů shodnými účastníky se ukázalo jako je obtížně realizovatelné, proti tomuto cíli působí délka trvání projektu a přirozená obměna a počet pracovníků.

Výstupem projektu je realizace vzdělávání v oblasti RSK a rozšíření možnosti realizovat v RSK v rámci celé České republiky, což se podařilo naplnit. Z hlediska dopadu vzdělávání jsme šli dále a dotazovali jsme se, zda probační úředníci RSK realizují. Ukázalo se, že byť probační úředníci získali podporu pro realizaci RSK, plně ji nevyužívají. Od posledního vstupního vzdělávání v oblasti RSK uplynul v době dotazníkového šetření téměř rok a RSK realizovalo pouze 8 probačních úředníků (z toho 4 nově). Odůvodnění směřují nejčastěji do oblasti vysoké pracovní vytíženosti, absence vhodných případů a ke lhůtám trestního řízení, přičemž na realizaci RSK je nahlíženo jako na časově náročnou záležitost.

Program Proti Násilí

Evaluace programu Proti násilí byla zaměřena zejména na využitelnost vzniklých metodik a samotnou realizaci programu. K programu „Proti násilí“ bude v rámci projektu realizována studie účinnosti. V rámci evaluace jsme se nezaměřovali na to, zda a jaký mají programy dopad na pachatele.

Průběh programu je upraven metodikami pro mladistvé pachatele (vznikla v rámci pilotního projektu) a pro mladé dospělé pachatele (vznikla v rámci pokračujícího projektu). Obě metodiky byly na základě v praxi identifikovaných připomínek upraveny v říjnu 2018. **Metodiky** jsou vnímány jako strukturované, dobře nastavené, obsahující postupy, které lze aplikovat. Ze strany lektorů je pozitivně vnímáno, že jsou nastavena témata a cíle jednotlivých setkání, ale způsob jejich provedení je ponechán na lektorech samotných. Každá skupina vyžaduje jiný přístup lektorů a jiný způsob zpracování tématu. Metodici

a lektoři vnímají, že metodika KBT sedí na mladistvé a mladé dospělé velmi dobře a vede je k zamyšlení nad tím, komu svým jednáním zničili život, co je k takovému jednání vede, a hodnocení programu těmi, kteří jej absolvují, jsou kladná. Metodika je v praxi velmi dobře využitelná, je však poukazováno na to, že lektor nesmí být rigidní a musí vnímat metodiku jako nástroj.

K samotným metodikám jsme v průběhu rozhovorů zaznamenali dvě připomínky, a to konkrétně k **metodice pro mladistvé pachatele**. První z nich zmínil lektor programu a směřuje do práce s rodinou mladistvého pachatele v případě, kdy docházelo k **násilí v rodině**. V tomto případě je pro lektory obtížné držet se metodik a první setkání s lektory bývají spíše mediacemi. Lektorka uváděla, že až při třetím setkání bylo možné vrátit se ke „scénáři metodiky“. Druhá byla zmíněna jedním z probačních úředníků a vztahuje se k motivační fázi klienta pro vstup do programu. Probační úředník uváděl, že často pracují také s rodinami klientů mladých dospělých, kteří věkově spadají mezi mladé dospělé (18, 19 let), ale stále navštěvují školu. Také v těchto případech má rodina velký vliv na vstup do programu či jeho absolvování.

Mezi problematickými a těžko zvládnutelnými podmínkami programu (zejména pro mladé dospělé) byly/jsou lektory zmiňovány povolené absence. Absence je jediným důvodem, pro který byli účastníci z programu vyloučeni. Lektoři se nicméně shodují se na tom, že volnější nastavení by nepřivítali. Zaznělo také, že pokud by ke změně v nastavení omlouvání absence mělo dojít, pak nikoliv plošně.

Na probační programy obecně nahlíží **probační úředníci** jako na potřebné a smysluplné. Program Proti násilí byl v různých střediscích přijímán s odlišnými odezvami a lze vysledovat vnější a vnitřní vlivy na jeho realizaci, případně kombinaci těchto vlivů. Mezi vnější vlivy lze zařadit **první zkušenost** s realizací probačního či resocializačního programu tohoto charakteru, ne ve všech střediscích se podařilo, aby byl program **ukládán státními zástupci a soudci**. Ve střediscích, kde mají možnost doporučit klientovi **jíný program**, který je již zaběhlý a prověřený, nízkoprahovější, příp. individuální, váhají nad tím, do kterého programu klienta zařadit. Dalším vlivem na realizaci je **pokles počtu mladistvých pachatelů** násilných trestných činů, tím spíše bez kontraindikace. Mezi vlivy vnitřní (nastavení programu) jsme zařadili **kontraindikace účasti** v programu, zejména **drogová závislost**. Většina klientů PMS nějakým způsobem drogy užívá, probačním úředníkům se obtížně detekuje, u kterých klientů je míra užívání ještě přijatelná, a kdy už ne. **Zaměstnání mladého dospělého pachatele** je ze strany probačních úředníků vnímáno jako komplikace v absolvování programu (směnný provoz). Dále byl zmiňován **název programu (stigmatizace)**, **dlouhé čekání na zahájení skupiny** nebo **neotevření** programu pro jeho nenaplnění.

Do programu vstoupilo 75 mladistvých a mladých dospělých pachatelů trestné činnosti (oproti zamýšleným 120 pachatelům). Pokud na program nahlédneme z hlediska úspěšného absolvování

programu účastníky (dokončili program), pak program Proti násilí úspěšně absolvovalo 30 mladistvých a 28 mladých dospělých.

Doporučení

Pokud by v budoucnu byla činnost Týmů pro mládež zajištěna, pak z evaluace aktivity vyplývají tato doporučení:

- Koordinátor Týmu má při dlouhodobém působení v regionu kapacitu na zajištění **chodu dvou Týmů pro mládež**, tedy zajištění dvou soudních okresů. Jako jiná vhodná varianta se jeví ponechat koordinátora působit v rámci jednoho soudního okresu a jeho pracovní náplň doplnit **o Public relations PMS v regionech**.
- Koordinátoři svou prací vstupují do neznámého prostředí, ve kterém již mohou být a bývají vytvořeny vztahy a vazby mezi osobami, organizací, institucemi. Vhodným by bylo poskytnout koordinátorům možnost **supervize** vlastní práce a jimi vnímaných vztahů.
- Týmy pro mládež jsou koncipovány jako aktivita, v rámci které se setkává větší skupina osob a jsou očekávány výstupy. Jak sekávání Týmů, tak výstupy mohou přinášet potřebu **finančního zajištění** – např. zajištění prostor pro setkávání Týmu, zajištění občerstvení, prostor pro pořádání konferencí, odborných lektorů, přednášejících, tisk letáků apod.
- Pokud se PMS rozhodne v budoucnu věnovat prostor Programu zaměstnávání mladistvých pachatelů, jeví se jako vhodné program koncipovat jako **službu dodávanou prostřednictvím NNO**.

Aktivita **rodinných skupinových konferencí** se zaměřovala na vzdělávání probačních úředníků v oblasti tohoto restorativního přístupu.

- Jednoznačně lze říci, že vzdělávací moduly jsou vhodně poskládány a je možné vzdělávání takto nadále nabízet v rámci dalšího profesního vzdělávání probačních úředníků.
- Probační úředníci vzdělávání hodnotili jako přínosné zejména pro jeho využitelnost. Pokud by ke změnám ve vzdělávacích modulech mělo dojít, pak by mělo být do vzdělávání zahrnuto více praktických ukázek a nácviků. Zahraniční lektor by měl uvádět příklady z trestní oblasti.
- Metodika RSK je považována za využitelnou a probační úředníci k ní neměli připomínek.
- Je **potřeba podpořit aplikaci** nabytých dovedností a vědomostí. Nabízí se otázka, proč jeden probační úředník realizoval 10 rodinných skupinových konferencí a jiný žádnou. Je zde možná hypotéza, že probační úředníci mají obavy z prvního kroku, RSK si prostě vyzkoušet. Zároveň je potřeba probační úředníky v realizaci RSK v maximální možné míře podpořit.

Program Proti násilí byl realizován ve třech lokalitách a bylo do něj zapojeno 75 pachatelů násilné trestné činnosti (oproti zamýšleným 120).

- Zajištění **kontinuální nabídky** programu Proti násilí je jedním z hlavních faktorů jeho úspěšné realizace. **Rychlost umístění** zejména mladistvého pachatele je nezbytná. Nabízejícími se možnostmi jsou uzpůsobení programu individuální formě, kontinuální spouštění programu s odstupem maximálně 3 měsíců.
- Zajistit trvalou či dlouhodobou nabídku programu Proti násilí v lokalitě, aby byl program „atraktivní“ také pro soudce a státní zástupce.
- **Metodika programu** je ze strany všech lektorů vnímána jako vyhovující, dobře strukturovaná, obsahuje všechna potřebná témata. Byly detekovány dvě oblasti, které metodika nezachycuje. První se vztahuje k práci s pachatelem a jeho rodinou, kdy **násilí probíhalo přímo v rodině**. Druhá se vztahuje k mladým dospělým pachatelům ve věku 18 – 19 let, kteří stále navštěvují školu a probační úředníci uváděli velký vliv rodiny na nástup potenciálního účastníka do programu a jeho absolvování. Probační úředníci pracují v motivační fázi také s rodinami klientů mladých dospělých.
- **Název programu** může být kontraproduktivní v případě motivace klienta PMS pro vstup do něj v přípravné fázi trestního řízení.
- Jako obtížně zvladatelná podmínka programu pro pachatele (mladé dospělé) je vnímána **docházka**. Lektori se kloní k variantě ponechat podmínku docházky nadále shodně nastavenou, snaží se účastníkům vyjít vstříc. Zaznělo také, že pokud by ke změně v nastavení omlouvání absence mělo dojít, pak nikoliv plošně, ale na základě uvážení lektorů, kteří jsou schopni posoudit jednotlivé případy individuálně a např. nahradit některá skupinová setkání individuálními. Z hlediska probačních úředníků je u zaměstnaných mladých dospělých docházka komplikací pro zařazení do programu. Je tedy otázkou, zda podmínku ponechat v současném znění, nebo přenastavit.

1. Cíl a účel evaluace

Cílem evaluace je zhodnotit nastavované procesy a výstupy u projektu s ohledem na vytyčené cíle a podpořit úspěšné řízení projektu (např. identifikace dalších možných rizik, úspěšnost v naplňování cílů projektu aj.). Cílem je taktéž zadavateli (zastoupenému především projektovým manažerem a odborným garantem) a realizátorům jednotlivých klíčových aktivit poskytovat zpětnou vazbu a včasné doporučení na úpravy procesů a postupů s ohledem na stanovené cíle projektu a také vyhodnotit plnění cílů a výsledky projektu.

2. Metodologie řešení

2.1. Shrnutí projektu

Název projektu: Na správnou cestu! II

Číslo projektu: CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_029/0002236

Zaměření projektu: Rozvoj a rozšíření činnosti týmů pro mládež a dvou programů pro mladistvé pachatele trestných činů v rámci systému soudnictví nad mládeží a posílení odborné spolupráce mezi institucemi.

Výše rozpočtu: 42 665 000,40 Kč (z toho podíl ESF 77,56 %)

Termín realizace: 1. 5. 2016 – 30. 4. 2020; realizace prodloužena do 31. 8. 2020

Projekt „Na správnou cestu! II“ navazuje na projekt „Na správnou cestu!“, který byl Probační a mediační službou realizován v letech 2012 až 2015.

Projekt „Na správnou cestu! II“ se zaměřuje na podporu multidisciplinární spolupráce odborníků v oblasti prevence kriminality. Řeší nekoordinované zavádění preventivních opatření zaměřených na ohroženou mládež a nepromyšlené rozšiřování sociálních služeb v regionech, prostřednictvím zavedení role koordinátora týmu pro mládež. Cílem je navázat na osvědčené činnosti v pilotních lokalitách (Brno-venkov, Náchod, Opava a Plzeň-město), ve kterých PMS působila již v předešlém projektu, rozšířit je do dalších míst České republiky, a tím činnost týmů v rámci ČR dále standardizovat a postupně sjednocovat. Konkrétně bude pokračovat činnost týmu pro mládež ve čtyřech regionech předcházejícího projektu, kde bude rozšířena o další aspekt – program zaměstnávání mladistvých. V dalších šesti nových soudních okresech bude zavedena role koordinátora týmu pro mládež, a tím započata činnost týmu pro mládež v rozsahu shodném s předešlým projektem, čímž bude rozšířena dobrá praxe do dalších regionů.

Projekt reaguje na vývojové trendy kriminality mládeže a snaží se o rozšíření restorativních programů zaměřených na mladé pachatele trestné činnosti, na oběti a dotčenou komunitu, které jsou v zahraničí běžně uplatňovány, ale v ČR s nimi prozatím není tolik zkušeností. Díky projektu „Na správnou cestu!“ se podařilo do českého trestně-právního prostředí zařadit nový restorativní program - rodinné skupinové konference, který do procesu řešení vzniklého konfliktu kromě mladistvého pachatele a oběti přímo zapojuje také jejich nejbližší sociální okolí. V rámci předešlého projektu byla vytvořena metodika uvedeného restorativního programu a vyškoleni 28 facilitátorů (probačních pracovníků) z celkem 15 soudních okresů, konferencí se zúčastnilo 50 mladistvých pachatelů. Cílem projektu „Na správnou cestu! II“ je rozšířit nabídku restorativního programu rodinných skupinových konferencí do všech soudních okresů, prostřednictvím proškolení probačních úředníků – specialistů na práci s mládeží.

V ČR je sice relativní dostatek probačních a resocializačních programů pro mladistvé pachatele, ale pouze minimum z nich je zacíleno na rizikovou skupinu násilných pachatelů. Ti často páchají trestnou činnost opakovaně a ohrožují tak své okolí. Projekt reaguje na zvyšující se podíl mladých násilníků mezi pachateli a cíleně s nimi pracuje na změně chování. V rámci projektu „Na správnou cestu!“ byl vytvořen nový program pro mladistvé násilné pachatele Proti násilí. Tento program specificky se věnuje snížení násilných projevů v chování mladistvých a kombinující formy skupinové a individuální práce a práce s rodinou, byl realizován po dobu necelých dvou let ve dvou pilotních lokalitách - Brno a Ostrava. Zařazeno do něj bylo 33 mladistvých násilníků, z nichž 75 % program úspěšně dokončilo. Projekt „Na správnou cestu! II“ si klade za cíl tento program nově přizpůsobit cílové skupině mladých dospělých pachatelů a dále program pro obě cílové skupiny realizovat pro mladistvé násilníky ve třech lokalitách – Ostravě a okolí, Brně a okolí a Severočeském regionu.

Projekt dále reaguje na špatnou uplatnitelnost mladých pachatelů na trhu práce. Mladiství pachatelé často nemají stálý příjem, není v jejich možnostech uhradit včas způsobenou škodu a na tuto skutečnost doplácí především oběti trestného činu. Program umožní mladistvým získat finanční prostředky na hrazení škod vzniklých trestnou činností, sekundárně působí také jako preventivní opatření před pácháním další trestné činnosti. Projekt podpoří vznik nového programu krátkodobého zaměstnání právě pro tyto pachatele v lokalitách Brno-venkov, Náchod, Opava a Plzeň-město, tedy tam, kde již v předešlém projektu působil koordinátor týmu pro mládež.

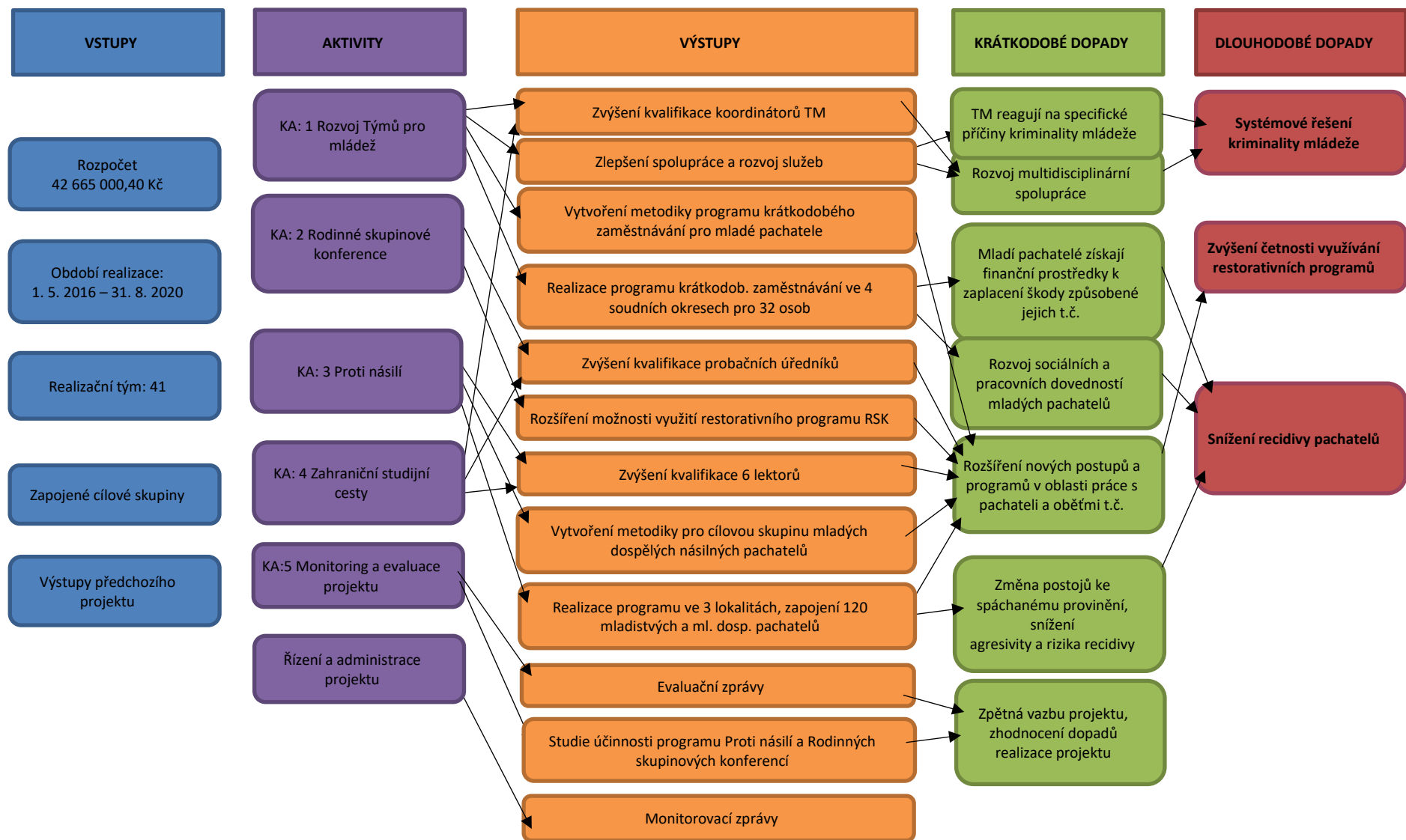
2.2. Logický model projektu

Po diskusi se zástupci realizačního týmu projektu jsme vytvořili schéma logického modelu projektu. Součástí modelu jsou vstupy projektu, jeho aktivity, výstupy, krátkodobé dopady a dlouhodobé

dopady. Logický model je navržen tak, aby reflektoval logickou provázanost všech činností projektu a zachytil vztahy mezi nimi.

Klíčovými aktivitami, které mají zásadní význam ve vztahu k výstupům projektu, jsou zejména KA 01, 02 a 03. Klíčová aktivita 04 Zahraniční studijní cesty je významně propojena s aktivitami předešlými a víceméně se podílí na naplnění jejich dílčích cílů (součást vzdělávacích aktivit).

Obrázek 1: Schéma logického modelu projektu Na správnou cestu II

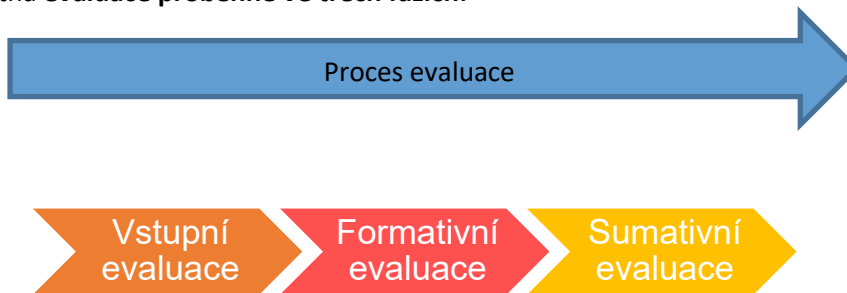
2.3. Analýza klíčových aktérů

Klíčový aktér	Vztah k projektu
Probační a mediační služba ČR	Je realizátorem projektu. Zajišťuje realizaci klíčových aktivit.
Členové Týmů pro mládež	Pracovníci státních a nestátních neziskových a dalších organizací a institucí věnující se práci s problémovou mládeží a práci s mladými pachateli násilné trestné činnosti, kteří jsou členy týmů pro mládež, ve kterých bude působit koordinátor týmu pro mládež.
Mladiství a mladí dospělí pachatelé trestné činnosti	Zařazení do programu Proti násilí Zařazení do programu Zaměstnávání mladistvých pachatelů
Pracovníci probační a mediační služby	Probační úředníci - účastníci vzdělávací aktivity v oblasti RSK - zapojení do programu Proti násilí - zapojení do programu Zaměstnávání mladistvých pachatelů Koordinátoři Týmů pro mládež - koordinují činnost Týmů pro mládež v deseti soudních okresech - účastní se vzdělávacích aktivit Lektoři programu Proti násilí - lektorsky zajišťují program Proti násilí - účastní se vzdělávacích aktivit

2.4. Evaluační design

Evaluační design vychází z obecného rámce – ze základního schématu **systémového pohledu na sociální program**, jak jej zformuloval evaluátor Chen (2005). V systémovém pojetí musí sociální program vykazovat dvě funkce, chce-li uspět. Z vnitřního pohledu musí zajistit transformaci vstupů do žádoucích výstupů. Z vnějšího pohledu potřebuje program být trvale v interakci se svým okolním prostředím s cílem získat zdroje a podporu potřebnou pro jeho přežití (trvalé udržení programu). Programy či projekty jsou otevřené, a to právě proto, že jsou ovlivňovány jejich prostředím. Toto platí v sociální oblasti dvojnásobně. Osudy projektu či intervence ovlivňuje řada faktorů. V rámci evaluace budeme sledovat pět klíčových komponent, které mají být v evaluaci sledovány: vstup (input), transformace (transformation), výstup (output), zpětná vazba (feedback) a prostředí (environment).

Samotná **evaluace proběhne ve třech fázích:**

Formativní evaluace

Účelem formativní části evaluace je poskytnout zpětnou vazbu projektu a jeho realizačnímu týmu. Důraz je kladen na ověření, zda skutečný průběh realizace odpovídá plánovanému nastavení projektu, zda jsou vytvářeny všechny výstupy, a dále zhodnotíme způsob provádění projektových aktivit. Evaluace je prováděna tak, že evaluátor systematicky sbírá data o designu projektu a jeho implementaci. V tomto momentu vychází ze zkušeností plánovačů programu, realizátorů a participantů na projektu (účastníci, podpořené osoby). Formativní evaluace slouží ke zlepšení projektu tím, že se zkoumá fungování programu, kvality implementace a organizační kontext. V rámci této fáze nelze vyhodnocovat dopady v jejich plné šíři, což je dáno tím, že je projekt teprve realizován.

Obecné cíle formativní evaluace budou následující:

- a) Zjišťovat efektivitu programu (projektu) – tzv. transformaci, tj. do jaké míry se daří vstupy převést do žádoucích výsledků, které jsou vymezeny jako žádoucí cíle projektu a aktivit.
- b) Zjišťovat relevanci poskytovaných aktivit. Relevancí aktivit se míní jejich schopnost reagovat na potřeby, které byly identifikovány v rámci přípravy projektu.
- c) Zjišťovat, jak program interaguje s vnějším prostředím.
- d) Reflektovat, jak se daří program (projekt) implementovat.
- e) Věnovat se inovativním částem projektu. Sledovat průběh aktivit, a to ve vztahu k prostředí, v němž jsou služby poskytovány.
- f) Poskytovat zpětnou vazbu a komunikovat se zástupci realizačního týmu a dalšími aktéry. Předávat jim informace z formativní evaluace a maximálně je podporovat při jejich aktivitách, a to v atmosféře důvěry a spolupráce. Systematickým sběrem informací a jejich vyhodnocováním přispět ke zlepšení efektivity a celkovému úspěchu projektu.

Sumativní evaluace

Sumativní evaluace si klade za cíl zhodnotit dopady realizace projektu, zejména dopady poskytnutých intervencí na uživatele služeb a řešení jejich nepříznivé životní situace, a to ve vazbě na vynaložené finanční prostředky. Evaluaci budeme především orientovat na hodnocení dopadů (impaktů) projektu, aby mohlo dojít k jeho celkovému vyhodnocení. A taktéž budeme v rámci sumativní evaluace posuzovat dopady (outcomes) projektu jako celku. Dopadem rozumíme celkový účinek na účastníky projektu: poskytovatele, osoby v riziku sociálního vyloučení, obce a partnery apod. Sumativní evaluace je vedle evaluace formativní základním typem evaluačního výzkumu. Teprve pokud vyhodnotíme dopady, poté jsme schopni určit tzv. celkovou užitečnost projektu, o což nám jde. U sumativní evaluace je primárním zájmem determinovat celkový dopad (impact) programu. Závěrem je doporučující aspekt, tedy zdali by program měl, nebo neměl pokračovat nebo být dále podpořen či modifikován. Sumativní evaluace bude zaměřena na závěr (conclusion-oriented), slouží k celkovému posouzení efektů programu. Evaluace dopadu sleduje dosažení projektových cílů. Pokud jich dosaženo nebylo, dá odpověď, zda tomu bylo, protože byl projekt špatně navržen a designován, nebo zda selhala realizace projektu a implementace byla slabá. Evaluace dopadu ukazuje, zdali program uspěl, nebo selhal.

2.4.1. Specifikace výzkumných metod evaluace a datových zdrojů

Sběr dat probíhal s využitím těchto výzkumných metod a technik:

a) Sekundární analýza dat

Při desk research (sekundární analýze dat) byly využívány: projektová dokumentace, zprávy o realizaci, plány činností týmů pro mládež a jejich vyhodnocení, zápisy z jednání Týmů pro mládež, metodiky programů Proti násilí, procesní manuál Týmů pro mládež, relevantní odborná literatura, statistická data a kazuistiky získané od zadavatele, evaluační dotazníky ze vzdělávacích aktivit.

b) Hlubkové individuální rozhovory (nejčastěji polostrukturované)

Hlubkové individuální rozhovory byly realizovány se zástupci projektového týmu, tedy s manažerem projektu, vedoucím projektu, odbornými garanty aktivit, metodiky aktivit, koordinátory Týmu pro mládež a lektory programu Proti násilí. Dále jsme realizovali rozhovory s uživateli projektu (v kooperaci s realizátory projektu) – probační úředníci zapojeni do vzdělávání v oblasti RSK, lektori programu Proti násilí jako uživatelé metodik, probační úředníci zapojeni do programu Proti násilí a do programu Zaměstnávání mladistvých.

Rozhovory s každou skupinou byly vedeny podle specifického scénáře a byly polostrukturované (možnosti bližšího rozvedení tématu). Rozhovory jsme realizovali při osobním setkání, případně telefonicky, pokud tato varianta respondentům více vyhovovala. Místo realizace rozhovoru bylo osobně dohodnuto s respondentem. Scénáře rozhovorů se členy projektového týmu vyplývaly z aktuální fáze projektu.

c) Dotazníkové šetření

V rámci projektu byla realizována 3 dotazníková šetření – 2 dotazníková šetření mezi členy Týmů pro mládež a 1 dotazníkové šetření mezi probačními úředníky, kteří absolvovali vzdělávání v oblasti rodinných skupinových konferencí. V případě probačních úředníků jsme využili on-line dotazníkové šetření. Dotazník v souboru word rozeslaný e-mailem jsme na základě doporučení rozeslali členům Týmů pro mládež, při druhém dotazníkovém šetření jsme také členům Týmů pro mládež umožnili využít online formulář dotazníku. Data jsme vyhodnotili pomocí statistického programu SPSS (Statistical Package for the Social Sciences).

Dotazníkové šetření mezi členy Týmů pro mládež proběhlo před odevzdáním průběžné evaluační zprávy (říjen, listopad 2018) a před odevzdáním závěrečné evaluační zprávy (leden 2020). Dotazník byl

zpracován evaluátorem a předán k připomínkování manažerovi projektu. Dotazník byl rozeslán všem členům a stálým hostům Týmů pro mládež, kontakty jsme obdrželi od koordinátorů Týmů.

Dotazníkové šetření mezi probačními úředníky, kteří absolvovali vzdělávání v oblasti Rodinných skupinových konferencí, proběhlo před odevzdáním závěrečné evaluační zprávy (leden 2020). Dřívější realizace neměla opodstatnění, neboť realizace vzdělávání (či alespoň částí vzdělávacích modulů) nebyla ukončena. Dotazník byl zpracován evaluátorem a předán k připomínkování manažerovi projektu. Rozeslán byl všem účastníkům vzdělávání v oblasti RSK, kteří byli uvedeni na seznamu podpořených osob obdrženého od manažera projektu.

d) Participativní pozorování

Participativní pozorování probíhalo formou účasti evaluátora na vybraných aktivitách (např. porady metodiků s koordinátory, porady projektového týmu), kde nikterak neintervenoval či nezasahoval do jejich průběhu. Participativní pozorování napomohlo v porozumění procesům projektu a jejich hodnocení. Účast na poradách koordinátorů s metodiky či projektového týmu přinášela evaluátorovi vhled do dění v každé lokalitě, kde je aktivita Týmů pro mládež realizována, a dala možnost zjištění přesahů jednotlivých témat mezi lokalitami a vnímání jejich důležitosti jednotlivými koordinátory a metodiky. Dalším přínosem je také možnost sledování interakce mezi jednotlivými koordinátory, metodiky a koordinátory a sledování jejich metodických doporučení ve vztahu k jednotlivým lokalitám.

e) Případové studie

Případová studie je detailní studium jednoho či několika málo případů za účelem evaluace a porozumění procesům a dopadům. Případové studie měly být zpracovány k programu Zaměstnávání mladistvých pachatelů na základě rozhovoru s koordinátorem Týmu pro mládež a probačním úředníkem. Vzhledem k průběhu aktivity a dostupným údajům k jednotlivým případům byly případové studie nahrazeny krátkým popisem případu.

2.5. Evaluační matice

Společná část

Evaluační otázky	Použité výzkumné techniky a postup
Do jaké míry byl projekt navržen tak, aby přinášel očekávané dopady?	KLÍČOVÝ INDIKÁTOR: Vnitřní logika projektu METODA/TECHNIKA: Desk research, hloubkové polostrukturované rozhovory PARTICIPANTI/RESPONDENTI: Členové realizačního týmu REALIZACE: Analýza dostupné projektové dokumentace, rozhovory s vybranými členy projektového týmu
Do jaké míry byly naplněny stanovené cíle a konkrétní aktivity projektu?	KLÍČOVÝ INDIKÁTOR: Úspěšnost naplnění indikátorů, cílů a aktivit projektu METODA/TECHNIKA: Desk research, hloubkové polostrukturované rozhovory, sekundární zpracování naplňování ukazatelů PARTICIPANTI/RESPONDENTI: Členové realizačního týmu, probační úředníci (RSK), členové Týmů pro mládež REALIZACE: Analýza dostupné projektové dokumentace, kvantifikace výstupů s ohledem na dokumentaci, rozhovory s vybranými členy projektového týmu. K zodpovězení otázky přispěly také výstupy z dotazníkového šetření mezi členy Týmu pro mládež; rozhovory s probačními úředníky – program zaměstnávání mladistvých; dotazníkové šetření mezi probačními úředníky proškolenými v RSK; studie o účinnosti programu Proti násilí a RSK
Jsou vzniklé výstupy projektu kvalitní a využitelné v praxi?	KLÍČOVÝ INDIKÁTOR: Kvalita výstupů, praktičnost výstupů METODA/TECHNIKA: Dotazníkové šetření, hloubkové polostrukturované rozhovory – ověření na úrovni uživatelů projektu PARTICIPANTI/RESPONDENTI: Uživatelé projektu – členové týmů pro mládež, probační úředníci, lektori (jako uživatelé metodik) REALIZACE: Dotazníkové šetření mezi členy Týmů pro mládež, rozhovory s uživateli výstupů – lektori, metodici Programu proti násilí a probační úředníci (uživatelé metodik)
Jaké faktory vedly k úspěšné realizaci projektu?	KLÍČOVÝ INDIKÁTOR: Příčiny úspěšné realizace projektu METODA/TECHNIKA: Desk research, hloubkové polostrukturované rozhovory, případové studie PARTICIPANTI/RESPONDENTI: Členové realizačního týmu – manažer projektu, odborný garant projektu, metodici, lektori, koordinátoři týmů pro

	mládež; Uživatelé projektu - členové týmů pro mládež, probační úředníci REALIZACE: Analýza projektové dokumentace, rozhovory se všemi členy projektového týmu a uživateli výsledků, dále se stakeholdery
Jaké překážky bylo nutno v realizaci projektu překonat?	KLÍČOVÝ INDIKÁTOR: V průběhu realizace projektu se vyskytly konkrétní překážky na straně zapojených subjektů, schopnost reagovat na překážky METODA/TECHNIKA: Desk research, hloubkové polostrukturované rozhovory, pozorování PARTICIPANTI/RESPONDENTI: Členové realizačního týmu – manažer projektu, odborný garant projektu, metodici, lektori, koordinátoři týmů pro mládež; Uživatelé projektu - členové týmů pro mládež, probační úředníci REALIZACE: Analýza dostupné projektové dokumentace a rozhovory s vybranými členy projektového týmu
Byly cíle projektu vhodně nastaveny?	KLÍČOVÝ INDIKÁTOR: Relevance projektu METODA/TECHNIKA: Desk research, hloubkové polostrukturované rozhovory PARTICIPANTI/RESPONDENTI: Členové realizačního týmu REALIZACE: Analýza dostupné projektové dokumentace a rozhovory s vybranými členy projektového týmu
Byly konkrétní aktivity vhodně nastaveny v kontextu s cíli projektu?	KLÍČOVÝ INDIKÁTOR: Vnitřní logika projektu – provázanost aktivit a cílů METODA/TECHNIKA: Desk research, hloubkové polostrukturované rozhovory PARTICIPANTI/RESPONDENTI: Členové realizačního týmu REALIZACE: Analýza dostupné projektové dokumentace a rozhovory s vybranými členy projektového týmu
Které aktivity byly nejdůležitější? Které by se mohly vynechat, udělat jinak?	KLÍČOVÝ INDIKÁTOR: Relevance jednotlivých klíčových aktivit METODA/TECHNIKA: Hloubkové polostrukturované rozhovory, dotazníky PARTICIPANTI/RESPONDENTI: Členové realizačního týmu, členové TM, probační úředníci REALIZACE: Rozhovory s vybranými členy projektového týmu, ověření na úrovni uživatelů K zodpovězení otázky přispějí také výstupy z dotazníkového šetření mezi členy Týmu pro mládež; rozhovory s probačními úředníky – program zaměstnávání mladistvých; dotazníkové šetření mezi probačními úředníky proškolených v RSK; studie o účinnosti programu Proti násilí a RSK

Specifická část

Evaluační otázky	Použité výzkumné techniky a postup
Jakým způsobem ovlivnila pozice koordinátora týmu pro mládež (dále jen „TM“) rozvoj preventivních služeb a aktivit a jejich zacílení ve vybraných soudních regionech?	KLÍČOVÝ INDIKÁTOR: Pozice koordinátora TM METODA/TECHNIKA: Hlubkové polostrukturované rozhovory, participativní pozorování, dotazníkové šetření PARTICIPANTI/RESPONDENTI: Koordinátoři TM a členové TM REALIZACE: Dotazníkové šetření mezi členy TM; polostrukturované rozhovory s metodiky, koordinátory; účast na poradách metodiků s koordinátory
Podařilo se navázat dostatečnou spolupráci s orgány činnými v trestním řízení? Pokud ne – co bylo překážkou v navázání spolupráce? Pokud ano – jak se povedlo orgány činné v trestním řízení motivovat?	KLÍČOVÝ INDIKÁTOR: Intenzita spolupráce s orgány činnými v trestním řízení, překážky ve spolupráci, motivace ke spolupráci METODA/TECHNIKA: Dotazníkové šetření, hlubkové polostrukturované rozhovory PARTICIPANTI/RESPONDENTI: Členové realizačního týmu, zejm. metodici, koordinátoři TM, zástupci institucionálních aktérů REALIZACE: Dotazníkové šetření mezi členy TM; polostrukturované rozhovory s metodiky, koordinátory
Prolínají se témata na TM v rámci regionů? Pokud ano, jaká témata se prolínají a jakými způsoby byla řešena v jednotlivých regionech? Dá se některý ze způsobů řešení označit jako nejefektivnější?	KLÍČOVÝ INDIKÁTOR: Regionální rozdílnost témat na TM METODA/TECHNIKA: Desk research, hlubkové polostrukturované rozhovory PARTICIPANTI/RESPONDENTI: Členové TM, koordinátoři, metodici REALIZACE: Analýza dokumentů TM, zejména zápisů, ročních vyhodnocení a plánů; rozhovory s koordinátory, metodiky
Jak hodnotíte fungování a účinnost programu zaměstnávání mladistvých v regionech v kterých je realizován?	KLÍČOVÝ INDIKÁTOR: Účinnost programu zaměstnávání mladistvých v jednotlivých regionech METODA/TECHNIKA: Hlubkové polostrukturované rozhovory, případové studie nahrazeny „popisem případů“ PARTICIPANTI/RESPONDENTI: Koordinátoři TM, členové TM, REALIZACE: Rozhovory s koordinátory, rozhovory s probačními úředníky; vyhodnocení úspěšnosti/neúspěšnosti zapojení pachatelů (na základě dat koordinátorů), výše uhrazené škody způsobené mladistvým (na základě dat probačních úředníků, koordinátorů). Zpracování krátkých popisů případů na základě rozhovorů s koordinátorem/probačním úředníkem
Jaká témata z oblasti sociálně patologických jevů či rizikového chování dětí a mladistvých byla v rámci TM řešena nejčastěji?	KLÍČOVÝ INDIKÁTOR: Intenzita řešení jednotlivých témat řešených v rámci TM METODA/TECHNIKA: Desk research, hlubkové polostrukturované rozhovory, dotazníkové šetření PARTICIPANTI/RESPONDENTI: Členové TM, koordinátoři TM REALIZACE: Analýza dokumentů TM (zápisy atd.), rozhovory s koordinátory, dotazníkové šetření mezi členy TM

Jaký praktický přínos měly vzdělávací aktivity v klíčové aktivitě projektu (dále jen „KA“) 02 na odbornou kvalifikaci účastníků?	KLÍČOVÝ INDIKÁTOR: Přínos vzdělávacích aktivit METODA/TECHNIKA: Dotazníkové šetření PARTICIPANTI/RESPONDENTI: Účastníci vzdělávacích aktivit (pracovníci PMS – 60 osob) REALIZACE: Dotazníkové šetření mezi probačními úředníky - účastníci vzdělávacích aktivit
Jsou metodiky obou programů Proti násilí srozumitelné? Jsou programy v rámci KA03 podle ní v praxi realizovatelné?	KLÍČOVÝ INDIKÁTOR: Srozumitelnost metodik, praktičnost metodik METODA/TECHNIKA: Polostrukturované rozhovory, případně dotazníkové šetření PARTICIPANTI/RESPONDENTI: Uživatelé metodik - lektoři REALIZACE: Rozhovory s lektory programu Proti násilí
Jsou požadavky programů pro zařazené klienty v rámci KA03 (program Proti násilí) zvládnutelné? Které podmínky programu jim přijdou těžko zvládnutelné/nezvládnutelné a proč?	KLÍČOVÝ INDIKÁTOR: Náročnost programů pro klienty METODA/TECHNIKA: Hlubkové polostrukturované rozhovory, analýza anonymizovaných záznamů o průběhu programu PARTICIPANTI/RESPONDENTI: Lektoři programů REALIZACE: Provedeme rozhovory s vybranými lektory programů, podrobíme analýze poskytnuté záznamy z realizovaných/ukončených programů, výsledky Studie účinnosti programu
Jsou programy v rámci KA03 pro klienty přínosné? Jak/do jaké míry se změnil u absolventů programu postoje ke spáchanému provinění?	KLÍČOVÝ INDIKÁTOR: Přínos programů, změna postojů pachatelů trestné činnosti METODA/TECHNIKA: Hlubkové polostrukturované rozhovory, Studie účinnosti PARTICIPANTI/RESPONDENTI: Lektoři programu, případně probační úředník REALIZACE: Rámcové zjištění z realizovaných rozhovorů, výstup studie účinnosti programu
Jak hodnotí lektoři, koordinátoři a metodici jednotlivých aktivit změnu v realizaci oproti prvnímu projektu, v případě, že působili i v předchozím projektu?	KLÍČOVÝ INDIKÁTOR: Rozdílnost projektů METODA/TECHNIKA: Hlubkové polostrukturované rozhovory PARTICIPANTI/RESPONDENTI: Lektoři, koordinátoři a metodici jednotlivých aktivit REALIZACE: Realizace rozhovorů s lektory, koordinátory a metodiky jednotlivých aktivit se zkušeností z minulého projektu
Jak hodnotí aktivity projektu probační úředníci, kteří do nich byli zapojeni?	KLÍČOVÝ INDIKÁTOR: Úroveň aktivit z pohledu zapojených probačních úředníků METODA/TECHNIKA: Hlubkové polostrukturované rozhovory PARTICIPANTI/RESPONDENTI: Zapojení probační úředníci REALIZACE: Rozhovory se zapojenými probačními úředníky

2.6. Analýza rizik

Riziko	Pravděpodobnost výskytu	Významnost rizika	Návrh na eliminaci rizika
Zpoždění zahájení realizace zakázky, plnění termínů	Nízká	Méně závažné	Rozšíření realizačního týmu o další pracovníky, kteří splňují kvalifikační požadavky objednatele – naše firma disponuje kvalifikovanými pracovníky, které v případě potřeby může uvolnit na realizaci této zakázky.
V rámci realizace zakázky se nepodaří oslovit dostatečný počet komunikačních partnerů	Nízká	Velmi závažné	Poskytnutí přesných informací komunikačním partnerům, jak budou výsledky evaluace dále využity. Podpoření vhodné motivace cílové skupiny. Nabídnutí časové flexibility při domlouvání kontaktů. Spolupráce s objednatelem.
Nemožnost zpracovat získaná data včas	Nízká	Méně závažné	Uzpůsobení harmonogramu - analýza bude prováděna průběžně.
Působení proměn lidí na pozicích	Střední	Středně závažné	Dlouhotrvající projekt může provázet proměna lidí na pozicích, proto je potřeba nastavit mechanismy a plán tak, aby eliminoval dopady možných změn.

2.7. Harmonogram evaluace

Plnění	Termíny kroků plnění
Zahájení plnění	24. 4. 2018 – ihned po podepsání smlouvy oběma stranami
Realizace vstupního rozhovoru s projektovým manažerem	Před odevzdáním Vstupní evaluační zprávy
Předání Vstupní evaluační zprávy	do 30 dnů po podpisu smlouvy (do 24/5/2018)
Hlubkové polostrukturované rozhovory se členy projektového týmu (manažer, vedoucí projektu)	Dle domluvy s projektovým manažerem, průběžně po celou dobu průběhu evaluace Před odevzdáním Průběžné zprávy (2 x projektový manažer, 1x vedoucí projektu)

	Před odevzdáním Závěrečné zprávy (1 x vedoucí projektu, min. 2 x manažer projektu)
Hloubkové polostrukturované rozhovory s koordinátory TM a metodiky	Dle domluvy s projektovým manažerem Před odevzdáním Průběžné zprávy (9 – 11/2018) - se všemi 10 koordinátory, 2 metodiky – min. 1x před průběžnou zprávou Před odevzdáním Závěrečné zprávy (11/19 – 01/2020) - se všemi 10 koordinátory, 2 metodiky – min. 1x před závěrečnou zprávou Celkem 24 rozhovorů
Dotazníkové šetření mezi členy TM, uživateli výsledků	Dle domluvy s projektovým manažerem Dotazník bude zaslán všem členům Týmů pro mládež Před odevzdáním Průběžné zprávy - Příprava dotazníků, upřesnění způsobu sběru dat (8 – 10/2018) - Sběr dat (10 – 11/2018) Před odevzdáním Závěrečné zprávy - Příprava dotazníků, upřesnění způsobu sběru dat (09 - 11/2019) - Sběr dat (01/2020)
Dotazníkové šetření mezi probačními úředníky (RSK)	Dle domluvy s projektovým manažerem Po realizaci KA či její dílčí části; oslovení budou všichni účastníci vzdělávání (60 probačních úředníků) Pravděpodobně - Příprava dotazníků, upřesnění způsobu sběru dat (09 - 11/2019) - Sběr dat (01/2020)
Polostrukturované rozhovory s lektory a metodiky (Proti násilí)	Dle domluvy s projektovým manažerem Před odevzdáním Průběžné zprávy (09 – 11/2018) - Odborný garant Proti násilí - Metodici programu Proti násilí (1 rozhovor) - Lektori programu Proti násilí (min. 2 rozhovory) Před odevzdáním Závěrečné zprávy (9/2019 – 12/2019) - Odborný garant Proti násilí - Metodici programu Proti násilí (1 rozhovor) - Lektori programu Proti násilí (min. 2 rozhovory)
Desk research a analýza dostupných informací o programu Proti násilí	Dle domluvy s projektovým manažerem Před odevzdáním Průběžné zprávy (06 – 11/2018) - metodiky, vzdělávání lektorů Před odevzdáním Závěrečné zprávy - zapracování výsledků Studie účinnosti programu
Rozhovory s dalšími aktéry (zaměstnavatelé, probační úředníci)	Dle domluvy s projektovým manažerem Rozhovory s probačními úředníky

	- zapojeními do programu Zaměstnávání mladistvých - zapojeními do realizace programu
Průběžná zpráva k připomínkám	do 30/11/2018
Předání průběžné zprávy	do 31/12/2018
Případová studie (program zaměstnávání)	Dle domluvy s projektovým manažerem Před odevzdáním Závěrečné zprávy
Případová studie (faktory úspěšné realizace/překonávání překážek realizace)	Dle domluvy s projektovým manažerem (v případě, že se vyskytne vhodný příklad) - Případové studie měly být zpracovány k programu Zaměstnávání mladistvých, vzhledem k rozsahu dostupných dat byla nahrazena popisem případů. Před odevzdáním Závěrečné zprávy
Dotazníkové šetření mezi členy realizačního týmu (koordinátory TM)	Dle domluvy s projektovým manažerem (pouze v případě, pokud vyvstane potřeba), primárně budou realizovány polostrukturované rozhovory - Dotazníkové šetření nebylo potřeba realizovat. Před odevzdáním Závěrečné zprávy
Závěrečná zpráva k připomínkám	do 29/2/2020
Předání závěrečné zprávy	do 30/4/2020

3. Sběr dat

Sběr dat probíhal po celou dobu realizace evaluace. Realizovány byly individuální polostrukturované rozhovory se členy realizačního týmu a probačními úředníky a dotazníkové šetření mezi členy Týmů pro mládež a probačními úředníky školenými v rodinných skupinových konferencích.

3.1. Přehled realizovaných šetření

Individuální polostrukturovaný rozhovor

V průběhu realizace evaluace jsme provedli 51 polostrukturovaných rozhovorů s různými aktéry zapojenými do projektu. Před vstupní evaluační zprávou byl proveden 1 rozhovor, před průběžnou zprávou 23 rozhovorů a před závěrečnou zprávou 27 rozhovorů. Přehled rozhovorů podle komunikačních partnerů, počtu realizovaných rozhovorů a termínů realizace je uveden níže.

- Projektový/á manažer/ka – 6 rozhovorů

Evaluační zpráva	Vstupní	Průběžná	Závěrečná
Počet rozhovorů	1	2	3
Termíny rozhovorů	05/2018	08/2018 11/2018	05/2019 09/2019

			1/2020

- Odborná garantka projektu – 2 rozhovory

Evaluační zpráva	Vstupní	Průběžná	Závěrečná
Počet rozhovorů	0	1	1
Termíny rozhovorů		11/2018	1/2020

- Koordinátoři Týmů pro mládež – 20 rozhovorů

Evaluační zpráva	Vstupní	Průběžná	Závěrečná
Počet rozhovorů	0	10	10
Termíny rozhovorů		10 – 11/2018	12/2019 – 02/2020

- Metodický Týmů pro mládež – 4 rozhovory

Evaluační zpráva	Vstupní	Průběžná	Závěrečná
Počet rozhovorů	0	2	2
Termíny rozhovorů		10/2018 11/2018	12/2019 02/2020

- Probační úředníci zapojeni do programu zaměstnávání mladistvých – 3 rozhovory (se 4 osobami)

Evaluační zpráva	Vstupní	Průběžná	Závěrečná
Počet rozhovorů	0	3	0
Termíny rozhovorů		10 – 11/2018	

- Odborná garantka programu Proti násilí – 2 rozhovory

Evaluační zpráva	Vstupní	Průběžná	Závěrečná
Počet rozhovorů	0	1	1
Termíny rozhovorů		10/2018	02/2020

- Metodický program Proti násilí – 6 rozhovorů

Evaluační zpráva	Vstupní	Průběžná	Závěrečná
Počet rozhovorů	0	3	3
Termíny rozhovorů		10 – 11/2018	12/2019 – 02/2020

- Lektorky/lektori programu Proti násilí – 4 rozhovory se 6 osobami

Evaluační zpráva	Vstupní	Průběžná	Závěrečná
Počet rozhovorů	0	1	3
Termíny rozhovorů		11/2018	12/2019 – 02/2020

- Probační úředníci podílející se na realizaci Proti násilí – 4 rozhovory (s 5 osobami)

Evaluační zpráva	Vstupní	Průběžná	Závěrečná

Počet rozhovorů	0	0	4
Termíny rozhovorů		10 – 11/2018	01 – 02/2020

Dotazníková šetření

V průběhu evaluace jsme realizovali 3 dotazníková šetření. Přehled dotazníkových šetření je uveden níže.

- Dotazníkové šetření mezi členy a stálými hosty Týmů pro mládež – 2 šetření

Evaluační zpráva	Průběžná	Závěrečná
Počet šetření	1	1
Termíny šetření	19. 10. – 9. 11. 2018	16. 1. 2020 – 31. 1. 2020

- Dotazníkové šetření mezi probačními úředníky zapojenými do vzdělávání v oblasti RSK – 1 šetření

Evaluační zpráva	Průběžná	Závěrečná
Počet šetření	0	1
Termíny šetření		16. 1. 2020 – 5. 2. 2020

3.2. Další zdroje dat

Dalšími zdroji dat využitými v průběhu evaluace byly projektová dokumentace, zprávy o realizaci projektu, zápisy z jednání Týmů pro mládež, roční plány a vyhodnocení činnosti Týmů pro mládež, metodiky jednotlivých programů, evaluační listy vzdělávacích aktivit. Zástupce evaluátora se také účastnil porad koordinátorů Týmů pro mládež s metodiky a projektovým manažerem.

4. Hlavní zjištění

4.1. KA 01 - Rozvoj týmů pro mládež

Touto klíčovou aktivitou byla podpořena činnost a rozvoj týmů pro mládež (TM) v deseti soudních okresech. Pokračovala činnost ve 4 pilotních okresech (Plzeň-město, Brno-venkov, Opava a Náchod) z předchozího projektu a byla zahájena činnost v 8 okresech nových (Olomouc, Žďár nad Sázavou, Praha 9, Jeseník, Česká Lípa, Šumperk, Benešov a Pardubice).

V pilotních čtyřech okresech byla činnost TM nově rozšířena o vytvoření programu zaměstnávání mladistvých, který si kladl za cíl rozvinout sociální a pracovní dovednosti mladistvých pachatelů a poskytnout příležitost získat finanční prostředky k úhradě škody vzniklé spácháním provinění.

V šesti nových soudních okresech byla zahájena činnost koordinátora týmu pro mládež za účelem zefektivnění působení TM, podpory preventivních služeb a aktivit a jejich správného zacílení na základě znalosti regionu.

Součástí aktivity bylo také vzdělávání koordinátorů TM v rozsahu 58 hodin (noví koordinátoři – 6 osob) nebo 42 hodin (koordinátoři, kteří působili v projektu „Na správnou cestu!“ – 4 osoby).

Výstupy KA 01

- Zvýšení kvalifikace 10 koordinátorů týmů pro mládež
- Zlepšení spolupráce odborných institucí a organizací a realizace opatření a rozvoj služeb zaměřujících se na prevenci kriminality mládeže v 10 soudních okresech
- Vytvoření metodiky programu krátkodobého zaměstnání pro mladé pachatele
- Realizace programu krátkodobého zaměstnání pro mladé pachatele ve 4 soudních okresech - zapojení min. 32 mladistvých do programu

4.1.1. Naplnění výstupů, dopady, vlivy na realizaci

Rozvoj týmů pro mládež je největší aktivitou projektu. V průběhu evaluace jsme realizovali rozhovory se všemi koordinátory týmů pro mládež, s metodiky koordinátorů a také s probačními úředníky, kteří mají zkušenost s programem „krátkodobého zaměstnávání“ mladistvých pachatelů. Dále jsme realizovali dotazníkové šetření, v rámci kterého jsme oslovili členy všech týmů pro mládež. Účastníci jsme se porad realizačního týmu, čerpali jsme ze Zápisů jednání Týmů pro mládež, pravidelného ročního hodnocení Týmů.

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	NAPLNĚNÍ VÝSTUPŮ
Zvýšení kvalifikace 10 koordinátorů týmů pro mládež prostřednictvím: - vstupního vzdělávání (12 resp. 28 hod), - školení zahraničním lektorem (12 hod), - zahraniční cesty (14 hod), - intervizních setkání (min 4 hod).	Zvýšení kvalifikace bylo realizováno prostřednictvím: - vstupního vzdělávání, - školení zahraničním lektorem bylo nahrazeno Seminářem komunikačních technik, - zahraniční cestou (Leeds) - intervizních setkání.

	Všichni koordinátoři zvyšovali svou kvalifikaci také sebevzděláváním, účastí na odborných konferencích a seminářích. Výstup byl naplněn.
Zlepšení spolupráce odborných institucí a organizací a realizace opatření a rozvoj služeb zaměřujících se na prevenci kriminality mládeže v 10 soudních okresech (dále Činnost Týmů pro mládež)	Zlepšení spolupráce odborných institucí a organizací a realizace opatření a rozvoj služeb zaměřujících se na prevenci kriminality mládeže bylo realizováno prostřednictvím Týmů pro mládež. Ty působily celkem ve 12 soudních okresech (2 byly po zvážení okolností nahrazeny 2 novými týmy). Jedná se o lokality: Brno-venkov, Olomouc, Náchod, Česká Lípa, Opava, Jeseník, Šumperk (místo Benešova), Plzeň-město, Pardubice (místo Prahy 9), Žďár nad Sázavou. Členové Týmů pro mládež v rámci dotazníkového šetření uváděli, že činnost TM přispěla k zasíťování aktérů pracujících s mládeží (96,2 %), k rozvoji multidisciplinární spolupráce (93,7 %) a k rozvoji preventivních aktivit pro děti a mládež (86,1 %). Činnost TM přinesla celou řadu aktivit a výstupů směřujících jak k členům Týmů, tak odborné i laické veřejnosti a samotným dětem a mládeži. Výstup byl naplněn.
Vytvoření metodiky programu krátkodobého zaměstnání pro mladé pachatele	V rámci pilotní realizace byl vytvořen co nejpřesnější popis praxe, který reflektuje nedostatky takto navrženého programu a potíže, se kterými se realizační tým po dobu realizace potýkal. Součástí materiálu jsou také doporučení k nastavení programu v případě snahy o znovuzavedení. Výstup byl naplněn částečně.

Realizace programu krátkodobého zaměstnání pro mladé pachatele ve 4 soudních okresech - zapojení min. 32 mladistvých do programu	Do programu krátkodobého zaměstnání vstoupilo oproti původnímu očekávání 10 osob. Uchopení programu tak, jak bylo v projektu navrženo, se ukázalo jako nereálné – naráželo na řadu překážek na úrovni systému, nastavení programu, mladistvého. <i>Výstup byl naplněn částečně. V zamýšleném pojetí je program nerealizovatelný.</i>

Zvýšení kvalifikace koordinátorů bylo realizováno prostřednictvím vstupního vzdělávání, školení zahraničním lektorem bylo nahrazeno seminářem zaměřeným na komunikační techniky, dále prostřednictvím zahraniční cesty a intervizních setkání. Všichni koordinátoři zvyšovali svou kvalifikaci také sebevzděláváním, četnou účastí na odborných workshopech, konferencích a seminářích.

Vstupní vzdělávání bylo realizováno s odstupem několika měsíců trvání projektu, což bylo způsobeno postupným nástupem nových koordinátorů. Vstupní vzdělávání vneslo do činnosti koordinátorů větší orientaci v odborné problematice. Častá obměna koordinátorů způsobovala potřebu jejich průběžné podpory v odborné oblasti, což vedení projektu reflektovalo.

V průběhu projektu dále koordinátoři absolvovali třídní vzdělávání zaměřené na komunikační techniky, na kterém oceňovali zejména jeho využitelnost v praxi. Mezi nejvíce oceňovaná témata řadili „kritiku, zpětnou vazbu, žádost, komunikační bariéry, odmítání“.

Na zahraniční cestu byli koordinátoři vysláni do Velké Británie, do města Leeds. Účelem pracovní cesty bylo nabytí nových podnětů a zkušeností v oblasti realizace TM a systému soudnictví nad mládeží ve Velké Británii. Zahraniční cesta byla koordinátory hodnocena velmi pozitivně. Největší dojem na ně učinila individuální a intenzivní práce všech odborníků s klientem, komplexní pohled na mladistvého a posilování jeho silných stránek/upozadování slabých. Pracovní cestu hodnotí koordinátoři jako inspirující, nicméně přenositelnost praxe vnímají jako téměř nereálnou (časový prostor odborníků na klienty, zázemí poskytovaných služeb). Výjimku představují dílčí programy a prvky v systému. Koordinátoři svou zahraniční cestu prezentovali na jednáních týmů.

Intervizních setkání koordinátorů se v průběhu projektu uskutečnila řada. Většina z nich byla zaměřena na podporu koordinátorů v Týmech se prolínajícími tématy, jako například kyberkriminalita, návykové látky, zpracování Analýzy kriminality mládeže, aktualizace Metodického a procesního manuálu TM apod. Intervizní setkání jsou vnímána jako dobrý nástroj osobního rozvoje.

Zlepšení spolupráce odborných institucí a organizací a realizace opatření a rozvoj služeb zaměřujících se na prevenci kriminality mládeže bylo realizováno prostřednictvím činnosti **Týmů pro mládež**. Ty působily celkem ve 12 soudních okresech (2 byly po zvážení okolností nahrazeny 2 novými týmy). Jedná se o lokality: Brno-venkov, Olomouc, Náchod, Česká Lípa, Opava, Jeseník, Šumperk (místo Benešova), Plzeň-město, Pardubice (místo Prahy 9), Žďár nad Sázavou.

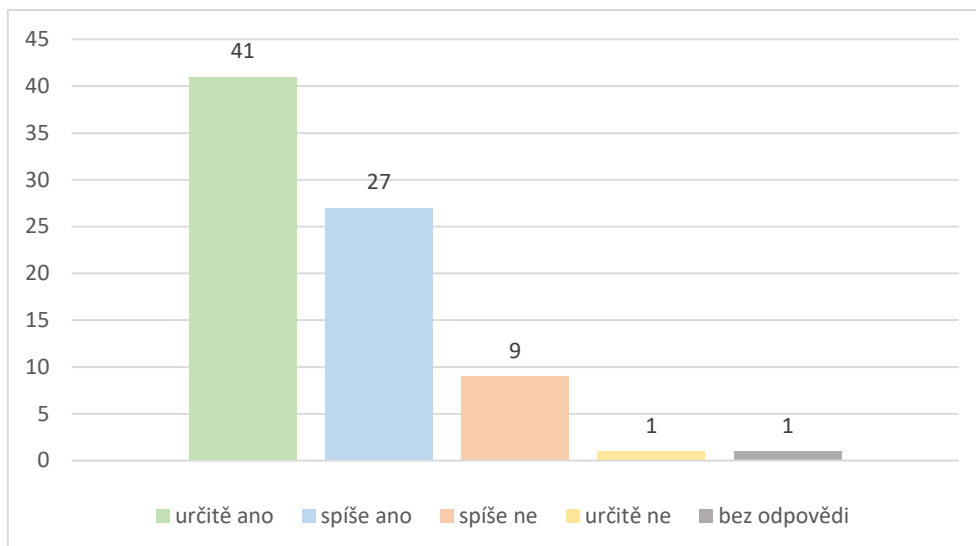
4.1.1.1. Výstupy z dotazníkového šetření mezi členy Týmů

Mezi členy Týmů jsme realizovali dotazníkové šetření s cílem zjistit, zda činnost Týmu přispěla ke zlepšení spolupráce, rozvoji aktivit, zda a jaký spatřují přínos pro sebe a svou práci, pro děti a mládež, co považují za úspěch Týmu a jaká mají doporučení k nastavení Týmů. Poprvé jsme členy TM oslovili k zapojení do dotazníkového šetření dne 16. 1. 2020 s termínem pro vyplnění do 28. 1. 2020. Dne 27. 1. 2020 jsme pro zvýšení návratnosti prodloužili termín pro vyplnění dotazníku do 31. 1. 2020 a umožnili vyplnit dotazník online. Celkem jsme dotazník rozeslali na 165 kontaktů 162 členům Týmu a stálým hostům. Do dotazníkového šetření se zapojilo 79 členů Týmů či stálých hostů, 5 členů Týmů nám zaslalo informaci o svém krátkodobém působení v týmu a/nebo se necítily být kompetentní činnost Týmu hodnotit. Návratnost tak činila 48,8 % resp. 50 %.

Níže uvádíme výstupy za všechny Týmy pro mládež, výstupy z dotazníkového šetření k jednotlivým Týmům jsou uvedeny v příloze č. 1 této evaluační zprávy.

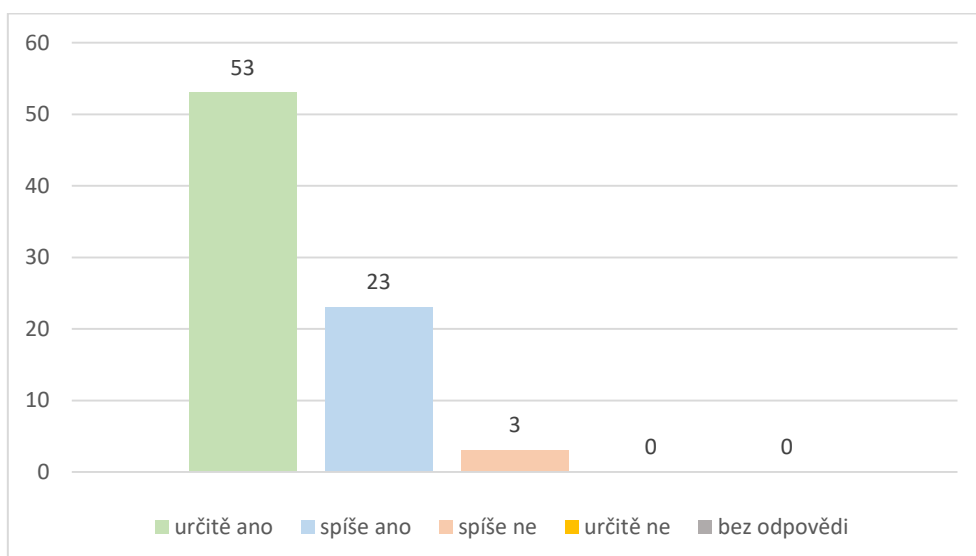
První otázka směřovala k vlivu činnosti Týmu na rozvoj preventivních aktivit pro ohrožené děti a mládež.

Graf 1 Přínos Týmu pro mládež – rozvoj preventivních aktivit pro ohrožené děti a mládež (N = 79)

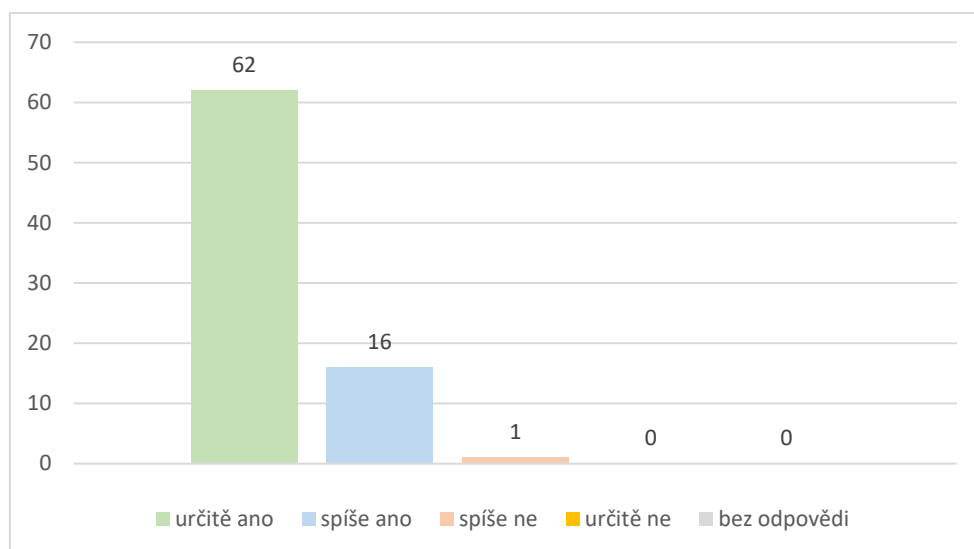
Téměř devět desetin respondentů (86,1 %; 69) uvádí, že činnost TM přispěla k **rozvoji preventivních aktivit** (41 určitě ano, 27 spíše ano). Že činnost Týmu spíše nepřispěla k rozvoji preventivních aktivit, odpovědělo 9 respondentů, a že určitě nepřispěla, odpověděl 1 respondent.

Graf 2 Přínos Týmu pro mládež – zasíťování aktérů pracujících s mládeží (N = 79)

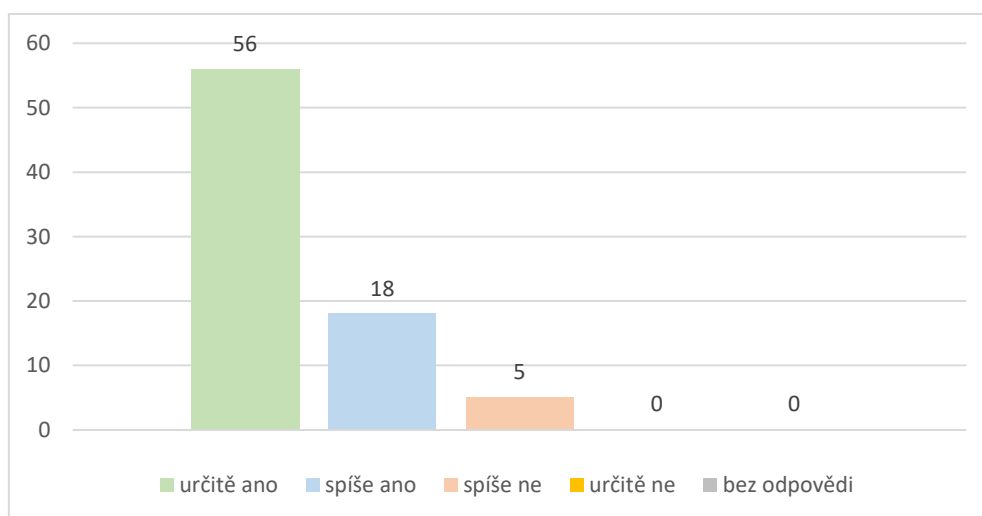
K zasíťování aktérů pracujících s mládeží přispěla činnost Týmu podle 76 respondentů (96 %; určitě ano 53, spíše ano 23). Odpověď „spíše ne“ uvedli 3 respondenti (4 %). Žádný z respondentů se nedomnívá, že by činnost Týmu určitě nepřispěla k zasíťování aktérů.

Graf 3 Přínos Týmu pro mládež – předávání informací mezi jednotlivými členy (příp. hosty) (N = 79)

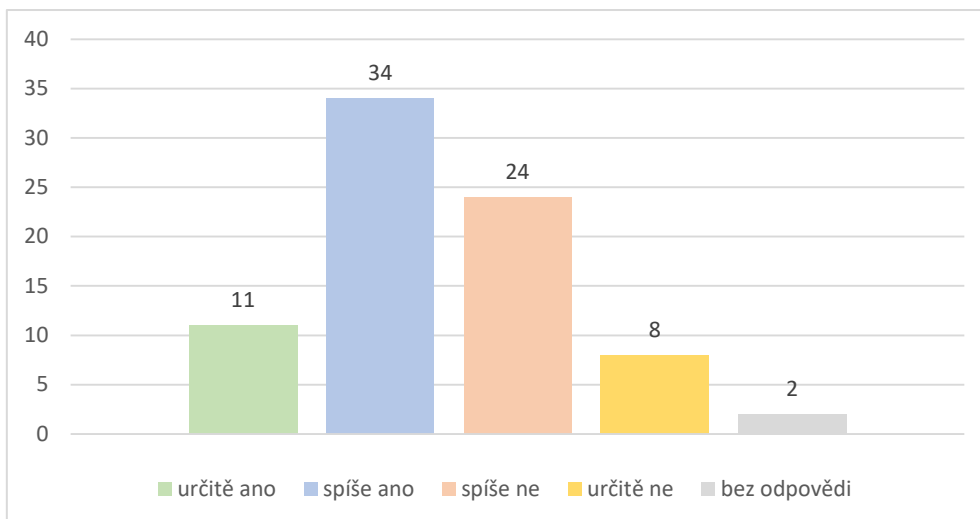
Všichni respondenti, vyjma jednoho, uváděli, že činnost Týmu přispěla k **předávání informací mezi jednotlivými členy Týmu**, případně hosty (78 osob; 98,7 %). Z toho 62 respondentů uvádělo „určitě ano“ a 16 respondentů „spíše ano“. Jeden ze členů Týmů uvedl, že k předávání informací činnost Týmu nepřispěla.

Graf 4 Přínos Týmu pro mládež – rozvoj multidisciplinární spolupráce (N = 79)

O tom, že činnost Týmu určité přispěla **rozvoji multidisciplinární spolupráce**, je přesvědčeno 56 respondentů (70,9 %) a o tom, že spíše přispěla, 18 respondentů (22,8 %). Odpověď, že činnost Týmu spíše nepřispěla k rozvoji multidisciplinární spolupráce, zvolilo 5 respondentů (6,3 %).

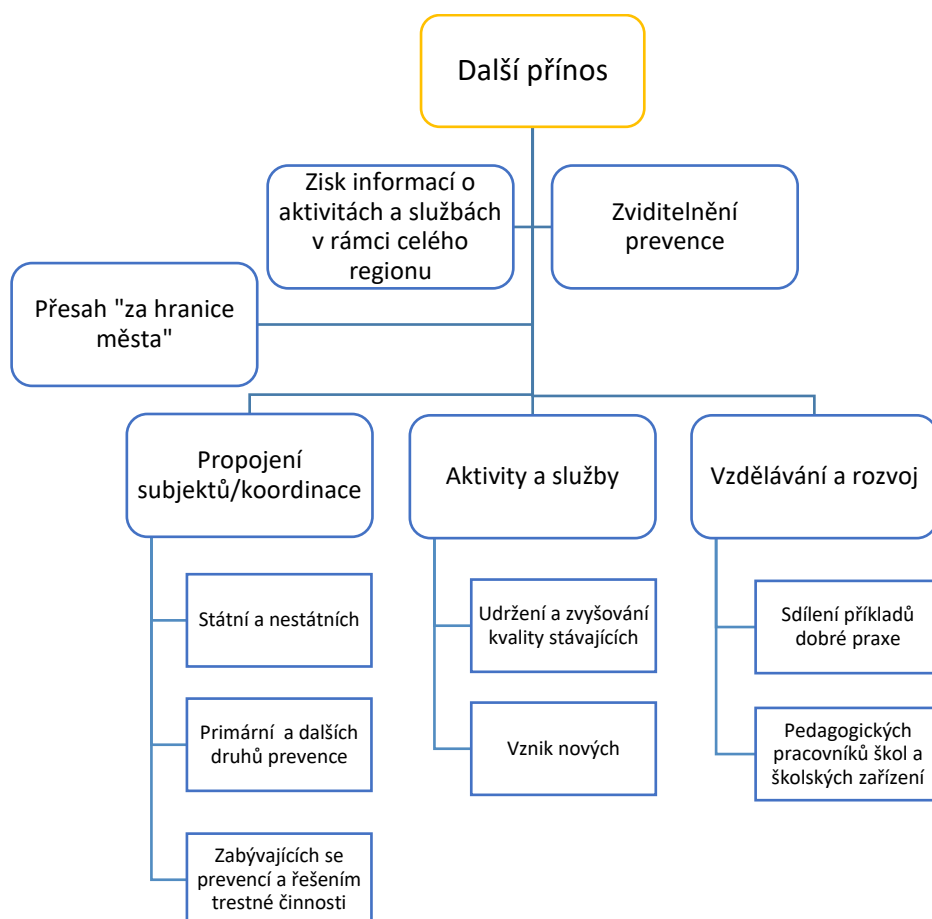
Graf 5 Přínos Týmu pro mládež – snižování kriminality dětí a mladistvých (N = 79)

Členům Týmu jsme položili také otázku, zda činnost Týmu přispěla ke **snižování kriminality dětí a mladistvých**. Přesvědčeno o tom je 11 respondentů a 34 respondentů uvádí, že spíše přispěla. Odpověď, že spíše nepřispěla, zvolilo 24 respondentů a určitě nepřispěla 8 respondentů. Dva respondenti na otázku neodpověděli. Jeden z nich uvedl, že se činnost Týmu orientovala zejména do oblasti prevence, jejíž dopady se projevují v dlouhodobém horizontu.

Otázka, zda činnost Týmu přispěla ke **zlepšení také v jiné oblasti**, a pokud ano, uveďte jaké, přinesla řadu odpovědí. Tyto odpovědi směřovaly do oblasti zisku informací o aktivitách a službách v rámci celého regionu, zviditelnění prevence, propojení subjektů či jejich koordinace, vzdělávání a rozvoje a také do oblasti aktivit a služeb. Za přínos TM je považováno také jeho regionální působení – přesah za hranice měst i okresu. Členové Týmů uváděli, že činnost Týmu přispěla propojení/koordinaci subjektů působících ve státní a nestátní sféře, zabývajících se různými druhy prevence nebo těch, které se zabývají prevencí a řešením trestné činnosti. V případě aktivit a služeb uváděli respondenti, že Tým přispěl k udržení a zvyšování úrovně stávajících služeb a také vzniku služeb nových (uváděli Cochemskou praxi, resocializační programy).

Diagram 1: Další přínos Týmů pro mládež

Přínos Týmů pro mládež pro členy Týmů a jejich práci je spojován se samotným fungováním Týmu, jeho **dlouhodobostí a pravidelností**. Díky setkávání členů Týmu má každý jednotlivý člen **osobní kontakt** se širokým spektrem aktérů. Důležitým prvkem jsou také dobré vzájemné vztahy a vzájemná podpora.

Přínosné je také **složení Týmu**. Pozitivně hodnoceno je **působení Týmu v rámci soudního okresu** – respektive jeho přesah za hranice města. Důležitým prvkem Týmu je také jeho **multidisciplinarita**. Zmiňováno je zastoupení různých institucí/organizací, propojení resortů školství, sociálních věcí a zdravotnictví. Speciálně uvedeny byly OČTŘ či pracovníci OSPOD.

Členství v Týmu pro mládež přináší členům Týmů **vyšší informovanost**. Uváděli, že získávají náhled na práci jiných organizací, institucí, kolegů. Mohou si ujasnit pravomoci a praxi jednotlivých organizací a institucí. Činnost Týmu jim rozšiřuje obzory, získávají komplexnější pohled na problematiku. V rámci Týmů vystupuje celá řada hostů, kteří představují v regionu realizované programy, projekty, aktivity a členové díky tomu disponují přehledem o nabízených službách. Získané informace bývají členy Týmů

využívány při jejich vlastní práci – nastavení vlastních programů, při práci s klientem. Tým dává také prostor svým členům pro sebezprezentaci, PR vlastní organizace.

Důležitým přínosem pro členy Týmů je **osobní rozvoj**, který úzce souvisí s výše zmíněnou informovaností, ale byl členy Týmů zmiňován i zvlášť, spojován s prezentacemi příkladů dobré praxe, konáním odborných seminářů, vzdělávacích akcí, konferencí.

Členové Týmu oceňují **provázanost Týmu na další aktivity a činnost v regionu**. Tato provázanost úzce souvisí s nalezením vlastního působení, **společného cíle Týmu** a následnou **koordinaci aktivit** k jeho dosažení.

Přínos je vnímán také z pohledu **otevřených témat**. Zmiňováno je, že témata jsou **aktuální**, taková, která členy Týmu považují za důležité řešit, oceňován je prostor pro vlastní iniciativu členů Týmu a možnost přinášení vlastních námětů. Zmiňována je také **četnost** témat, kterým se Týmy za dobu svého působení mohly věnovat.

Přínos spatřují členové Týmů také ve **sdílení**. To je spojováno se sdílením inovativních námětů, novinek, zkušeností při řešení problémových případů, kazuistik, příkladů dobré praxe, ne/úspěchů, rozdílných pohledů nejen členů Týmu, ale také hostů. Sdílení umožňuje členům zhodnocovat práci na jednotlivých pracovištích, společně hledat řešení.

Členství v Týmu **upevňuje a rozšiřuje možnosti spolupráce**. V rámci Týmů dochází k nastavování **nových postupů**. Z hlediska prohlubování spolupráce je nejčastěji zmiňováno pole prevence, ale také spolupráce napříč resorty. **Multidisciplinární spolupráce** je zmiňována jednak na úrovni systémového nastavení (obecných postupů), jednak na úrovni řešení konkrétních případů.

Tým je vnímán jako důležitý aktér na poli **podpory prevence**, díky Týmu je šířeno povědomí o její potřebě a dochází k jejímu **zviditelňování**.

Členy Týmů byla jako přínosná pro jejich práci zmiňována také **realizovaná opatření/výstupy** Týmů pro mládež. Zmiňovaná opatření směřovala do oblasti spolupráce se školami, rozvoje preventivních programů pro děti a mládež, zajištění služeb, zavedení resocializačního programu, společných postupů, realizace konferencí a programů, vznik odborných informačních materiálů, přehledů a databází nabízených služeb aj.

Nejčastěji zmiňovaným **přínosem pro děti a mládež** jsou Týmy **realizovaná opatření/výstupy**, které směřují jak k samotným dětem a mládeži a jejich větší informovaností o rizicích, se kterými se mohou setkávat, tak k subjektům s nimi pracujícím. Jmenována byla celá škála realizovaných seminářů,

kulatých stolů, zavedených či podpořených projektů, programů a služeb, výstavy, postupy a semináře apod.

Přínos Týmů pro děti a mládež je spojován s **odborným růstem** členů Týmů i organizací prostřednictvím lepší informovanosti o možnostech řešení různých druhů problémů z různých úhlů. Dále je viděn v propojení subjektů, **v multidisciplinární spolupráci**, v prohlubování a nastavení spolupráce a její kvalitě. Díky propojení aktérů jsou poskytované služby efektivnější. Nabyté vědomosti umožňují členům Týmu lépe pracovat s klientem nebo doporučit službu či aktivitu.

Přínos je také spatřován **v podpoře pracovníků**, kteří s dětmi a mládeží pracují, ve vzdělávání pracovníků škol či odborných pracovníků obecně a v navazování spolupráce s nimi.

Členů Týmu jsme se také zeptali, zda pokud zhodnotí činnost Týmu pro mládež, jehož jsou členem, mají nějaká **doporučení v případě navazující činnosti**. Doporučení směřovala nejčastěji do oblasti **pokračování konkrétních aktivit** a také do oblasti **přání zachování Týmu** a zajištění jeho činnosti. Pokud byla zmiňována doporučení, která by se dala považovat za zobecnitelná či dotýkající se budoucího nastavení Týmů pro mládež, práce koordinátora, jednalo se o doporučení jednotlivců:

- Tým by vzhledem ke svému zaměření měl být ukotven pod OSPOD, a nikoliv PMS.
- Koordinátor by měl úzce spolupracovat s pracovníkem PMS, který v okrese působí.
- Propojit cíle projektu s potřebami v praxi, hrozí, že se tyto dvě roviny minou.
- Volit koordinátory Týmu s dobrou znalostí problematiky, se zkušenostmi, nejlépe z řad organizací, které s mládeží pracují.
- Více se zaměřit na menší ORP, nerealizovat aktivity pouze v „centrálním městě“.
- Zajistit finanční prostředky na činnost Týmů – organizaci a aktivity.
- Více se zaměřit na medializaci činnosti Týmů.

Prostor pro **sdělení čehokoliv dalšího** zaplnila **poděkování koordinátorům** za jejich činnost nebo **vyzvednutí výjimečnosti Týmu**.

„Z různých setkání, kterých se za instituci účastním, mi tato přišla nejzajímavější a přínosná“.

„Pokud se realizuje takový projekt, který se povede, jsou vidět velké a skvělé věci jako výsledek práce, je velmi škoda, že na to nenavazuje pracovní místo, další projekt, zkrátka cokoli, co by vedlo v pokračování této činnosti bez nějaké dlouhodobější pauzy. Je to opravdu velmi škoda. Povedlo se tu dost velkých věcí, ať už ve vztahu k probuzení a aktivitě škol, zapojení rodičů, divadelní představení pro studenty...“

„Já, jako pracovník ..., nemám takové možnosti práce s mládeží (zákon nám umožňuje pouze omezeně pracovat s mládeží – primární prevence kriminality), jako ostatní praktici např. z OSPOD nebo Pedagogicko psychologické poradny, ale jsem rád, že se mohu za „represivní“ složku účastnit setkávání, což přispívá i k pochopení některých procesů řízení při práci s dětmi a mládeží. Zároveň mám možnost navázat kontakty s odborníky a v případě potřeby mohu tyto kontakty využít například při nabídce pomoci obětem při zjištění šikaně nebo v případě dalších problémů. Vím na koho se obrátit, s kým co konzultovat a popřípadě mohu poskytnout zprostředkovanou pomoc.“

Jednotlivci zmínili, že vzhledem k přerušení činnosti Týmu, zapojení do projektu **nenaplnilo jejich očekávání.**

4.1.1.2. Řešená témata, realizované výstupy/opatření Týmů pro mládež

Mezi nejčastěji **řešená témata Týmů pro mládež** patří témata spojená s Kyberprostorem (kyberkriminalita, kyberšikana, Netholismus, Sexting apod.), Záškoláctví, Prevence rizikového chování, Drogová problematika, Děti s psychiatrickou diagnózou/zátěží, Deinstitutionalizace psychiatrické péče, dítě jako pachatel/oběť. Objevovala se také témata Cochemská praxe, Letní tábory pro děti OSPOD, Oznamovací povinnost, Útěky dětí z domova, Spolupráce subjektů v rámci trestního řízení, Spolupráce s Pedagogickou fakultou MU, Domácí násilí, Fake News, Integrace cizinců, sebepoškozování, Ústavní zařízení pro děti, Děti v náhradní rodinné péči, Děti na ubytovnách, Elektronický monitorovací systém, Dluhová problematika dětí, Zaměstnávání mladistvých apod.

Témata otevíraná a řešená v rámci Týmů jsou velmi široká a každý z týmů k nim přistupuje různě, volí jiná podtémata, jiné způsoby řešení tématu, jiné cíle a v neposlední řadě mají témata jiné výstupy/opatření. Přehled všech výstupů Týmů pro mládež je uveden níže, jejich stručný popis je součástí přílohy č. 1₁ kde jsou výstupy řazeny pod jednotlivé Týmy. Výstupy či opatření jsme rozčlenili podle charakteru výstupu na kulaté stoly/setkání, výstavy, odborné články/informace, postupy/metodiky, vzdělávání/odborné semináře, programy/projekty, služby/aktivity, besedy/konference, databáze/přehledy a další. Přehled výstupů v jednotlivých kategoriích uvádíme v příloze č. 2.

Hodnotit dopady či srovnávat efektivitu řešení či zavedených opatření není možné ze dvou důvodů. Prvním z těchto důvodů je již výše zmíněná různost řešení a cílů. Z hlediska různosti řešení je potřeba vzít v potaz rozličné možnosti, kapacity, zájmy členů Týmů. Druhým z důvodů je směřování většiny opatření do oblasti prevence, kdy dopady preventivní činnosti se projevují v dlouhodobém horizontu,

případně je potřeba realizovat evaluaci jednotlivých dílčích opatření (u kterých je to možné) již před začátkem aktivity. O evaluaci projektu „Děti ve virtuálním prostředí“ směřujícího do oblasti prevence kyberkriminality se pokusil Tým pro mládež v Náchodě (program popsán v příloze č. 1). Před vstupem dětí do programu vybírali (elektronickou formou) přibližně 600 dotazníků od žáků škol, po absolvování programu stejný dotazník vyplnilo 250 žáků. Dotazníky následně však vyhodnotili jen orientačně. Dle slov koordinátorky se ukázalo, že po absolvování programu jsou děti obezřetnější v informacích, které jsou ochotny sdílet. Citlivěji přistupují k tématu kyberšikany. PČR poskytla koordinátorce zpětnou vazbu o snižování počtu registrovaných případů v souvislosti s kyberkriminalitou.

Důležitým rysem většiny výstupů/opatření je jejich **přenositelnost**. V rámci projektu byly koordinátory využity tyto výstupy s mírnými obměnami v jiných lokalitách: Inscenované soudní jednání (Opava – Jeseník), projekt „Děti ve virtuálním prostředí“ (Náchod – Pardubice pod názvem Kyberdětí), Preventivní výstava „Mne se to netýká“ (vznikla v rámci pilotního projektu v Brně) různé koncepty setkávání s pedagogickými pracovníky, přehledy a databáze, rozcestníky.

Z hlediska jednotlivých zavedených opatření lze posuzovat také **jejich zachování v lokalitách** po skončení činnosti Týmu pro mládež. Z tohoto hlediska pak vynikají výstupy, které pro realizaci převzaly do svých rukou organizace a instituce, které v regionech působí, případně jsou na činnosti Týmu nezávislé (např. zavedené služby, postupy). Mezi tyto výstupy lze řadit: zavedení Cochemské praxe (Jeseník), každoroční setkání ředitelů ZŠ a školních metodiků prevence (pokračující aktivita z pilotního projektu, Plzeň-město), zavedení studijního předmětu na Pedagogické fakultě MÚ Brno „Žáci a sociálně patologické jevy“ (Brno-venkov), vznik pracovního místa terénního pracovníka (Opava), zavedení resocializačního programu organizace Eurotopia.CZ, o.p.s. (Jeseník), iniciace a podpora vzniku Adiktologické ambulance (Náchod), program primární prevence „Právo pro každý den“ (Jeseník). Dále bychom mohli pod tato opatření uvést přehledy, databáze a rozcestníky (pokud někdo převezme jejich aktualizaci). Velmi důležitým výstupem **jsou zavedené postupy práce v rámci multidisciplinární spolupráce**.

4.1.1.3. Program krátkodobého zaměstnávání

Zcela novou aktivitou ve čtyřech regionech, kde projekt již působil v předešlém projektu (Brno-venkov, Náchod, Opava a Plzeň-město) bylo vytvoření a realizace Programu krátkodobého zaměstnání.

Cílem programu bylo ve spolupráci s členy týmu pro mládež nastavit podmínky a rozvíjet možnosti krátkodobého zaměstnávání mladistvých, které jim umožní získat pracovní návyky, ale zejména finanční prostředky na úhradu škody, která vznikla jejich trestnou činností. Jedná se o opatření posilující zodpovědnost mladistvého za náhradu způsobené škody a prevenci před pácháním další trestné činnosti.

Program krátkodobého zaměstnávání na sebe vázal dva výstupy projektu:

- zapojení minimálně 32 mladistvých,
- vytvoření metodiky Programu krátkodobého zaměstnání pro mladé pachatele.

K realizaci programu měli koordinátoři k dispozici rámcová pravidla pro „Program zaměstnávání“. Program zaměstnávání se po dobu realizace potýkal s překážkami na systémové úrovni, na úrovni nastavení programu, osobnostního nastavení mladistvého či jeho rodiny.

Do programu se celkem zapojilo 10 mladistvých (ve smyslu podepsání pracovní smlouvy – dohody o provedení práce). Rozsah jejich zapojení a dostupná data ukazuje následující tabulka.

	Lokalita	Zdroj	Pohlaví	Věk	Výše škody	Nákl. řízení	Vydělané finanční prostředky	Výše uhrazené škody
1	Opava	PMS	muž	15	...	5 445 Kč	0 Kč	0 Kč
2	Opava	PMS	muž	17	1 985 Kč	4 000 Kč	625 Kč	---
3	Opava	PMS	žena	16	1 985 Kč	4 000 Kč	...	---
4	Opava	PMS	muž	16	10 880 Kč	4 000 Kč	...	---
5	Opava	OSPOD	muž	16	0	...	...	---
6	Opava	PMS	muž	17	19 800 Kč	0	1 280 Kč	4 000 Kč
7	Opava	PMS	muž	18	11 000 Kč	nevyčísleno	min 3 200 Kč	2 700 Kč
8	Opava	PMS	žena	15	103 000 Kč	0	---	---
9	Náchod	PMS	muž	15	7500 Kč			5 000 Kč
10	Náchod	PMS	muž	15				

Dopady programu nelze relevantně vyhodnotit. Do programu vstoupilo pouze 10 účastníků. Výše splacené škody lze doložit pouze u klientů PMS s uloženým probačním dohledem. V ostatních případech lze zaplacenou škodu doložit jen v případě, kdy projeví vůli mladistvý. Počet odpracovaných hodin nelze vykázat vůbec (naráží na ochranu osobních údajů zaměstnavatelem). Program se potýkal s řadou překážek (viz níže). U klientů, kteří se do programu zapojili, je pozitivně vnímána alespoň částečná participace – dostavení se za koordinátorem, sepsání životopisu (nebo alespoň doložení dat), účast na pracovním pohovoru. Byť je možné tuto skutečnost vnímat jako marginální, jedná se pro

účastníky o často první životní zkušenost tohoto druhu. Mezi účastníky se také našly pozitivní příklady, které vedly k zaplacení alespoň části dluhu či k nalezení jiného vhodného zaměstnání.

Příklad č. 1

(6) Příklad ublížení na zdraví. Jeden chlapec zbil druhého a došlo k ublížení na zdraví. Probační úředník se v případě od začátku angažoval. Mezi poškozeným a obětí proběhla mediace a dohodla se náhrada škody. Dohoda o náhradě škody byla podmínkou pro podmíněné zastavení trestního stíhání. Mladistvý je zavázán tím, že škodu musí uhradit, pokud ji neuhradí, je zde pohrůžka obnovení trestního stíhání, bude obžalován a potrestán. Je to případ negativní motivace – v případě, že dohodu nedodrží, přijde sankce. Mladistvý nepochází z dobrého rodinného prostředí, spíše naopak, nicméně spolupráce otce s probačním úředníkem byla dobrá. Klient nastoupil na brigádu v úklidové firmě JASPA, ze které uhradil první dvě splátky. Otec se se smyslem programu ztotožnil, synovi pomáhá a zprostředkoval mladistvému později lepší a intenzivnější práci. Mladistvý má uloženou povinnost plnění (nikoliv dohled) a PMS musí dokládat splácení škody, je pod kontrolou. Probační úředník tento případ vnímá jako příklad dobré praxe - program krátkodobého zaměstnání mladistvého nastartoval, zaplatil z něj první dvě splátky a plynule mladistvý navázal lépe placeným zaměstnáním.

Příklad č. 2

(12, 13) V Náchodě do programu vstoupili 2 bratři ve věku 15 let, svěřeni do příbuzenské pěstounské péče. Matka umřela, otec je bezdomovec, vyrůstali u tety, nyní bydlí u strýce. Chlapci mají 15 let. Nastoupili do prádelny, kde si část dluhu odpracovali. V prádelně si je velmi chválili a chlapci byli také spokojeni, nicméně zde pracovali jako zástup za zaměstnance v pracovní neschopnosti. Koordinátor vyhledal jiného zaměstnavatele, který ale před nástupem chlapců do zaměstnání zjistil, že nemají ukončenou povinnou školní docházku, a tudíž je v současnosti nelze legálně zaměstnat.

Myšlenka programu zaměstnávání mladistvých pachatelů je v obecné rovině vnímaná jako dobrá všemi zainteresovanými stranami (probačními úředníky, koordinátory, realizačním týmem projektu). Pokud by však měl být program v budoucnu realizován, je potřeba jej uchopit zcela odlišným způsobem. Překážky současného nastavení byly identifikovány ve fázi zařazení klienta do programu a také ve fázi realizace programu.

Prvotní očekávání, že úskalí programu bude tkvět v navázání spolupráce se zaměstnavateli, se zcela nenaplnilo. Koordinátoři byli schopni zaměstnavatele najít. Otázkou, na kterou evaluace neumí poskytnout odpověď (neboť nám z důvodu ochrany osobních údajů není zprostředkován kontakt s mladistvými pachateli), je, co se skrývá za nízkým zájmem skutečně do zaměstnání nastoupit. Zda motivace mladistvých pachatelů není ovlivněna nabídkou zaměstnání (která nemusí být dle jejich

představ) nebo např. nabízenou nižší mzdou (za nízkokvalifikovanou práci). Jeden z probačních úředníků poukazuje na nevyužité zkušenosti Úřadu práce (znalost zaměstnavatelů v lokalitě, kteří zaměstnávají mladistvé), které by mohlo pomoci při rozšíření spektra zaměstnavatelů.

Jedním z hlavních problémů programu se stalo **nenalezení vhodného a motivovaného klienta**. Program „krátkodobého zaměstnání“ vylučuje mladistvé pachatele, kteří žijí v rodině pobírající dávky hmotné nouze (díky výdělků o dávky rodina přijde). Částečně také ty, kteří žijí v rodině pobírající dávky státní sociální podpory (zde je potřeba posuzovat výši výdělku mladistvého). Probační úředníci popisují síto, přes které se vhodní mladiství pachatelé „procedí“ následujícím způsobem. Oproti období napsání projektu se **snížil počet mladistvých páchajících majetkovou trestnou činností**, kriminalita mladistvých obecně se přesouvá do kyberprostoru a stává se latentní, tedy hůře postižitelnou a řešitelnou. Pokud se již pachatel nějaké formy majetkové trestné činnosti objeví, je úsilím PMS, aby spáchanou škodu zaplatil již v rámci přípravného řízení, a tak docílil zastavení trestního stíhání. Škoda, kterou mladistvý způsobí, se pohybuje v řádu tisícikorun a je schopen ji uhradit jednorázově za pomoci rodiny, z úspor nebo vlastní snahou sehnat si brigádu. Jednotlivci, kteří nejsou motivováni okolím, pochází často z nepodnětného prostředí (právě z rodin žijících v hmotné nouzi). Neznamená to však, že by program nereagoval na potřeby cílové skupiny, byť je malá. Jeden z probačních úředníků uvedl, že do budoucna vidí prostor pro realizaci programu také v případě kriminality páchané v kyberprostoru, kdy část poškozených může žádat úhradu nemajetkové újmy (v penězích).

Přes výše zmíněné překážky se do programu podařilo zapojit 13 mladistvých pachatelů. Byť někteří z nich nenastoupili do samotného zaměstnání, dostavili se alespoň za koordinátorem a sepsali s ním životopis, zúčastnili se pracovního pohovoru u zaměstnavatele, což pro ně byla první životní zkušenost tohoto druhu (probačními úředníky pozitivně vnímaná). Zde ovšem naráží program na kompetence koordinátora. Původní představa, kdy probační úředník pošle mladistvého za koordinátorem domluveným zaměstnavatelem, se ukázala jako nereálná. **Koordinátor se stal průvodcem mladistvého** (sepisuje životopis – pouze v některých lokalitách, kontaktuje zaměstnavatele, domlouvá termíny, mladistvého doprovází k pohovoru, k podpisu smlouvy). Koordinátor není sociálním pracovníkem, většinou nemá zkušenosti v oblasti takto specifické podpory.

Problematické se ukázalo také vykazování splacené výše škody, kterou lze bez problémů doložit pouze u klientů PMS s uloženým probačním dohledem. V ostatních případech lze zaplacenou škodu doložit jen v případě, kdy projeví vůli mladistvý. Počet odpracovaných hodin nelze vykázat vůbec (naráží na ochranu osobních údajů zaměstnavatelem).

Nízký přísun účastníků do programu zastavil snahy koordinátorů vyhledávat další zaměstnavatele. Ti zaměstnavatelé, kteří na počátku realizace programu vyslovili souhlas mladistvé pachatele zaměstnat,

se následně dotazovali, zda a kdy někdo do zaměstnání nastoupí a koordinátoři pro tyto zaměstnavatele neznali odpověď.

Napříč lokalitami se liší spektrum klientů, kteří byli do programu zařazeni, respektive vymyká se praxe v Opavě. Zde byli do programu zařazováni také mladiství pachatelé, kteří svým jednáním nezpůsobili škodu, ale vznikla povinnost uhradit náklady soudního řízení nebo služeb advokáta. V Opavě také jako jediné na vytipovávání vhodných klientů spolupracovali s OSPOD, kdy mezi jejich klienty hledali takové, kteří svým jednáním způsobili škodu, ale nespolupracují s PMS (1 klient – v tabulce č. 5, u kterého není patrná výše škody).

Nejasné jsou také zcela zásadní momenty, **kdy mladistvý do programu vstupuje a kdy je mladistvý z programu vyřazen.**

4.1.1.4. Vlivy na realizaci

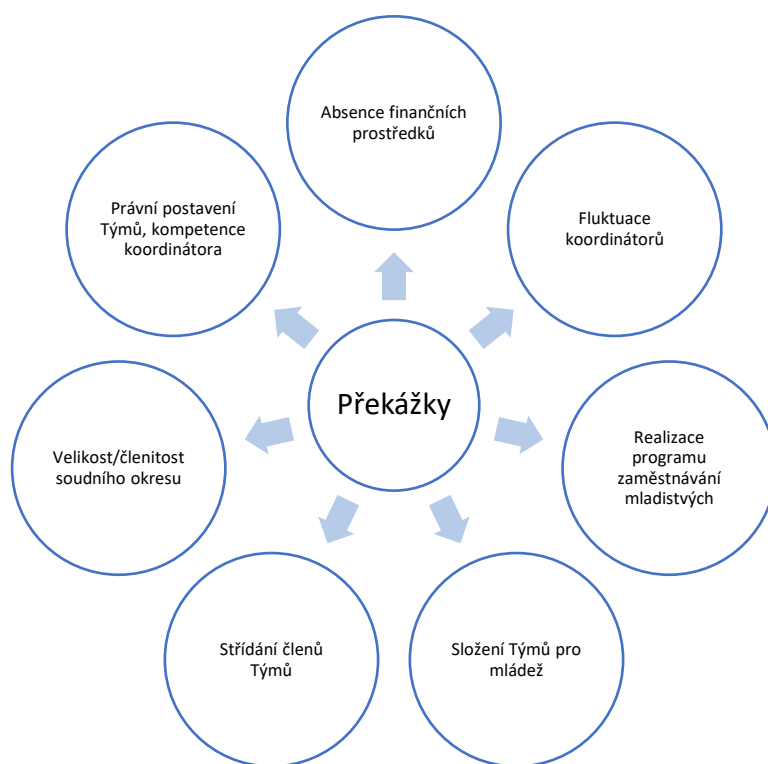
V průběhu činnosti Týmů pro mládež jsme na základě rozhovorů s realizačním týmem projektu a dotazníkového šetření mezi členy Týmů identifikovali tyto vlivy na činnost Týmů.

Negativní vlivy/potíže

- **Odchod koordinátorů či jejich fluktuace**, nedostupnost jiného vhodného pracovníka měla vliv na ukončení činnosti ve dvou soudních okresech – Benešov (odchod a nenalezení koordinátora nového), Praha 9 (střídání tří koordinátorů během ¾ roku).
- **Absence finančních prostředků** na zabezpečení setkávání Týmů (občerstvení, prostory pro setkávání), na zajištění opatření/výstupů (např. zajištění lektorů, tisk letáků, brožur, konferencí apod.), případně odměn pro členy Týmu při zapojení do aktivit.
- **Střídání členů Týmu** bylo identifikováno koordinátory jako faktor narušení kontinuity činnosti Týmu.
- **Právní postavení Týmů pro mládež a s tím související kompetence koordinátorů.** Koordinátoři by jako ideální vnímali, kdyby Týmy pro mládež měly vlastní právní subjektivitu, což by jim umožňovalo získat dotace na financování výstupů/aktivit. V současném nastavení je financování zajišťováno prostřednictvím jiných členských organizací Týmů pro mládež, případně nejsou návrhy členů Týmu akceptovány z důvodu absence jejich finančního zajištění.
- **Velikost nebo členitost soudního okresu** vnímali někteří koordinátoři i členové Týmů jako jednu z bariér v kontextu s realizací opatření na území celého regionu. Dopravní dostupnost hromadnými dopravními prostředky či dojezdová vzdálenost zapříčiňuje, že realizace většiny aktivit je směřována do „centrálního města“ či do „centrálních měst ORP“.

- **Program zaměstnávání mladistvých** se po dobu realizace potýkal s celou řadou potíží. V průběhu roku 2019 a 2020 do programu nevstoupil ani jeden mladistvý pachatel. Program je ve stávajícím nastavení schopen zasáhnout početně pouze jednotlivce. Ve stávající podobě nelze program považovat za realizovatelný.
- **Složení Týmů pro mládež** – činnost Týmů pro mládež do značné míry ovlivňuje lidský faktor, tedy konkrétní zástupci jednotlivých aktérů. Zastoupení bývají jak příliš dominantní členové, tak ti, kteří se příliš nezapojují. Je důležité, aby všichni našli společný cíl a identifikovali se s ním jako tým.

Diagram 2: Překážky Týmy pro mládež

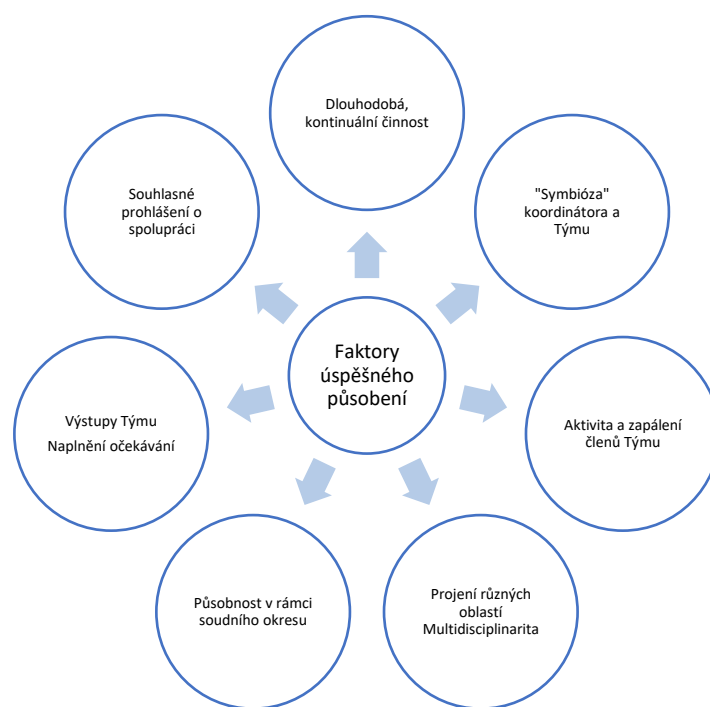

Faktory úspěchu

- **Dlouhodobá, kontinuální činnost Týmu je jedním z klíčových faktorů.** První rok činnosti Týmů je popisován jako „zvykání si na sebe“, „hledání pole působení“, hledání „směru“. Každé přerušení činnosti Týmu je vnímáno jako zásah do kontinuity jeho práce. Jako zásah do činnosti Týmu bylo vnímáno dlouhé mezidobí bez koordinátora v Šumperku. Také přerušení činnosti Týmů mezi pilotním a navazujícím projektem bylo vnímáno jako zásah do činnosti – v mezidobí došlo ke značné obměně zástupců organizací a navázání na předchozí činnost byla obtížná.

- **„Symbióza“ koordinátora a Týmu** – každý Tým pro mládež má určité složení a určitý rytmus. Je velmi důležité, aby koordinátor, který se snaží vést Tým k výstupům, zároveň přizpůsobil svou činnost charakteristice Týmu.
- **Aktivita a zapálení členů Týmu** je pro dosahování výstupů Týmu nezbytná. V případě, kdy koordinátor nedokáže podnítit členy Týmu k aktivitě nebo je Tým vůči této snaze rezistentní, začnou se koordinátor a Tým rozcházet. Mohou být produkovány výstupy, které však nemotivují členy Týmu k další činnosti. Jinými slovy řečeno, stanovené cíle musejí být Týmu, nikoliv koordinátoru.
- **Dosahování výstupů Týmu** je vnímáno jako zásadní prvek motivace k další činnosti Týmu. „Okamžik“, kdy Tým začne realizovat opatření, je vnímán jako zlomový. Dosahování výstupů je spojeno s naplněním očekávání členů Týmu.
- **Působnost Týmu v rámci soudního okresu** a jeho přesah hranice „města“ dává Týmu určitou specifičnost, která je členy Týmu vnímána jako přínosná a potřebná.
- **Multidisciplinarita, zapojení OČTŘ a propojování různých oblastí** je také chápána jako jeden z důležitých faktorů úspěchu.
- **Souhlasné prohlášení o spolupráci** zavazuje organizace a instituce k vysílání svých zástupců na jednání Týmu.

Diagram 3: Faktory úspěchu Týmy pro mládež

4.1.2. Doporučení

Činnost Týmů pro mládež se v průběhu projektu ukázala jako oceňovaná aktivita, která přináší výstupy. Dobrá praxe, která byla zavedena v rámci pilotního projektu a rozvíjena v rámci projektu „Na správnou cestu! II., bude nyní přerušena a její pokračování přes snahu PMS o její ukotvení pod činnost MPSV nebo v rámci PMS (MS) není v možnostech ani jednoho z resortů. Týmy pro mládež se pravděpodobně vrátí ke svému původnímu nastavení, kdy jejich chod zajišťuje jeden ze členů Týmu (probační úředník, pracovník města zabývající se prevencí kriminality apod.), který nemá časovou kapacitu na zajištění stávajícího chodu Týmu. Pokud by v budoucnu vznikl prostor pro zajištění chodu Týmů ve stávající podobě, pak z evaluace vyplývají tato doporučení:

- Koordinátor Týmu má při dlouhodobém působení v regionu kapacitu na zajištění chodu dvou Týmů pro mládež, tedy **zajištění dvou soudních okresů**. Jako jiná vhodná varianta se jeví ponechat koordinátora působit v rámci jednoho soudního okresu a jeho pracovní náplň doplnit o **public relations PMS**.
- Koordinátoři svou práci vstupují do neznámého prostředí, ve kterém již mohou být a bývají vytvořeny vztahy a vazby mezi osobami, organizacemi, institucemi. Vhodným by bylo poskytnout koordinátorům možnost **supervize** vlastní práce a jimi vnímaných vztahů.

Supervize může být zaměřena na prohloubení porozumění dané situaci, uvolnění tvořivého myšlení a rozvoj nových perspektiv profesního chování.

- Týmy pro mládež jsou koncipovány jako aktivita, v rámci které se setkává větší skupina osob a jsou očekávány výstupy. Jak setkávání Týmů, tak výstupy mohou přinášet potřebu **finančního zajištění** – např. zajištění prostor pro setkávání Týmu, zajištění občerstvení, prostor pro pořádání konferencí, odborných lektorů, přednášejících, tisk letáků apod.
- Pokud se PMS rozhodne v budoucnu věnovat prostor Programu zaměstnávání mladistvých pachatelů, jeví se jako vhodné program koncipovat jako **službu dodávanou prostřednictvím NNO**. Pokud by měl být program systematický a měl by zahrnout co největší počet pachatelů, je možné dojednat se soudy, aby mladistvým pachatelům ukládaly povinnost spolupracovat s PMS v rámci kontroly zkušební doby z důvodu hrazení škody (v případech, kdy soud nechce ukládat dohled a zároveň má mladistvý povinnost náhrady škody). Zároveň je potřeba brát v potaz, že motivace mladistvých v rámci přípravného řízení je mnohem vyšší. Pokud je trestní stíhání zastaveno, nenavýšuje se dlužná částka o náklady advokáta a soudního řízení a nepřichází trest.

4.2. KA 02 - Rodinné skupinové konference

Klíčová aktivita byla zaměřena na vzdělávání, které povede k získání dovedností facilitátorů rodinných skupinových konferencí, přičemž účastníky školení bylo 60 probačních úředníků, specialistů na práci s mládeží působících na všech střediscích PMS v ČR. Celkový rozsah vzdělávání dosahuje 40 hodin podpory, která je rozdělena do:

- vstupního vzdělávání s rozsahem 20 hodin,
- vzdělávání zahraničním lektorem (6 hodin),
- zahraniční pracovní cesty pro 30 probačních úředníků (14 hodin),
- dalších forem vzdělávání (intervizní setkání) pro 30 probačních úředníků (14 hodin).

Výstupy KA 02

- Zvýšení kvalifikace 60 probačních úředníků - specialistů na práci s mládeží
- Rozšíření možnosti využití restorativního programu RSK v trestním řízení do celé České republiky

4.2.1. Naplnění výstupů, dopady, vlivy na realizaci

V průběhu evaluace jsme za účelem evaluace této aktivity realizovali rozhovory se členy realizačního týmu projektu a dotazníkové šetření mezi probačními úředníky, kteří byli v rámci této aktivity proškoleni v oblasti pořádání rodinných skupinových konferencí.

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	NAPLNĚNÍ VÝSTUPŮ
Zvýšení kvalifikace 60 probačních úředníků - specialistů na práci s mládeží - Vstupní vzdělávání (60 osob x 20 hod) - Školení zahraničním lektorem (60 osob x 6 hod) - Zahraniční cesta (30 osob x 14 hod) - Následné školení (30 osob x 14 hod)	Zvýšení kvalifikace 60 probačních úředníků - specialistů na práci s mládeží bylo realizováno prostřednictvím - vstupního vzdělávání (67 osob), - školení zahraničním lektorem (53 osob), - zahraniční cesty (35 osob), - následného školení (11 osob)

- E-learning (20 hod)	- e-learningu (23 osob). K proškolení 60 probačních úředníků došlo prostřednictvím alespoň jednoho vzdělávacího modulu realizovaného v rámci projektu.
Rozšíření možnosti využití restorativního programu RSK v trestním řízení do celé České republiky	K proškolení pracovníků všech středisek došlo prostřednictvím alespoň jednoho modulu. Naplnění výstupu (60 shodných osob ve všech třech modulech) bylo komplikováno přirozenou fluktuací a také vytížeností vedoucích pracovníků zejména na menších střediscích, kteří mívají agendu mládeže na starosti. Rozšíření možnosti využití restorativního programu RSK do celé České republiky je podpořeno eventualitou „vyžádání si“ pracovníka z blízkého střediska za účelem uskutečnění nebo pomoci s organizací rodinné skupinové konference. <i>Výstup byl naplněn.</i>

Vyhodnocení vzdělávacích aktivit proběhlo jednak bezprostředně po ukončení všech vzdělávacích aktivit (evaluační dotazníky vzdělávací akce) a jednak v rámci dotazníkového šetření mezi probačními úředníky (hodnocení vzdělávání v oblasti RSK). Výstupy z obou zjišťování uvádíme níže.

4.2.1.1. Výstupy z evaluačních dotazníků ke vzdělávacím akcím

Třídní vstupní vzdělávání bylo rozděleno do dvou bloků, z nichž první se zaměřoval na téma rodiny. Je to téma úvodní, více teoretické (lektor Mgr. Pražák). Druhý blok se zaměřoval na rodinné skupinové konference (lektorky Mgr. Hamplová a Mgr. Tomiková). **Vstupní vzdělávání absolvovalo 67 probačních úředníků.** Odezva účastníků na oba bloky je kladná. Vzdělávání naplňuje stanovené cíle a je hodnoceno jako přínosné pro profesní rozvoj. Také poskytnuté vzdělávací materiály jsou hodnoceny pozitivně. Ukazuje se, že probační úředníci jsou účastníky, kteří velmi vysoce hodnotí zejména praktické využití vzdělávání, praktický nácvik dovedností.

	Termín konání	Počet účastníků
1. běh	9. – 11. 5. 2018	15
2. běh	6. – 8. 6. 2018	8
3. běh	12. – 14. 9. 2018	14
4. běh	10. – 12. 10. 2018	9
5. běh	30. 1. – 1. 2. 2019	7
6. běh	13. 3. – 15. 3. 2019	14
celkem		67

Vzdělávání se zahraničním lektorem absolvovalo 53 probačních úředníků.

	Termín konání	Počet účastníků
1. běh	17. 6. 2019	19
2. běh	18. 6. 2019	13
3. běh	20. 6. 2019	13
4. běh	21. 6. 2019	8
celkem		53

Vzdělávání se zahraničním lektorem proběhlo ve 4 bězích a zúčastnilo se ho 53 probačních úředníků.

V rámci evaluačního dotazníku hodnotili frekventanti naplnění vzdělávacího cíle, přínos pro profesní rozvoj, pracovní a studijní materiály. **Naplnění vzdělávacího cíle** ohodnotilo 52 úředníků. Za zcela naplněný ho považuje 1 z nich, jako z větší části naplněný ho hodnotí 32 účastníků a za částečně naplněný 10 úředníků. Vzdělávání za **přínosné pro profesní rozvoj** považuje všech 53 probačních

úředníků (18 zcela; 24 z větší části; 11 částečně). Úroveň poskytnutých **pracovních a studijních materiálů** hodnotili účastníci nejčastěji jako velmi dobrou (29), vysokou (20) a jako dostačující (4).

Za nejvíce užitečná témata označovali účastníci:

- práci s kruhem, konkrétní průběh kruhu,
- motivace účastníků, pohled na sbírání účastníků RSK
- nový pohled na možnosti řešení případů, široce uplatnitelný proces
- příklady z praxe, ukázky, zapojení účastníků
- řešení obtíží při vedení RSK

Vzdělávání hodnotili jako motivující, inspirující s možností srovnat praktické odlišnosti a zkušenosti. Mezi nejméně přínosnými tématy bylo zmiňováno příliš dlouhé seznamování a sdílení očekávání účastníků, které ubralo na celkové časové dotaci. Uvedeno bylo také, že by účastníci volili takové kazuistiky a případy, které mají spojitost s činností PMS.

Doporučení pro další kurzy se orientovala na delší časovou dotaci (která by mohla být využita pro nácviky), uvádění příkladů z trestního řízení, menší skupiny vzdělávání.

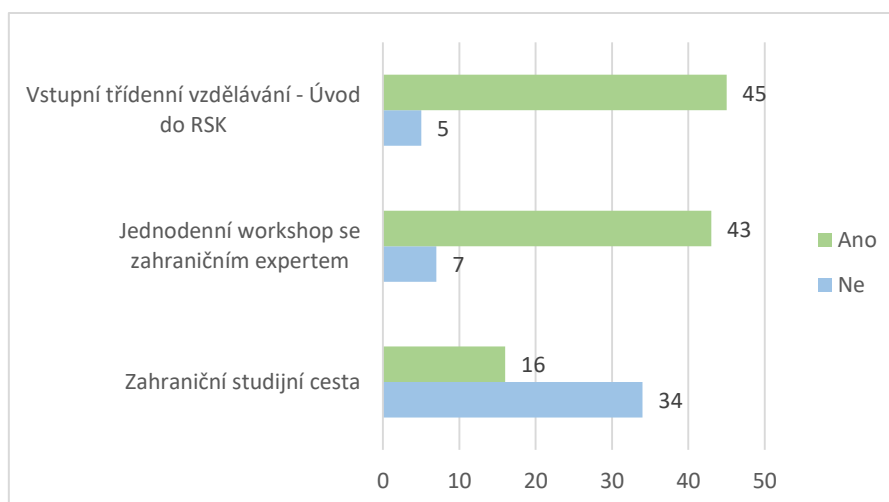
Zahraniční cesty se celkem zúčastnilo 35 probačních úředníků. Blíže k zahraniční cestě v KA 04 Zahraniční studijní cesty.

4.2.1.2. Výstupy z dotazníkového šetření mezi probačními úředníky

Dotazníkové šetření bylo zaměřeno na hodnocení vzdělávacích aktivit s odstupem času. Zajímalo nás, jak toto vzdělávání hodnotí probační úředníci zpětně, co jim přineslo, využitelnost nabytých dovedností v praxi a také, zda RSK realizují. Dále jsme se dotazovali na hodnocení metodiky k RSK.

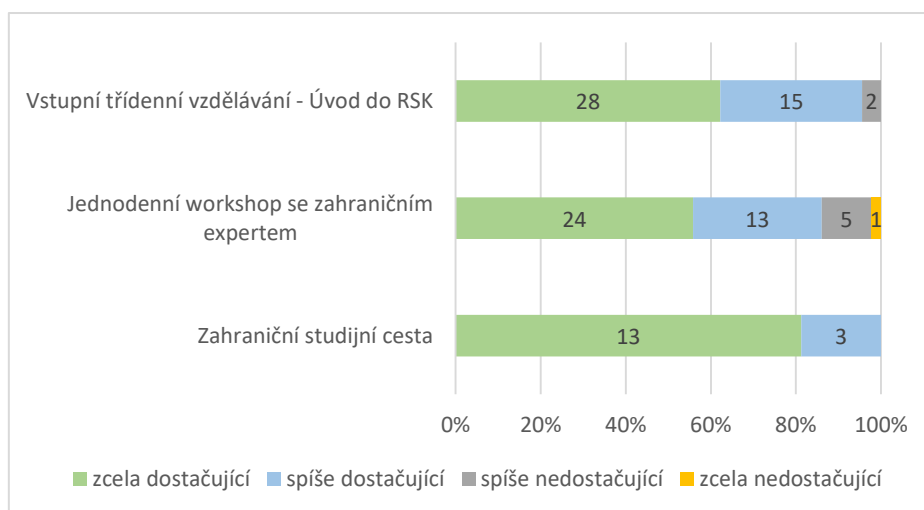
Dotazníkové šetření mezi probačními úředníky bylo realizováno v období od 8. 1. 2020 do 5. 2. 2020 online formou. První oslovení probačních úředníků proběhlo dne 8. 1. 2020 s žádostí o vyplnění dotazníků do 24. 1. 2020. V tomto termínu vyplnilo dotazník 40 probačních úředníků. Pro zvýšení počtu zapojených probačních úředníků jsme výzvu k vyplnění dotazníků odeslali ještě jednou dne 30. 1. 2020, s termínem pro vyplnění do 5. 2. 2020. V tomto termínu dotazník vyplnilo dalších 10 probačních úředníků. Celkem jsme obdrželi kontakty na 73 probačních úředníků, jimž jsme žádost o vyplnění dotazníku rozeslali. Dotazník vyplnilo 50 z nich, návratnost tedy činí 68,5 %.

Graf 6 Účast na modulech vzdělávání (N = 50)

Mezi probačními úředníky, kteří se do dotazníkového šetření zapojili, byli takoví, kteří se zúčastnili vstupního třídního vzdělávání (45 osob, 90 %), jednodenního workshopu se zahraničním expertem (43 osob, 86 %) a zahraniční studijní cesty (16 osob, 32 %).

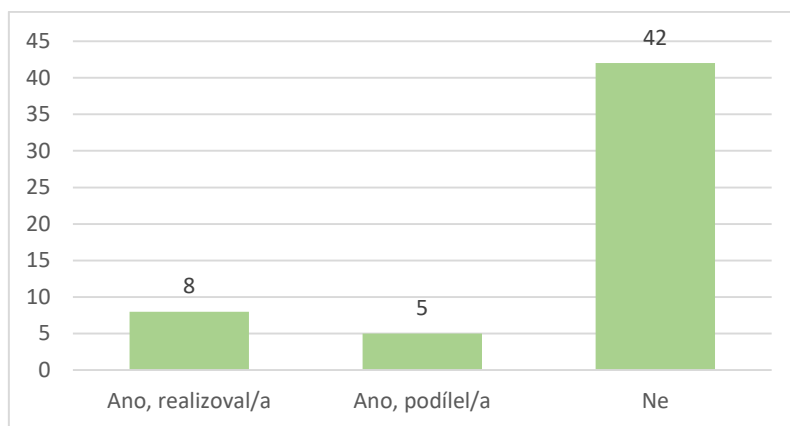
Graf 7 Hodnocení časové dotace modulů (N = 50)

Pokud probační úředníci hodnotili **časové dotace** věnované jednotlivým modulům (pouze ti, kteří se daného modulu zúčastnili), pak se klonili k názoru, že byly dostačující. Časovou dotaci věnovanou vstupnímu třídnímu vzdělávání považuje 43 účastníků za dostačující (zcela dostačující – 28 osob, spíše dostačující - 15 osob), 2 účastníci za spíše nedostačující. Čas věnovaný jednodennímu workshopu se zahraničním expertem byl hodnocen jako zcela dostačující 24 probačními úředníky, spíše dostačující 13 z nich, spíše nedostačující 5 osobami a za zcela nedostačující ho považuje 1 probační úředník. Zahraniční studijní cesta a její časová dotace byla hodnocena jako dostačující všemi 16 účastníky (zcela – 13 osob, spíše – 3 osoby).

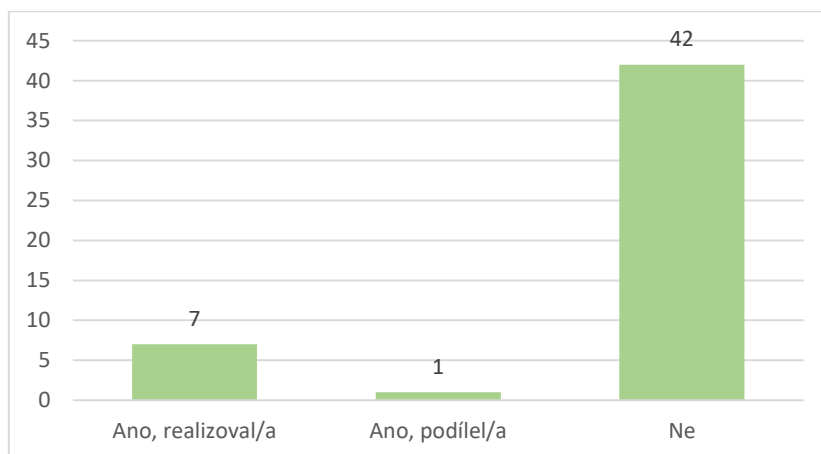
Probačních úředníků jsme se dále ptali, zda realizovali nebo se podíleli na realizaci rodinné skupinové konference již před absolvováním vzdělávání v oblasti RSK.

Graf 7 Realizace nebo podíl na realizaci RSK před absolvováním vzdělávání v oblasti RSK (N = 50)

Před absolvováním vzdělávání v oblasti RSK realizovalo nebo se podílelo na realizaci RSK celkem 8 z nich (5 probačních úředníků uvedlo, že RSK realizovali a také se podíleli na realizaci). Pokud probační úředníci realizovali nebo se podíleli na realizaci RSK, pak uváděli, že 1x (4 osoby) nebo 2x (3 osoby). Pouze jeden z probačních úředníků odpověděl, že realizoval nebo se podílel na realizaci 60 rodinných skupinových konferencí.

Graf 8 Realizace nebo podíl na realizaci RSK po ukončení vzdělávání v oblasti RSK nebo v průběhu (N = 50)

V průběhu vzdělávání nebo po ukončení uvedených vzdělávacích modulů realizovalo nebo se podílelo na realizaci rodinných skupinových konferencí 8 probačních úředníků. Čtyři z nich realizovali RSK poprvé a čtyři patří k těm, kteří realizovali nebo se podíleli na realizaci již před vzděláváním

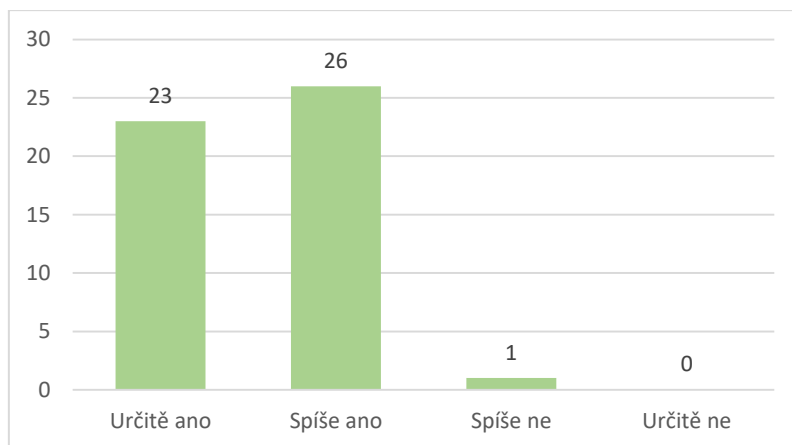
v oblasti RSK. Nejčastěji realizovali jednu rodinnou skupinovou konferenci (3 osoby), dvě RSK (2 osoby), pět RSK (1 osoba) a deset RSK (1 osoba). Jeden probační úředník uvedl, že se podílel na realizaci 2 rodinných skupinových konferencí.

Probačních úředníků, kteří RSK realizovali v průběhu nebo po ukončení vzdělávání jsme se zeptali, zda rodinnou skupinovou konferenci **realizoval podle metodiky RSK**. Všichni z dotázaných odpověděli, že „určitě ano“ nebo „spíše ano“.

V případě probačních úředníků, kteří realizovali RSK před i po vzdělávání (4 osoby), jsme se zeptali, zda spatřovali **v realizaci RSK nějaký rozdíl**. Jeden probační úředník uvedl, že realizace vůbec rozdílná nebyla (pozn. jedná se o probačního úředníka, který realizoval největší počet RSK). Tři zbývající probační úředníci uvedli, že částečně rozdílná byla. Po absolvování vzdělávání si probační úředníci více uvědomují rozdíl mezi mediací skupiny a RSK. *„RSK realizované před vzděláváním jsem vnímala a realizovala jako rozšířené mediace. Po absolvování vzdělávání vidím jasné rozdíly mezi mediací a RSK, a to především v metodách práce, cíli a dosažení tohoto cíle, práci s třetími osobami a institucemi“* (jeden z probačních úředníků).

Dále jsme se probačních úředníků ptali, zda hodnotí vzdělávání v oblasti RSK pro ně jako probační úředníky jako přínosné.

Graf 9 Hodnocení přínosu vzdělávání v oblasti RSK pro probačního úředníka (N = 50)

Přínos ve vzdělávání v oblasti RSK spatřuje 49 probačních úředníků (23 určitě ano, 26 spíše ano), pouze jeden probační úředník hodnotil vzdělávání jako spíše nepřínosné.

Ptali jsme se dále, v čem je přínos vzdělávání spatřován a/nebo co a proč při vzdělávání přínosné nebylo.

Přínos vzdělávání je probačními úředníky spatřován zejména ve **využitelnosti** nabytých vědomostí a dovedností v průběhu vzdělávání a také v **nácviku a praktických informacích a zkušenostech**. Někteří probační úředníci uváděli, že jim vzdělávání v oblasti RSK rozšířilo obzory, získali vhled do dalších možných postupů a že jim přineslo inspiraci. Jednotlivci uváděli další přínos vzdělávání také v oživení tématu RSK; v zavádění inovativních přístupů; v teoretické přípravě – vyjasnění si rozdílů mezi RSK a mediací či případovou konferencí; ve spatření smyslu realizovat RSK; v poskytnutí větší jistoty; v nabytí přesvědčení, že i přes časovou náročnost se dá zvládnout.

Využitelnost vzdělávání (přínos pro probační úředníky)

- Ucelený návod, jak na to; jak vytipovat správný případ, jak připravit setkání, vedení konference, tematické okruhy, účastníci, výstupy apod.
- Metoda nebo jen dílčí postupy využitelné v praxi/při práci s rodinou/s mládeží/s institucemi/ širším zapojením sociálního okolí, komunity
- Nástroj/metoda práce při řešení konfliktů
- Využitelnost při práci s mládeží/ také např. při mediaci
- Vhodná forma práce v určitých situacích
- Získání kompetencí k realizaci RSK

Nácvik a předávání zkušeností (přínos pro probační úředníky)

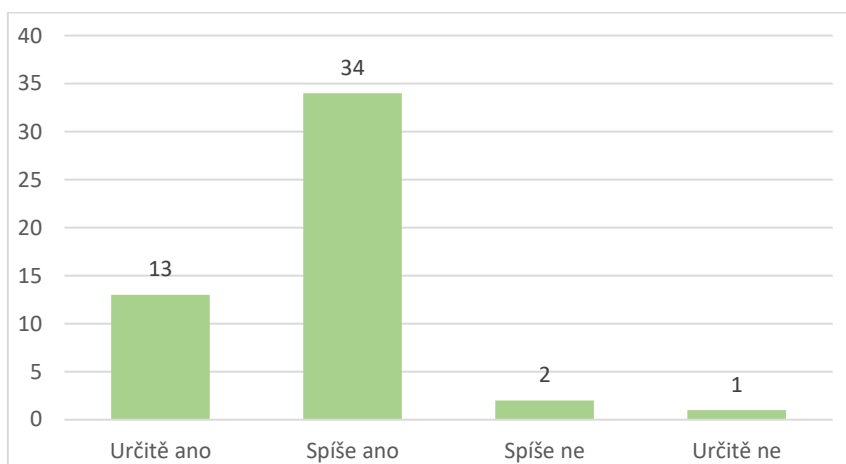
- Praktické informace a zkušenosti z RSK zejména lektorů
- Možnost vyzkoušet si RSK a okamžitá zpětná vazba
- Zkušenosti kolegů využitelné ve vlastní praxi
- Vidět videozáznamy

Někteří probační úředníci hodnotili pouze přínos workshopu se zahraničním lektorem a zahraniční pracovní cestu, někteří tyto aktivity ve svém hodnocení přímo zmínili. Objevilo se obecné konstatování, že **workshop se zahraničním lektorem** byl přínosný. V jednom případě probační úředník zmiňuje, že v průběhu workshopu pochopil, že „*se někdy až příliš bojíme nových věcí*“, a jiný probační úředník uvádí, že každá zahraniční zkušenost vede k zamyšlení a nastavuje zrcadlo vlastní praxi. **K zahraniční cestě** se vyjádřilo 6 probačních úředníků, kteří ji považují za přínosnou či za skvělý zdroj inspirace. Jeden z probačních úředníků uvedl, že si posílil své kompetence a dovednosti, oceňuje výměnu zkušeností.

Pokud se probační úředníci vyjadřovali k tomu, **co a proč pro ně v průběhu vzdělávání přínosné nebylo**, pak se vyjadřovali k aplikaci RSK v českých podmínkách, kdy jednak spatřují velké rozdíly v zapojení komunit a jednak považují RSK za natolik časově náročnou, že zpochybňují její

uskutečnitelnost v souvislosti s pracovním vytížením probačních úředníků. Dva probační úředníci také uvedli, že za zbytečný považují workshop se zahraničním expertem, s ohledem na odlišnou situaci v Holandsku a ČR a také s ohledem na skutečnost, že byly uváděny především netrestní případy. Jednotlivci pak uváděli, že by vstupní vzdělávání mohlo být pouze dvoudenní; zahraniční cesta by byla ještě užitečnější v angličtině bez tlumočníka; výměna zkušeností se zahraničním expertem by mohla trvat alespoň 2 dny a až po absolvování vlastní RSK; více by se mohlo procvičovat vedení RSK; vynechání tématu rodina.

Graf 10 Zhodnocení zisku potřebných dovedností, znalostí a schopností k realizaci RSK (N = 50)

Potřebné dovednosti, znalosti, schopnosti k realizaci RSK uvedlo, že získalo 47 probačních úředníků (13 určitě ano, 34 spíše ano). Dva probační úředníci uvedli, že spíše ne a jeden probační úředník uvedl, že určitě ne.

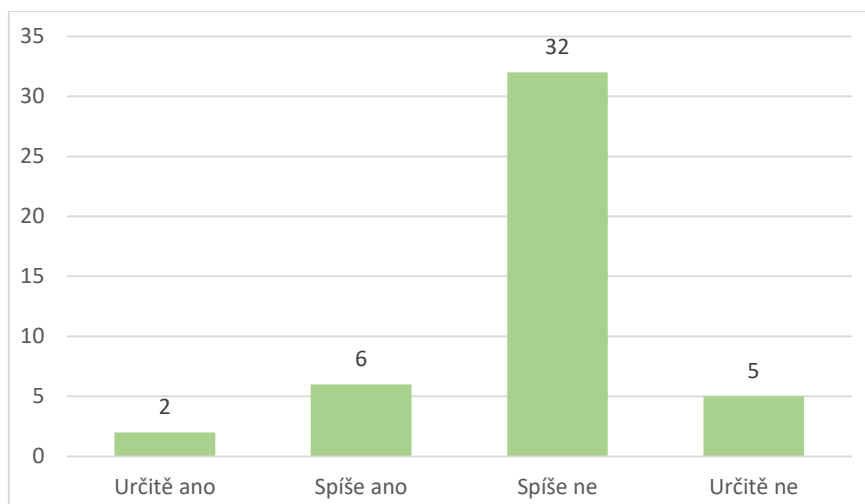
Probačních úředníků, **kteří uvedli, že „určitě ano“** (13 osob), jsme požádali, aby zhodnotili, jaké potřebné dovednosti, znalosti, schopnosti k realizaci RSK v průběhu vzdělávání získali. Nejčastěji zmiňovaný byl komplexní návod/náhled jak RSK realizovat, schopnost realizace. Uváděny byly také dílčí části (vytipování, oslovení, příprava apod.). Probační úředníci často zmiňují možnost „zahrát“ si na RSK, praktické nácviky, ale také možnost vyslechnout zkušenosti kolegů, získat větší jistoty, načerpání elánu.

Probačních úředníků, **kteří uvedli „spíše ano“ nebo „spíše ne“** (36 osob), jsme se ptali, jaké potřebné dovednosti, znalosti, schopnosti k realizaci RSK v průběhu vzdělávání získali a jaké by získat potřebovali. Na tento dotaz někteří probační úředníci uváděli pouze to, co jim vzdělávání přineslo, pak se shodovali s kolegy (viz výše). Probační úředníci, kteří uvedli, jaké další dovednosti, znalosti, schopnosti k realizaci RSK by potřebovali získat, odpovídali, že získali teoretické znalosti, komunikační dovednosti, mohli si vyzkoušet role v rámci RSK, ale potřebují získat praktickou zkušenost, praktické znalosti, více nácviků,

získat profesní jistotu (např. pracovat s kazuistikami, modelovými příklady), být u RSK přítomen nebo si ji vyzkoušet nanečisto, více praxe v roli facilitátora. Zmiňována byla také menší klientská zátěž nebo velmi motivovaný kolega/kolegyně pro vzájemnou podporu. Probační úředníci také uváděli, že potřebují načerpané zkušenosti používat v praxi, ale pociťují nedostatek vhodných případů.

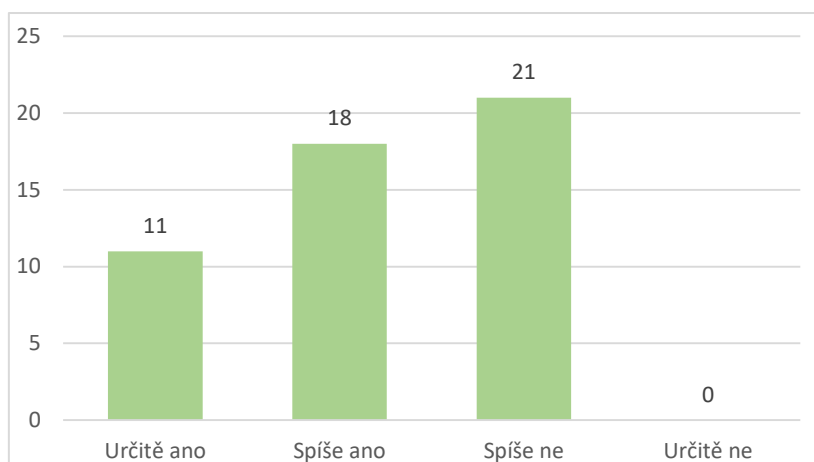
Dále jsme se ptali, zda je nějaké téma/oblast, kterou s odstupem času hodnotí probační úředníci v rámci vzdělávání jako nedostatečně probranou a necítí se na ni být dostatečně připraveni.

Graf 11 Téma/oblast hodnocená nedostatečně probraná (N = 45)

Na tuto otázku se probační úředníci klonili k odpovědi, že takové téma/oblast nevnímají (spíše ne 32 osob, určitě ne 5 osob). K variantě, že zde je téma/oblast, kterou považují za nedostatečně probranou a necítí se na ni být připraveni, se klonilo 8 probačních úředníků (6 spíše ano, 2 určitě ano). Na otázku, o jakou oblast či téma se jedná, odpovídali probační úředníci, že by potřebovali více praktických nácviků, zkušeností z praxe, zvládnout moderování celého procesu. Ve dvou případech bylo uvedeno, že by účastníci uvítali zahraniční zkušenosti s vedením RSK v trestní oblasti.

Graf 12 Využití dovedností, vědomostí nabytých v rámci vzdělávání v oblasti RSK při své práci (mimo realizaci RSK) (N = 50)

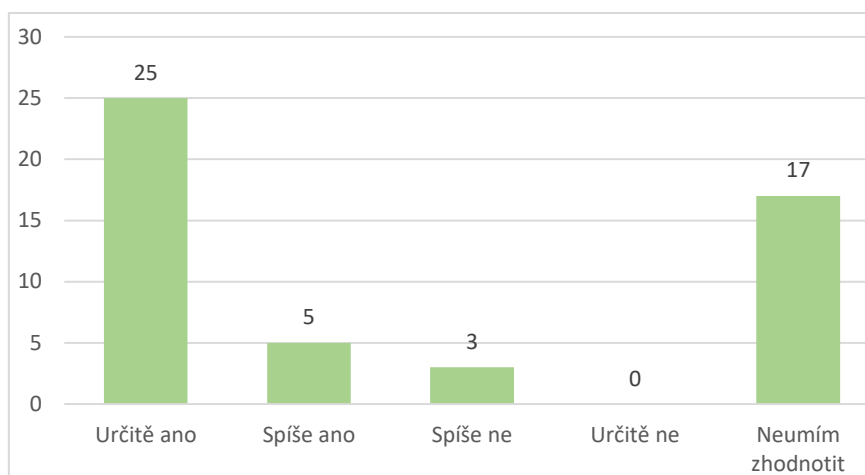
Na dotaz, zda **dovednosti, vědomosti nabyté v rámci vzdělávání v oblasti RSK využili probační úředníci při své práci** (mimo realizaci RSK) odpovědělo 29 z nich, že ano (určitě ano 11 osob, spíše ano – 18 osob). Variantu „spíše ne“ zvolilo 21 z nich, což může souviset s přáním zařazení více praktických nácviků, zkušeností z praxe. Žádný z dotázaných neuvedl, že určitě nevyužil vzdělávání při své práci.

Probační úředníci dále odpovídali na otázku, **které dovednosti, vědomosti využili**. Probační úředníci nejčastěji uváděli koordinaci setkání při větším počtu účastníků, aktivity, do kterých je zapojeno více lidí – nejčastěji vedení mediace (příprava stran, jiné možnosti pohledu na věc, dovednost facilitace apod.), zmíněna byla také účast na výchovných komisích a případových konferencích.

Jednotlivě mezi dalšími využitými dovednostmi a vědomostmi uváděli širší pohled na věc, uvědomění si zaměření na další skutečnosti, komunikační dovednosti, přístup k řešení, hledání zdrojů v rodině a okolí nezletilého a mladistvého, způsob vedení rozhovoru s pachateli nebo obětí, práce s rodinným systémem, práce s komunitou, zapojení širšího okolí do práce s klientem (nejen práce s rodinou). Někteří probační úředníci uváděli, že využili poznatky při své každodenní práci, při zapojení komunity a okolí klienta ve vykonávacím řízení, při práci s klienty v rámci zprostředkování řešení konfliktu (ZRK), při řešení otázek řešení následků způsobené újmy, práce s pachatelem ohledně náhledu na dopady trestné činnosti. Dva probační úředníci uvedli také využití při „přednáškové činnosti“ nebo předání své vědomosti o RSK dále partnerům v justici (OSZ, OS): „*Stává se mi v praxi, že nechtějí něco zkusit, protože také nevědí a nemají představu, jak by mohlo věci pomoci.*“

K hodnocení metodiky RSK jsme položili čtyři otázky, které směřovaly k využitelnosti metodiky a k „úplnosti“ jejího obsahu, a také jsme jim dali prostor, aby nám k metodice sdělili cokoliv dalšího.

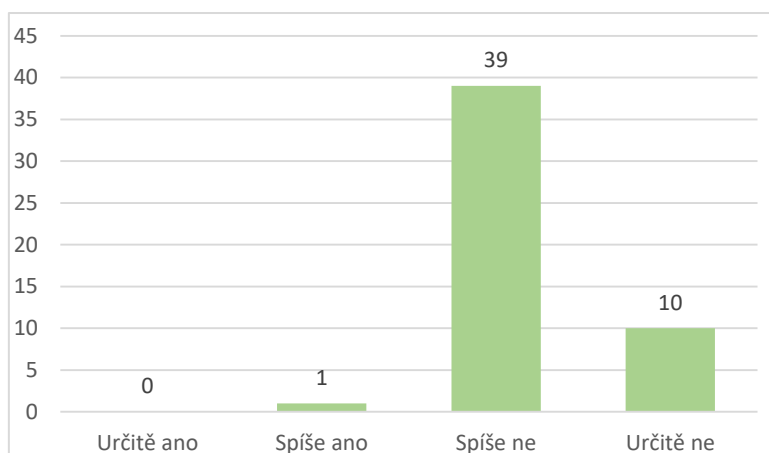
Graf 13 Realizovatelnost RSK podle metodiky (N = 50)

Na otázku, zda je rodinná skupinová konference **podle metodiky realizovatelná**, odpovědělo 30 probačních úředníků, že ano (určitě ano – 25, spíše ano – 5). Variantu „spíše ne“ zvolili 3 probační úředníci a 17 probačních úředníků odpovědělo, že to nedokáží zhodnotit.

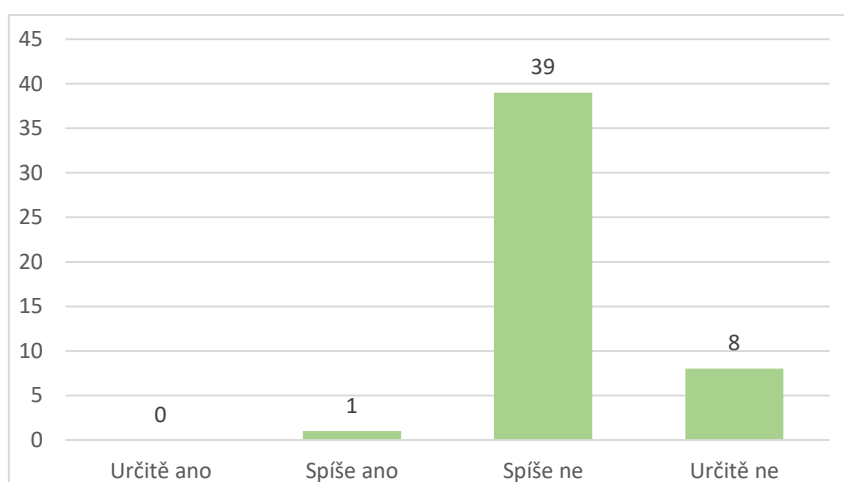
Pokud probační úředníci váhali nad realizovatelností RSK podle metodiky (zvolili odpověď „spíše ano“, „spíše ne“), zeptali jsme se, **co spatřují podle metodiky RSK jako nerealizovatelné či obtížně realizovatelné a proč**. Na tuto otázku odpovídalo 8 probačních úředníků a odpovědi směřovali (až na 1 odpověď) nikoliv do obsahu metodiky, ale do podmínek práce probačního úředníka. RSK je považována za časově náročnou a jako problém je vnímána časová vytíženost probačních úředníků. Probační úředníci uváděli, že nelze věnovat tolik času jednomu případu, když je počet řešených případů na jednoho úředníka tak vysoký. Dalším důvodem je potřeba dvou pracovníků k realizaci RSK, protože vedoucí případu by neměl být facilitátorem, obtížná je domluva s druhým kolegou (opět vytíženost), v případě menších středisek absence druhého specialisty na práci s mládeží. Dalšími uváděnými důvody byly: málo vhodných případů, kdy lze RSK realizovat a lhůty v rámci trestního řízení (nedostatek času uspořádat RSK).

Graf 14 Téma/oblast, které se metodika nevěnuje a spatřujete ji jako potřebnou (N = 50)

Podle probačních úředníků **obsahuje metodika všechna potřebná témata**. Na otázku, zda je nějaké téma či oblast, které se metodika nevěnuje, odpovídali, že spíše ne (39 osob) a určitě ne (10 osob). Pouze jeden respondent odpověděl „spíše ano“. Odůvodnění se však nevztahuje k metodice, ale ke lhůtám v rámci trestního řízení: „...objektivně nemáme dostatek času v průběhu trestního řízení na organizaci RSK - v přípravném řízení. Vhodné by bylo zapracování do zákona - předání věci PMS v přípravném řízení staví lhůtu trestního řízení - tím bychom mohli v klidu pracovat nejenom v oblasti RSK, ale i v rámci mediací. Tlak OČTŘ na lhůty je obrovský.“

Graf 15 Přebytečné/nevyužitelné téma/oblast v metodice (N = 50)

Také na otázku, zda obsahuje metodika k RSK pasáže, které vnímají probační úředníci jako **přebytečné/nevyužitelné**, odpovídali probační úředníci, že ne (spíše ne – 39 osob, určitě ne – 8 osob). Variantu spíše ano zvolila jedna osoba.

Probačních úředníků, kteří se rozhodli **sdělit k metodice cokoliv dalšího**, bylo deset, ale k metodice se vztahovaly pouze tři odpovědi. Ve dvou z nich probační úředníci oceňují její obsah, její přehlednost a vyváženost. V jedné odpovědi je uvedeno, že probační úředník k metodice nyní nemá připomínky, ale možná je mít bude po osobní zkušenosti s RSK.

Zbývající odpovědi se vztahovaly k přínosnosti metody i vzdělávání, ale také k obtížnosti realizace RSK v praxi z různých důvodů:

- v důsledku poklesu kriminality mládeže nebyl dosud vhodný případ k RSK,
- časové důvody (zejména klientská zatíženost, ale i zapojení do dalších projektů).

Prostor pro komentář ke vzdělávání v oblasti RSK obsahoval 8 komentářů. Většina z nich byla pochvalných, jen v jednom případě probační úředník uvedl, že by uvítal setkávání s kolegy, kteří RSK realizovali, aby bylo možné si vyměňovat nápady a zkušenosti.

4.2.1.3. Vlivy na realizaci

V průběhu realizace aktivity jsme na základě rozhovorů s realizačním týmem projektu a dotazníkového šetření mezi probačními úředníky identifikovali tyto faktory úspěchu a problémy.

Největší potíže při realizaci způsobovala realizačnímu týmu **fluktuace** probačních úředníků, specialistů na mládež a jejich pracovní vytíženost (v menších střediscích bývají často vedoucími střediska), se

kteřou se realizační tým potýkal při organizaci vzdělávání. Naplnění všech vzdělávacích modulů shodnými účastníky se ukázalo jako obtížně realizovatelné, proti tomuto cíli působí délka trvání projektu a přirozená obměna a počet pracovníků.

Další potíží na počátku realizace projektu bylo nalezení **vhodného partnera pro zahraniční studijní cesty**.

Jednoznačně lze říci, že vzdělávací moduly jsou vhodně poskládány a je možné vzdělávání takto nadále nabízet v rámci dalšího profesního vzdělávání probačních úředníků. Probační úředníci vzdělávání hodnotili jako přínosné, zejména pro jeho využitelnost. Při své práci (vyjma realizaci RSK) vědomosti a dovednosti nabyté v rámci vzdělávání využilo 29 z 50 odpovídajících (58 %), a to hlavně při práci se skupinou osob (mediace apod.). Pokud by ke změnám ve vzdělávacích modulech mělo dojít na základě připomínek probačních úředníků, pak by mělo být do vzdělávání zahrnuto **více praktických ukázek** a nácviků. Zahraniční lektor by měl uvádět příklady z trestní oblasti. Metodika RSK je považována za využitelnou a probační úředníci k ní neměli připomínek.

Výstupem projektu je realizace vzdělávání v oblasti RSK a rozšíření možnosti realizovat v RSK v rámci celé České republiky, což se podařilo naplnit. Z hlediska dopadu vzdělávání jsme šli dále a dotazovali jsme se, zda probační úředníci RSK realizují. Ukázalo se, že byť probační úředníci získali podporu pro realizaci RSK, **plně ji nevyužívají**. Od posledního vstupního vzdělávání v oblasti RSK uplynul v době dotazníkového šetření téměř rok a RSK realizovalo pouze 8 probačních úředníků. Odůvodnění směřují nejčastěji do oblasti vysoké pracovní vytíženosti, absence vhodných případů a ke lhůtám trestního řízení, přičemž na realizaci RSK je nahlíženo jako na časově náročnou záležitost.

4.2.2. Doporučení

Jednoznačně lze říci, že vzdělávací moduly jsou vhodně poskládány a je možné vzdělávání takto nadále nabízet v rámci dalšího profesního vzdělávání probačních úředníků. Probační úředníci vzdělávání hodnotili jako přínosné, zejména pro jeho využitelnost. Pokud by ke změnám ve vzdělávacích modulech mělo dojít na základě připomínek probačních úředníků, pak by mělo být do vzdělávání zahrnuto více praktických ukázek a nácviků. Zahraniční lektor by měl uvádět příklady z trestní oblasti.

Metodika RSK je považována za využitelnou a probační úředníci k ní neměli připomínek.

Výstupem projektu je realizace vzdělávání v oblasti RSK a rozšíření možnosti realizovat v RSK v rámci celé České republiky, což se podařilo naplnit. Nadále je potřeba podpořit aplikaci nabytých dovedností a vědomostí. Nabízí se otázka, proč jeden probační úředník realizoval 10 rodinných skupinových konferencí a jiný žádnou. Je zde možná hypotéza, že probační úředníci mají obavy z prvního kroku, RSK si prostě vyzkoušet. Zároveň je potřeba probační úředníky v realizaci RSK v maximální možné míře podpořit.

4.3. KA 03 – Program proti násilí

V rámci této klíčové aktivity byla do praxe tří lokalit (Ostrava, Brno a jejich okolí, Severočeský region) implementována, v předchozím projektu vytvořená, metodika práce s mladistvými pachateli formou resocializačního programu Proti násilí. Nově byl v rámci projektu program upraven také pro dospělé pachatele násilné trestné činnosti ve věku blízkém mladistvým.

Výstupy KA 03

- Zvýšení kvalifikace 6 lektorů programu
- Vytvoření metodiky programu Proti násilí zaměřené na mladé dospělé pachatele
- Realizace programu Proti násilí ve třech lokalitách - zařazení min. 120 mladistvých a mladých dospělých pachatelů do programu

4.3.1. Naplnění výstupů, dopady, vlivy na realizaci

V průběhu evaluace jsme realizovali rozhovory s odborným garantem programu, všemi metodiky programu a lektory programu Proti násilí. Rozhovory jsme vedli také s pěti probačními úředníky ze čtyř středisek PMS (Ostrava, Frýdek – Místek, Brno, Ústí nad Labem), kde byl program realizován.

Evaluace programu byla zaměřena zejména na využitelnost vzniklých metodik a samotnou realizaci programu. K programu „Proti násilí“ bude v rámci projektu realizována studie účinnosti. V rámci evaluace jsme se nezaměřovali na to, zda a jaký mají programy dopad na pachatele.

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	NAPLNĚNÍ VÝSTUPŮ
Zvýšení kvalifikace 6 lektorů programu - úvodní vzdělávání - vzdělávání se zahraničním lektorem - intervizní setkání	Zvýšení kvalifikace bylo realizováno prostřednictvím - úvodního vzdělávání, - vzdělávání se zahraničním lektorem bylo nahrazeno vzděláváním PhDr. Davidem Čápem (práce s agresivním klientem), - intervizních setkání.

	<i>Výstup byl naplněn.</i>
Vytvoření metodiky programu Proti násilí zaměřené na mladé dospělé pachatele	Metodika Proti násilí pro mladé dospělé pachatele byla vytvořena. V průběhu projektu byla na konci roku 2018 upravena na základě podnětů z praxe. Metodiky jsou lektory vnímány jako srozumitelné, jasně strukturované, s dostatečným prostorem pro realizaci programu podle potřeb účastníků programu. <i>Výstup byl naplněn.</i>
Realizace programu Proti násilí ve třech lokalitách - zařazení min. 120 mladistvých a mladých dospělých pachatelů do programu	Program proti násilí by realizován ve třech lokalitách (Brno, Ostrava, Ústí nad Labem). Do programu se zapojilo 75 mladistvých a mladých dospělých pachatelů, což je o 45 osob méně než byl původní předpoklad. Vstup méně osob je odůvodňován poklesem počtu mladistvých pachatelů. <i>Výstup byl naplněn částečně.</i>

Vzdělávání lektorů se konalo ve dnech 28. – 30. srpna 2017, tedy ještě před zahájením evaluace projektu a účastnilo se ho celkem 8 osob. Od realizátora projektu jsme obdrželi **vyhodnocení evaluačních dotazníků**. Vzdělávání bylo budoucími letory hodnoceno kladně, naplnilo stanovené cíle. Mezi nejvíce užitečná témata lektori řadili představení metodiky, struktury programu a praktické ukázky z praxe. Dále také zkušenosti z praxe lektorky a kolegů, protože dokreslují teorii a mohou být účastníky v praxi využity. Nejméně užitečnými tématy byla hodnocena osa trestního řízení (uváděli ti, kteří ji znají - 2) a jeden účastník uvedl, že za nejméně užitečné považuje informace o tom, jak program vznikl. Celkově bylo se vzděláváním spokojeno 6 účastníků, 2 účastníci se nevyjádřili. Doporučení pro realizaci dalšího vzdělávání se orientuje na zařazení ještě více praktických ukázek a praktického nácviku. Lektori byli hodnoceni kladně.

Semináře s PhDr. Davidem Čápem se zúčastnilo 7 lektorů programu Proti násilí ve dnech 20. a 21. 8. 2019. Seminář byl zaměřen na práci s agresivním klientem (příčiny agresivního chování, jak pracovat

s agresivitou u komunikačního partnera apod.). Všichni účastníci uváděli, že vzdělávání zcela naplnilo stanovené cíle a bylo přínosem pro jejich profesní rozvoj (zcela - 5, z větší části - 2). Mezi nejzajímavější témata z důvodu jejich využitelnosti v praxi jmenovali účastníci: co vede k agresi, techniky skupinové a individuální práce s agresivním klientem a zvládání vzteku.

Intervizní setkání s lektory a metodiky programu Proti násilí bylo v průběhu projektu realizováno celkem čtyřikrát.

Realizace programu

Před zahájením programu se setkávají metodik, lektoři a probační úředníci, aby nastavili rámec spolupráce, domlouvají si pravidla spolupráce, ujasňují si průběh programu. Metodici pravidelně kontaktují probační úředníky k zjištění počtu klientů vhodných k zařazení do programu. Skupinu pachatelů potřebnou pro zahájení programu skládají probační úředníci. V případě, že potřebují poradit, např. zda mohou, či nikoliv zařadit nějakého klienta, kontaktují lektory nebo metodiky. Pokud je posouzení obtížné, rozhoduje odborný garant aktivity. Konečné rozhodnutí o zařazení či nezařazení klienta do programu rozhodují lektoři programu. Za dobu realizace aktivity se stalo pouze v jednom případě, že klient doporučený do programu probačním úředníkem nebyl na základě rozhodnutí lektorů do programu zařazen.

Komunikace lektorů a probačních úředníků je v různých lokalitách rozdílně intenzivní. Ve všech lokalitách je komunikace udržována minimálně na úrovni zpráv, které zpracovávají lektoři po každém setkání, informací v případě hrozícího vyloučení účastníka programu, a komunikace v případě potíží. Někteří probační úředníci a lektoři uváděli, že spolu komunikují prakticky před každým setkáním, které se v rámci programu uskutečňuje. Probační úředník upozorňuje na události v životě svých klientů, které by mohly mít vliv na průběh setkání, případně tak umožňuje lektorům na tuto událost v rámci programu reagovat. Také kontakt probačních úředníků s účastníky programu se různí. V některých střediscích probační úředníci uváděli, že jim vyhovuje, pokud je program **realizován přímo ve středisku**, což jim umožňuje udržovat intenzivní kontakt s lektory i účastníky (Ústí nad Labem) nebo přináší uklidnění klientům – jsou v relativně známém prostředí (Ostrava).

Průběh programu je upraven metodikami pro mladistvé pachatele (vznikla v rámci pilotního projektu) a pro mladé dospělé pachatele (vznikla v rámci pokračujícího projektu). Obě metodiky byly na základě v praxi identifikovaných připomínek upraveny v říjnu 2018. **Metodiky** jsou vnímány jako strukturované, dobře nastavené, obsahující postupy, které lze aplikovat. Ze strany lektorů je pozitivně vnímáno, že jsou nastavena témata a cíle jednotlivých setkání, ale způsob jejich provedení je ponechán na lektorech

samotných. Každá skupina vyžaduje jiný přístup lektorů a jiný způsob zpracování tématu. Metodici a lektoři vnímají, že metodika KBT sedí na mladistvé a mladé dospělé velmi dobře a vede je k zamyšlení nad tím, komu svým jednáním zničili život, co je k takovému jednání vede, a hodnocení programu těmi, kteří jej absolvují, jsou kladná. Metodika je v praxi velmi dobře využitelná, je však poukazováno na to, že lektor nesmí být rigidní a musí vnímat metodiku jako nástroj.

K samotným metodikám jsme v průběhu rozhovorů zaznamenali dvě připomínky, konkrétně k **metodice pro mladistvé pachatele**. První z nich zmínil lektor programu a směřuje do práce s rodinou mladistvého pachatele v případě, kdy docházelo k **násilí v rodině**. V tomto případě je pro lektory obtížné držet se metodik a první setkání s lektory bývají spíše mediacemi. Lektorka uváděla, že až při třetím setkání bylo možné vrátit se ke „scénáři metodiky“. Druhá byla zmíněna jedním z probačních úředníků a vztahuje se k motivační fázi klienta pro vstup do programu. Probační úředník uváděl, že často pracují také s rodinami klientů mladých dospělých, kteří věkově spadají mezi mladé dospělé (18, 19 let), ale stále navštěvují školu. Také v těchto případech má rodina velký vliv na vstup do programu či jeho absolvování.

Nově je program realizován také v prostředí věznice. Pilotní běh je realizován ve věznici v Kuřimi a vstoupilo do něj 6 klientů. Pro tyto účely vznikl dodatek metodiky, který se věnuje specifikům realizace programu v tomto prostředí, (interpersonální vztahy mezi účastníky programu, autenticita – vztahy mezi vězni, zapojování sociálního okolí, křížení role lektorů – zaměstnanců věznice apod.). Cílová skupina programu je shodná jako doposud, jen účastník nemusí být klientem PMS. Pracovníka PMS, který je informován o průběhu programu, nahrazuje ve věznici vychovatel. Na zpracování dodatku pracoval odborný garant programu Proti násilí společně s lektory se zkušeností práce z vězeňského prostředí.

Mezi problematickými a **těžko zvládnutelnými podmínkami** programů byly/jsou **lektory** zmiňovány:

- **Omlouvání absence** (program pro mladé dospělé) – podle původní metodiky bylo možné omluvit pouze 1 absenci, a to pouze ze zdravotních důvodů (metodiky a lektory bylo hodnoceno jako malý počet vzhledem k délce trvání programu 4 - 5 měsíců). V současnosti je možné omluvit 2 absence ze zdravotních důvodů a 1 absenci nemusí účastník omlouvat.
  - Omlouvání absence je jedním z nejdiskutovanějších témat a také téměř jediná příčina neabsolvování programu. Lektoři vnímají, že je to podmínka obtížně zvládnutelná, nicméně shodují se na tom, že volnější nastavení by nepřivítali. Důvodů je několik:
    - Při menší skupině (např. 4 účastníci) by se již nejednalo o skupinová setkání.

- Program, pokud je uložen, je určitou formou trestu a mělo by se tak na něj nahlížet.
- Nastavení účastníků je takové, že pokud by měli možnost 5 neúčastí, využili by toho (sehnat lékařské potvrzení není tak problematické).
- Ztráta kontaktu/vztahu lektorů s účastníkem programu.

Zaznělo také, že pokud by ke změně v nastavení omlouvání absence mělo dojít, pak nikoliv plošně, ale na základě uvážení lektorů, kteří jsou schopni posoudit jednotlivé případy individuálně a např. nahradit některá skupinová setkání individuálními.

- **Věková hranice** (oba programy) – Metodiky stanoví věkovou hranici pachatelů, pro které je program určen. Jednotlivě se vyskytují případy vyžadující individuální posouzení, zda daného klienta PMS je, nebo není možné do programu zařadit, případně do kterého z nich. Příkladem může být mladistvý, který dosáhl požadované věkové hranice 15 let až v průběhu programu. Páchal trestnou činnost od deseti let a je vyzrálejší. Do programu byl také zařazen pachatel ve věku 29 let.
- **Zapojení rodiny** (program pro mladistvé) - V případě mladistvých bylo řešeno problematické zapojení rodiny. Trestná činnost mladistvého má často kořeny v rodinné situaci, neuspokojivých rodinných poměrech. Původní metodika počítala s účastí rodiny, neboť je žádoucí, aby se mladistvý pachatel nevracel do stejných podmínek. Upravená metodika reflektuje možnost nezapojení rodiny, mladistvý pachatel může v programu pokračovat. Někteří lektori zmiňovali jako problematické také setkání s rodinou **v jejím domácím prostředí**, což již není podmínkou. Setkání s rodinou se mohou uskutečňovat v jakýchkoliv prostorách. V zapojení rodiny byl identifikován ještě jeden problematický moment, kterým je **střídání členů rodiny na setkáních**, obvykle otec/matka, které narušuje kontinuitu práce.
- V jednom běhu byla některá **témata účastníky hůře uchopitelná**. Do programu mohou být zařazeni pouze pachatelé, jejichž intelekt není snížený. Lektori vnímají, že metodika jim umožňuje použít různé metody práce s klientem a je možné, aby program absolvovali i pachatelé s mírně sníženým intelektem.
- Je **problematické poskládat skupinu nutnou pro zahájení programu**, která u dospělých činila 4 osoby, u mladistvých 6 osob. S ohledem na tuto skutečnost došlo ke změně metodiky u mladistvých – snížení na 4 osoby. Více však již počet účastníků v jednom běhu snížit nelze (nejednalo by se o skupinový program). Zároveň již nyní je poukazováno na riziko snížení velikosti vstupní skupiny. V případě, kdy je účast v programu pro pachatele dobrovolná, je vysoká pravděpodobnost odchodu některého účastníka z programu, skupinové aktivity se při počtu 2 až 3 účastníků již obtížně realizují, v jednom případě ukončoval program jen jeden

účastník (skupinové aktivity byly nahrazeny individuálními). Lektori uváděli, že i takto viděli v programu smysl.

- **Prodleva mezi spácháním skutku a zařazením do programu** – V případě, že se trestní řízení „vleče“, dochází k dlouhé prodlevě mezi spácháním skutku a rozhodnutím soudu, resp. zařazením do programu. Příkladem může být klient, který spáchal skutek v 16 letech, zařazen byl v 19 letech – program je také v tomto případě realizovatelný za použití „zrcadlící techniky“, nalézání paralely mezi dřívějším a současným jednáním.
- **V případě mladistvých** byla také zmiňována potřeba pracovat s jejich „neukotveností“, program také výrazně spoluutváří práce s pozorností klientů.

Na probační programy obecně nahlíží **probační úředníci** jako na potřebné a smysluplné. Program Proti násilí byl v různých střediscích přijímán s odlišnými odezvami a lze vysledovat vnější a vnitřní vlivy na jeho realizaci, případně kombinaci těchto vlivů.

Vnější vlivy:

- **První zkušenost** s realizací probačního či resocializačního programu tohoto charakteru, probační úředníci vnímají jako obtížné klienta namotivovat, přivítali by zkušenosti jiných kolegů.
- **Ukládání programů státními zástupci a soudci** – v průběhu rozhovorů bylo zmiňováno, že odezva státních zastupitelství a soudů na nabídku nových programů je dlouhodobá a vyžaduje intenzivní komunikaci. Přestože ve všech střediscích, kde byl program realizován, probační úředníci seznámili všechny orgány s možností program uložit, ne ve všech střediscích byla nabídka reflektována. V jednom ze středisek PMS vnímali, že jsou zde rezervy v motivaci OČTŘ k ukládání programu.
- Motivace klientů v přípravném řízení k účasti na programu není pro probační úředníky zákonem uložená povinnost a je vnímána jako „práce nad rámec“, **po splnění zákonem daných povinností**. Některá střediska PMS jsou součástí více projektů a projektové aktivity je „zahlcují“, jiná střediska PMS po další realizaci volají.
- Ve střediscích, kde mají možnost doporučit klientovi **jiný program**, který je již zaběhlý a léty prověřený, nízkoprahovější, příp. individuální, váhají nad tím, do kterého programu klienta zařadit. Méně náročné programy jsou pro klienty snáze zvládnutelné. Individuální programy také lépe vyhovují pracujícím klientům. Také soudy a okresní státní zastupitelství volí raději **ověřené programy**, které již ukládají roky.

- Program Proti násilí, který je „projektový, na omezenou dobu“, **po ukončení projektu nemusí být v lokalitě dále realizován**. Přiliv klientů do programu proti násilí, způsobí **odliv klientů z programu jiných**, které jsou v lokalitě nabízeny. Hrozí jejich ukončení a probačním úředníkům po skončení projektu nezůstane již žádný program (aktuální v Ústí nad Labem). Nutné je brát v potaz, že jsou si toho vědomy také OSZ a soudy.
- **Pokles počtu mladistvých pachatelů** násilných trestných činů, tím spíše bez kontraindikace.
- Probační úředníci by uvítali program také **pro starší skupinu klientů** ve věku nad 26 let.

Vnitřní vlivy:

- Potřeba sladění pohledu probačních úředníků a lektorů programu na to, kdo je **motivovaný klient**. PMS nepracuje s motivovanými klienty, a pokud se podaří přesvědčit pachatele, aby do programu vstoupil, pak ho považuje za motivovaného. Další motivace k účasti a dokončení programu je „úkolem“ lektora.
- **Kontraindikace účasti v programu, zejména drogová závislost** – většina klientů PMS nějakým způsobem drogy užívá, probačním úředníkům se obtížně detekuje, u kterých klientů je míra užívání ještě přijatelná a kdy už ne.
- **Zaměstnání mladého dospělého pachatele** je ze strany probačních úředníků vnímáno jako komplikace v absolvování programu (směnný provoz). Zároveň bylo uváděno, že je žádoucí, aby klient PMS zaměstnání našel a udržel si jej.
- **Název programu** je vnímán jako nevhodný, pokud je probačními úředníky nabízen v rámci přípravného řízení. Probační úředníci se setkali s obranným postojem samotných pachatelů i jejich rodin, kteří připouštějí, že udělali chybu, ale za násilníky se nepovažují. Vstup do programu může být vnímán jako zařazení do škatulky „násilník“.
- Probační úředníci v motivační fázi klienta pro vstup do programu, často **pracují také s rodinami klientů mladých dospělých**, kteří věkově spadají mezi mladé dospělé (18, 19 let), ale stále navštěvují školu. Také v těchto případech má rodina velký vliv na vstup do programu či jeho absolvování.
- **Dlouhé čekání na zahájení skupiny** nebo **neotevření** programu pro jeho **nenaplnění**, způsobují:
  - o prodlevu mezi spáchaným skutkem a vstupem do programu, což je vnímáno jako „brždění klienta“, navíc toto čekání popírá nutnost a potřebnost programu,
  - o může vést k překročení lhůty, ve které má pachatel do programu nastoupit (pokud je absolvování uloženo), čehož se probační úředníci velmi obávají.

Probační úředníci volají po individuální formě programu, do kterého je možné pachatele zařazovat průběžně, případně po souběhu několika programů, které budou zahajovány s odstupem maximálně 3 měsíců.

- Program je **úzce zaměřen** a je obtížné kombinovat potenciální účastníky do skupin podle podobných charakteristik je obtížné.

Do programu celkem vstoupilo 75 pachatelů. V Brně celkem 24 klientů (5 mladistvých a 19 mladých dospělých), v severních Čechách 38 klientů (29 mladistvých a 9 mladých dospělých) a na Ostravsku 13 klientů (4 mladiství a 9 mladých dospělých). Tato čísla zahrnují i klienty v nyní běžících programech.

Pokud na program nahlédneme z hlediska úspěšného absolvování programu účastníky (dokončili program), pak program Proti násilí úspěšně absolvovalo 79 % mladistvých a 76 % mladých dospělých.

Program Proti násilí – počet účastníků

	Mladiství		Mladí dospělí	
	Vstoupilo	Absolvovalo	Vstoupilo	Absolvovalo
Brno	5	3	19	14
Ostravsko	4	4	9	7
Severní Čechy	29	23	9	7
Celkem	38	30	37	28

4.3.1.1. Vlivy na realizaci

Na základě realizovaných rozhovorů s realizačním týmem projektu a probačními úředníky jsme identifikovali níže uvedené vlivy na realizaci programu Proti násilí:

- angažovanost probačních úředníků středisek PMS v přípravném řízení, jejich zájem na realizaci aktivity, časová vytíženost,
- uložení povinnosti absolvovat program pachatelům násilné trestné činnosti ze strany OSZ, soudů,
- nabídka dalších probačních a resocializačních programů v místě realizace programu Proti násilí, zejména individuálních, dlouhodobě zavedených,

- „vysokoprahovost“ programu a jeho časová náročnost,
- jeho časově omezená, relativně krátkodobá nabídka v lokalitách.

Překážkou v zapojení vyššího počtu účastníků byl některými středisky uváděn pokles počtu mladistvých pachatelů násilných trestných činů, tím spíše bez kontraindikace.

4.3.2. Doporučení

Zajištění kontinuální nabídky programu Proti násilí je jedním z hlavních faktorů jeho úspěšné realizace. Rychlost umístění zejména mladistvého pachatele je nezbytná. Nabízejícími se možnostmi jsou uzpůsobení programu individuální formě, kontinuální spouštění programu s odstupem maximálně 3 měsíců.

Zajistit trvalou či dlouhodobou nabídku programu Proti násilí v lokalitě, aby byl program „atraktivní“ také pro soudce a státní zástupce.

Metodika programu je ze strany všech lektorů vnímána jako vyhovující, dobře strukturovaná, obsahuje všechna potřebná témata. Byly detekovány dvě oblasti, které metodika nezachycuje. První se vztahuje k práci s pachatelem a jeho rodinou, kdy násilí probíhalo přímo v rodině. Druhá se vztahuje k mladým dospělým pachatelům ve věku 18 – 19 let, kteří stále navštěvují školu a probační úředníci uváděli velký vliv rodiny na nástup potenciálního účastníka do programu a jeho absolvování. Probační úředníci pracují v motivační fázi také s rodinami klientů mladých dospělých.

Název programu může být kontraproduktivní v případě motivace klienta PMS pro vstup do něj v přípravné fázi trestního řízení.

Z hlediska obtížně zvladatelných podmínek programu pro pachatele (mladé dospělé) je vnímána docházka. Z pohledu probačních úředníků je zaměstnání mladého dospělého komplikací v absolvování programu (směnný provoz). V současnosti je možné omluvit tři absence. Vyšší než povolená absence je prozatím jediným důvodem vyloučení pachatele z programu. Absolvování programu u mladých dospělých je o 15 % nižší (program dokončí 79 % mladistvých, 64 % mladých dospělých). Lektoři se kloní k variantě ponechat podmínku docházky nadále shodně nastavenou, snaží se účastníkům vyjít vstříc. Zaznělo také, že pokud by ke změně v nastavení omlouvání absence mělo dojít, pak nikoliv plošně, ale na základě uvážení lektorů, kteří jsou schopni posoudit jednotlivé případy individuálně a např. nahradit některá skupinová setkání individuálními. Je tedy otázkou, zda podmínku ponechat v současném znění nebo přenastavit.

4.4. KA 04 Zahraniční cesty

V průběhu projektu se uskuteční studijní zahraniční cesty celkem 50 osob z cílové skupiny (12 koordinátorů a metodiků Týmů pro mládež, 30 probačních úředníků a doprovod), tedy pracovníků podílejících se na realizaci KA 01, 02, 03. Účastníci pracovní cesty se osobně seznámí s restorativní praxí v oblasti spolupráce PMS a místní komunity. Tyto praktické poznatky budou účastníky cesty přímo využity při jejich práci v rámci KA 01, 02, 03 v průběhu realizace projektu v ČR. Součástí projektu jsou také odborné přednášky zahraničních lektorů pro odborníky působící v KA 01, KA 02 a KA 03.

Výstupy KA 04

- Zvýšení kvalifikace 76 odborných pracovníků (využití zahraničních zkušeností v českém prostředí)

4.4.1. Naplnění výstupů, dopady, vlivy na realizaci

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	NAPLNĚNÍ VÝSTUPŮ
Zvýšení kvalifikace 76 odborných pracovníků (využití zahraničních zkušeností v českém prostředí) - Koordinátoři a metodici Týmů pro mládež (12 osob); zahraniční cesta a školení zahraničním lektorem - Probační úředníci (60 osob); zahraniční cesta a školení zahraničním lektorem - Lektoři programu Proti násilí (6 osob); školení zahraničním lektorem	Zahraniční cesta - Koordinátoři a metodici Týmů pro mládež (12 osob) - Probační úředníci (35 osob) Školení zahraničním lektorem - Probační úředníci (53 osob) - Koordinátoři TM – vzdělávání nahrazeno Seminářem komunikačních technik (10) - Lektoři programu Proti násilí – vzdělávání zahraničním lektorem bylo nahrazeno vzděláváním PhDr. Davidem Čápem (práce s agresivním klientem)

Výstupy ke vzdělávání zahraničními lektory uvádíme v rámci každé klíčové aktivity – 01, 02 a 03.

Zahraniční cesty

Celkem se v rámci této klíčové aktivity konaly tři zahraniční cesty probačních úředníků do Irska (Dublin) a jedna zahraniční cesta koordinátorů Týmů pro mládež do Velké Británie (Leeds).

Pracovních cest do Irska (Dublin) se celkem zúčastnilo **35 probačních úředníků** v termínech 15. 7. – 18. 7. 2018, 16. 9. – 19. 9. 2019 a 24. – 27. 2. 2020.

Hodnocení zahraniční cesty probačními úředníky je velice pozitivní. První tři otázky hodnotícího dotazníku byly uzavřené. Na první dvě otázky odpovídali účastníci cesty na škále „zcela úplně“, „z větší části“, „částečně“ a „vůbec ne“.

Na první otázku: *„Účelem cesty bylo získání nových podnětů a zkušeností v oblasti restorativních programů realizovaných v Irsku. Do jaké míry podle Vás zahraniční cesta naplnila svůj účel?“* odpovídali účastníci nejčastěji „zcela úplně“ (27), „z větší části“ (1) a „částečně“ (1). Jeden účastník na otázku neodpověděl.

Druhá otázka směřovala do oblasti profesního rozvoje: *„Do jaké míry byla zahraniční cesta přínosná pro Váš profesionální rozvoj?“* Většina probačních úředníků opět odpovídala „zcela úplně“ (24), z větší části (5), částečně (2) a 1 účastník na otázku neodpověděl.

Poslední uzavřená otázka směřovala k úrovni poskytnutých odborných informací, které účastníci hodnotili na škále od 1 (vynikající) po 4 (vůbec ne). Dvacet pět účastníků odpovědělo, že „vynikající“ (25), pět účastníků vnímalo úroveň poskytnutých informací jako velmi dobrou a jeden účastník na otázku neodpověděl.

Další dvě otázky byly otevřené a nabízely možnost pro volnou odpověď. Na první z nich: *„V čem konkrétně byla cesta přínosná z hlediska Vaší každodenní praxe?“* odpovídali účastníci, že získali konkrétní inspirace a návody pro realizaci RSK a mohli společně sdílet a diskutovat své zkušenosti v této oblasti. Přínos spatřují také v seznámení se s novými přístupy pro práci s mladistvými klienty, kdy je důraz kladen na do vzdělávání a spolupráci s neziskovými organizacemi. Zahraniční cesta byla pro mnohé zdrojem inspirací pro vlastní práci v PMS a oživením. Inspirativní byl také náhled zahraničních kolegů na efektivitu práce s mladistvými a na přínos restorativních programů. Úředníci oceňovali možnost podívat se do několika organizací, které pracují s mladistvými. Přijetí irskými kolegy bylo vnímáno velmi pozitivně.

Na zahraniční cestu do Velké Británie do Leedsu byli vysláni **koordinátoři Týmů pro mládež** v termínu od 13. 5. 2019 do 16. 5. 2019. Účelem pracovní cesty bylo nabytí nových podnětů a zkušeností v oblasti realizace TM a systému soudnictví nad mládeží ve Velké Británii. Zahraniční cesta byla koordinátory hodnocena velmi pozitivně. Největší dojem na ně učinila individuální a intenzivní práce všech odborníků s klientem, komplexní pohled na mladistvého a posilování jeho silných stránek/upozadování slabých. Pracovní cestu hodnotí koordinátoři jako inspirující, nicméně přenositelnost praxe vnímají jako téměř nereálnou (časový prostor odborníků na klienty, zázemí poskytovaných služeb). Výjimku představují dílčí programy a prvky v systému. Koordinátoři svou zahraniční cestu prezentovali na jednáních týmů.

4.4.2. Vlivy na realizaci

Realizace aktivity byla oproti původně nastavenému časovému harmonogramu posunuta. Důvodem tohoto posunu v realizaci byla privatizace organizace, která se zabývá restorativními programy v původně zamýšlené destinaci zahraničních cest - Velké Británii. Vzhledem k tomu, že tyto pracovní cesty, resp. čas věnovaný českým účastníkům není finančně ohodnocen, byly cesty do této destinace realizačním týmem vyhodnoceny jako nereálné. Realizační tým tedy hledal jinou vhodnou zemi, do které by se mohly cesty uskutečnit.

4.5. KA 05 – Monitoring a evaluace projektu

Touto klíčovou aktivitou je zajištěn průběžný monitoring a evaluace projektu.

Součástí aktivity je studie účinnosti programu Proti násilí a Rodinných skupinových konferencí na mladistvé pachatele, kteří programy absolvovali. V rámci studie budou zpracována data klientů, kteří se zúčastní restorativních programů. Na sběru dat bude s dodavatelem studie spolupracovat evaluátor (zajistí data klientů od probačních úředníků a lektorů programu Proti násilí). Studie bude sloužit jako podklad pro další rozvoj restorativních a resocializačních programů v České republice.

Evaluace se zaměří na zhodnocení nastavovaných procesů a výstupů projektu s ohledem na vytyčené cíle a podpoření úspěšného řízení projektu (např. identifikace dalších možných rizik, úspěšnost v naplňování cílů projektu aj.). Cílem je taktéž zadavateli a realizátorům jednotlivých klíčových aktivit poskytovat zpětnou vazbu a včasné doporučení na úpravy procesů a postupů s ohledem na stanovené cíle projektu, a také vyhodnotit plnění cílů a výsledky projektu.

Výstupy KA 05

- Vytvoření Studie účinnosti programu Proti násilí a Rodinných skupinových konferencí na mladistvé pachatele, kteří programy absolvovali
- Vytvoření Studie tuzemské a zahraniční praxe týmů pro mládež
- Vytvoření vstupní, průběžné a závěrečné evaluační zprávy projektu

4.5.1. Naplnění výstupů, dopady, vlivy na realizaci

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	NAPLNĚNÍ VÝSTUPŮ
Vytvoření Studie účinnosti programu Proti násilí a Rodinných skupinových konferencí na mladistvé pachatele, kteří programy absolvovali	<i>Výstup byl naplněn.</i>
Vytvoření Studie tuzemské a zahraniční praxe týmů pro mládež	<i>Výstup byl naplněn.</i>
Vytvoření vstupní, průběžné a závěrečné evaluační zprávy projektu	<i>Výstup byl naplněn.</i>

Dodavatel služby evaluace byl vybrán v březnu 2018. Vstupní, průběžná a evaluační zpráva byla zpracována.

Dodavatel služeb vedoucích ke zpracování Studií o účinnosti a studie zahraniční praxe byl vybrán v lednu 2020. Studie účinnosti byly zpracovány do konce července 2020.

5. Závěry evaluace

5.1. Odpovědi na evaluační otázky

Do jaké míry byl projekt navržen tak, aby přinášel očekávané dopady?

Aktivity projektu směřovaly do oblasti posílení odborné spolupráce mezi institucemi, rozšíření činnosti Týmů pro mládež a dvou programů pro mladistvé pachatele trestných činů v rámci systému soudnictví nad mládeží. Projektová žádost reagovala na identifikované potřeby a aktivity projektu byly vhodně nastaveny.

Projektový tým obsahoval všechny potřebné pozice, ukazuje se však, že takto obsáhlý projekt vyžaduje na úrovni řízení a odborného zajištění minimálně 2 pozice na plný pracovní úvazek (manažer projektu a odborný garant projektu).

Do jaké míry byly naplněny stanovené cíle a konkrétní aktivity projektu?

Cíle projektu byly naplněny částečně.

Prvním cílem bylo zvýšit kvalifikaci 76 odborných pracovníků Probační a mediační služby (60 probačních pracovníků - specialistů na mládež, 10 koordinátorů Týmů pro mládež a 6 lektorů programu Proti násilí). Vzdělávání koordinátorů a lektorů bylo naplněno. Vzdělávání 60 probačních úředníků - specialistů na práci s mladistvými pachateli bylo potřeba v průběhu projektu modifikovat. Kvůli přijatým opatřením v rámci zamezení šíření onemocnění COVID-19, nebylo možné realizovat třetí – závěrečný modul v plném rozsahu a nebylo možné ani zopakovat modul první (třídenní vstupní školení). Pro probační úředníky byl připraven e-learning v rozsahu 20 hodin, který sloužil jako náhrada intervize a případně také vstupního vzdělávání.

Rozvoj multidisciplinární spolupráce v oblasti práce s ohroženou mládeží v deseti soudních okresech byl realizován prostřednictvím Týmů pro mládež. Jak vyplývá z dotazníkového šetření realizovaného

mezi členy Týmů a výstupů Týmů pro mládež, činnost Týmů podpořila rozvoj preventivních služeb a aktivit cílících na rizikovou mládež a reagovala na potřeby regionu. Ve čtyřech soudních okresech byla rozšířena činnost Týmu pro mládež o vznik nového programu Krátkodobého zaměstnání mladistvých pachatelů za účelem náhrady škody, kterou způsobili. Do programu se mělo zapojit minimálně 32 mladistvých pachatelů, zapojilo se 10 pachatelů. Program nelze hodnotit jako úspěšný, v současném pojetí nenaplnuje očekávané cíle.

Dalším cílem projektu bylo zařazení 120 mladistvých a mladých násilných pachatelů do programu Proti násilí zaměřeného na snížení agresivity a recidivy a zvýšení angažovanosti absolventů programu při náhradě škody. Praxe programu Proti násilí byla rozšířena do tří lokalit (Brno, Ostravsko, Severní Čechy) a do programu bylo zapojeno 75 pachatelů násilné trestné činnosti. Očekávané dopady programu - snížení agresivity a recidivy u absolventů programu (cílenou prací s agresivitou) a zvýšení angažovanosti pachatelů při náhradě škody jsou předmětem samostatné Studie účinnosti programu.

Zvýšení četnosti využívání restorativních programů pro mladistvé pachatele bylo v rámci projektu podpořeno, jedná se však o dlouhodobý dopad, který bude vyžadovat podporu i nadále.

Jsou vzniklé výstupy projektu kvalitní a využitelné v praxi?

Výstupy projektu lze vnímat na několika úrovních. V rámci projektu byly vytvořeny, případně upraveny metodiky programu Proti násilí, Procesní manuál Týmů pro mládež, Popis praxe programu Krátkodobého zaměstnávání mladistvých. Všechny tyto výstupy jsou jejich uživateli hodnoceny jako kvalitní a využitelné v praxi.

Vyjma těchto výstupů je potřeba zmínit také výstupy Týmů pro mládež, které jsou přenositelné a mnohé z nich budou realizovány také po skončení činnosti Týmů v rámci projektu. Také tyto výstupy mohou být využity jako příklady dobré praxe a využity subjekty, které působí na poli práce s dětmi a mládeží či na poli prevence.

Jaké faktory vedly k úspěšné realizaci projektu?

Faktory úspěšné realizace vnímáme v personálním obsazení realizačního týmu projektu, které dokázalo pružně reagovat na nastalé okolnosti a změny. Realizace projektu byla značně závislá také na vnějším prostředí např. zájmu členů Týmů pro mládež, probačních úředníků, jejichž očekávání byla v průběhu projektu naplňována, a tím se zvyšovala motivace k jejich zapojení.

Jaké překážky bylo nutno v realizaci projektu překonat?

Překážky, které bylo potřeba v průběhu projektu překovávat, souvisely zejména s posunem v realizaci aktivit a fluktuací pracovníků.

Posun v realizaci aktivit provázal projekt od jeho počátku, byl spojen s nalezením vhodných odborných pracovníků, vhodných prostor (dodržení podmínek „správného hospodáře“), nového zahraničního partnera pro realizaci zahraničních cest.

K přirozené obměně pracovníků dochází neustále a projekt byl navíc realizován v době, kdy pracovní trh nabízel řadu možností. Odchod pracovníků zasáhl do činností dvou Týmů pro mládež, jejichž činnost byla předčasně ukončena. Přirozená fluktuace pracovníků zasáhla také do realizace vzdělávání v oblasti rodinných skupinových konferencí pro probační úředníky.

Byly cíle projektu vhodně nastaveny?

Nastavení cílů projektu odpovídalo stavu v době předložení projektové žádosti. Obsahově jsou cíle nastaveny vhodně, jako problematické se ukázalo nastavení očekávaných počtů účastníků jednotlivých aktivit – programu Proti násilí (očekáváno zapojení 120 mladistvých pachatelů, zapojilo se 75), program Krátkodobého zaměstnávání mladistvých pachatelů (očekáváno zapojení 32 pachatelů, zapojilo se 10). Do realizace programu Proti násilí vstoupil pokles počtu mladistvých pachatelů v průběhu konání projektových aktivit. Program zaměstnávání se ve fázi vstupu účastníka potýkal s řadou systémových nastavení, která nebyla předpokládána.

Také původní nastavení účasti 60 probačních úředníků – specialistů na mládež ve všech třech vzdělávacích modulech, v kontextu s délkou trvání vzdělávání, jejich celkovým počtem a jejich přirozenou obměnou, není hodnoceno vhodně.

Byly konkrétní aktivity vhodně nastaveny v kontextu s cíli projektu?

Nastavení aktivit odpovídalo cílům projektu, s výjimkou programu Zaměstnávání mladistvých pachatelů. Nastavení tohoto programu naráželo na řadu systémových bariér. Realizace ukázala, že program v současném nastavení není realizovatelný, což je také důležitým výstupem projektu.

Které aktivity byly nejdůležitější? Které by se mohly vynechat, udělat jinak?

Na žádnou z realizovaných aktivit není pohlíženo jako na nejdůležitější. Z hlediska rozsahu, dosahu a počtu aktérů, kteří se na realizaci aktivit podíleli, lze za nejdůležitější aktivitu považovat Týmy pro mládež. Z hlediska udržitelnosti aktivit v plném rozsahu bychom mohli uvést program Proti násilí. V případě vzdělávání probačních úředníků v oblasti RSK je potřeba zaměřit se na posílení využívání nabytých dovedností a znalostí, nicméně probační úředníci, jak uváděli, je využijí také při své další práci.

Aktivitou, která se mohla vynechat, je program Zaměstnávání mladistvých pachatelů, pokud by k tomu ovšem došlo, nebylo by zřejmé, že tímto způsobem program realizovat nelze. Účelem projektu je zejména nové způsoby práce otestovat.

Jakým způsobem ovlivnila pozice koordinátora týmu pro mládež (dále jen „TM“) rozvoj preventivních služeb a aktivit a jejich zacílení ve vybraných soudních regionech?

Na otázku směřující ke změně činnosti týmu s nástupem koordinátora jsme se ptali členů Týmů pro mládež. Na otázku neodpovídali ti členové, kteří nejsou členy týmu dlouho nebo se dříve setkání Týmů neúčastnili, případně v lokalitě dříve žádná podoba Týmu nepůsobila (neměli s čím srovnávat). Na otázku odpověděla polovina respondentů (45). K tomu, že k nějaké změně došlo, se přiklání 32 respondentů (určitě ano – 26, spíše ano – 6). Ostatní respondenti neměli pocit výraznější změny (spíše ne – 10, určitě ne – 3). Pokud členové pociťují změnu, měli možnost uvést jakou. Mezi nejčastěji zmiňovanými změnami uváděli členové týmu pravidelnost setkávání, lepší koordinaci týmu, širší záběr témat jednání, zvaní hostů – odborníků, rozšíření týmu, dostatečně připravený program. Někteří členové uváděli, že se jim lépe spolupracuje, spolupráce je kvalitnější. Členství v týmu přináší možnost konstruktivního řešení s časovou úsporou.

Členové Týmů pro mládež jsou přesvědčení, že vlivem činnosti Týmu došlo k rozvoji preventivních aktivit, také ke zlepšení multidisciplinární spolupráce, zasíťování aktérů pracujících s mládeží, přenosu informací. Většina členů Týmů se domnívá, že témata, která Tým na svých jednáních řeší, jsou aktuální a odpovídají na potřeby regionu. Za činnost Týmů hovoří také jejich výstupy, které jsou zmiňovány členy Týmů jako přínosné pro děti a mládež. Řada těchto výstupů či opatření směřuje zejména do oblasti prevence, ať už samotnou realizací preventivních programů, besed, konferencí, výstav (přímá práce s dětmi a mládeží a jejich rodiči, veřejností), tak cílením na organizace, které s dětmi a mládeží pracují (odborné semináře, vzdělávání pedagogických pracovníků), nebo podporou vzniku služeb a aktivit v regionech.

Podařilo se navázat dostatečnou spolupráci s orgány činnými v trestním řízení? Pokud ne – co bylo překážkou v navázání spolupráce? Pokud ano – jak se povedlo orgány činné v trestním řízení motivovat?

Na otázku, zda jsou v týmech dostatečně zastoupeny orgány činné v trestním řízení, jsme se ptali členů Týmů pro mládež v dotazníkovém šetření před průběžnou evaluační zprávou. Nejčastěji uváděli, že jsou dostatečně zastoupeny. To, že se podařilo navázat dobrou spolupráci v orgány činnými v trestním řízení, se projevuje také v rámci výstupů Týmů, kdy se podílejí na řadě aktivit jak soudci, tak státní zástupci, tak Policie ČR (např. preventivní programy, inscenovaná soudní jednání, kulaté stoly, sjednocení postupu v trestních věcech mladistvých aj.).

Pouze v Týmu pro mládež ve Žďáru nad Sázavou nebylo po dobu jeho činnosti zastoupeno Okresní státní zastupitelství, které odmítalo do Týmu vstoupit. Ne v činnosti všech Týmů pro mládež však zejména soudci či státní zástupci viděli přínos, opakovaně to uváděla koordinátorka a v rámci dotazníkového šetření také zástupci v Týmu pro mládež v Olomouci.

Motivace členů týmu k účasti na jednáních a k jejich aktivnímu zapojení je jedním ze stěžejních témat koordinátorů. Jedním z motivačních prvků je sestavení jednání týmu na základě témat, která se vztahují k různým oblastem a obsahují také trestní problematiku. Koordinátoři popisují, že motivační je průběžné dotazování členů Týmu v rámci individuálních rozhovorů, co aktuálně profesně řeší, co potřebují, s čím se setkávají. Důležité je získávání zpětné vazby na jednání Týmu - dotazovat se členů, zda bylo jednání užitečné, zda naplnilo jejich očekávání, zda se neodklonilo od toho, co si představovali. Motivace účasti orgánů činných v trestním řízení je závislá také na tom, na kolik jejich zástupci vnímají jako užitečnou znalost terénu - dostupných aktivit, programů apod. Svým postojem a přenosem svých zkušeností jsou schopni ovlivnit profesní praxi jednotlivých členů (typicky například soudce, okresní státní zástupce).

Prolínají se témata na TM v rámci regionů? Pokud ano, jaká témata se prolínají a jakými způsoby byla řešena v jednotlivých regionech? Dá se některý ze způsobů řešení označit jako nejefektivnější?

Mezi nejčastěji řešená témata Týmů pro mládež patří témata spojená s kyberprostorem (kyberkriminalita, kyberšikana, netholismus, sexting apod.), záškoláctví, prevence rizikového chování, drogová problematika, děti s psychiatrickou diagnózou/zátěží, deinstitucionalizace psychiatrické péče, dítě jako pachatel/oběť.

Obecně lze činnosti či aktivity týmů rozdělit podle toho, zda směřují dovnitř týmu, nebo vně tým. Tyto dva směry však nepůsobí proti sobě, ale obvykle mají navazující charakter. Mezi tímto působením nalézáme ještě „proces hledání prostoru pro působení“. **Aktivity směřující dovnitř týmu** jsou obvykle vysoce závislé na činnosti koordinátora, který přináší členům týmu informace ke zvoleným tématům. Na základě získaných informací se členové týmu snaží identifikovat „hluché místo“ nebo **prostor, který je vhodný pro působení týmu**. Zde se nabízejí dvě možnosti, že jej naleznou, nebo nikoliv. V případě, že tým v daném tématu nenalezne pole svého působení, je dobré, aby Tým téma uzavřel. V případě, že tým toto pole působnosti nalezne, získává koordinátor opět prostor pro svou práci. Tyto **aktivity již míří vně tým**, koordinátoři či projektoví pracovníci je nazývají „opatřeními“. Praxe ukazuje, že směřují k různým cílovým skupinám – dětem a mládeži (nejčastěji žákům škol), rodičům, školám a jejich zástupcům (ředitelům, školním metodikům prevence, učitelům), odborné veřejnosti (organizacím pracujícím s mládeží, zástupcům samospráv, policistům apod.) či veřejnosti obecně. Aktivity směřující vně nabývají mnoha podob v nejrůznějších kombinacích - organizace odborných setkání, pořádání tematických přednášek, tvorba letáků či metodických doporučení, podpora nebo organizace preventivních aktivit, programů.

Hodnotit dopady či srovnávat efektivitu řešení či zavedených opatření není možné ze dvou důvodů. Prvním z těchto důvodů je již výše zmíněná různost nalezeného „pole působení“ a cílů. Z hlediska různosti řešení je potřeba vzít v potaz rozličné možnosti, kapacity, zájmy členů Týmů. Druhým z důvodů je směřování většiny opatření do oblasti prevence, kdy dopady preventivní činnosti se projevují v dlouhodobém horizontu, případně je potřeba realizovat evaluaci jednotlivých dílčích opatření (u kterých je to možné) již před začátkem aktivity.

Důležitým rysem většiny výstupů/opatření je jejich **přenositelnost**. V rámci projektu byly koordinátory využity tyto výstupy s mírnými obměnami v jiných lokalitách: Inscenované soudní jednání (Opava – Jeseník), projekt „Děti ve virtuálním prostředí“ (Náchod – Pardubice pod názvem Kyberdětí), Preventivní výstava „Mne se to netýká“ (vznikla v rámci pilotního projektu v Brně), různé koncepty setkávání s pedagogickými pracovníky, přehledy a databáze, rozcestníky dostupných služeb a kontaktů.

Z hlediska jednotlivých zavedených opatření lze posuzovat také jejich **dlouhodobost** - zachování v lokalitách po skončení činnosti Týmu pro mládež. Z tohoto hlediska pak vynikají výstupy, které pro realizaci převzaly do svých rukou organizace a instituce, které v regionech působí, případně jsou na činnosti Týmu nezávislé (např. zavedené služby, postupy). Mezi tyto výstupy lze řadit: zavedení Cochemské praxe (Jeseník), každoroční setkání ředitelů ZŠ a školních metodiků prevence (pokračující aktivita z pilotního projektu, Plzeň – město), zavedení studijního předmětu na Pedagogické fakultě MÚ Brno „Žáci a sociálně patologické jevy“ (Brno-venkov), vznik pracovního místa terénní pracovník

(Opava), zavedení resocializačního programu organizace Eurotopia.CZ, o.p.s. (Jeseník), iniciace a podpora vzniku adiktologické ambulance (Náchod), program primární prevence „Právo pro každý den“ (Jeseník). Dále bychom mohli pod tato opatření uvést přehledy, databáze a rozcestníky (pokud někdo převezme jejich aktualizaci). Velmi důležitým výstupem jsou zavedené postupy práce v rámci multidisciplinární spolupráce.

Jak hodnotíte fungování a účinnost programu zaměstnávání mladistvých v regionech, ve kterých je realizován?

Myšlenka programu zaměstnávání mladistvých pachatelů je v obecné rovině vnímána jako dobrá všemi zainteresovanými stranami (probačními úředníky, koordinátory, realizačním týmem projektu). Pokud by však měl být program v budoucnu realizován, je potřeba jej uchopit zcela odlišným způsobem. Překážky současného nastavení byly identifikovány ve fázi zařazení klienta do programu a také ve fázi realizace programu. Program se potýkal s řadou překážek na systémové úrovni.

Dopady programu nelze relevantně vyhodnotit. Do programu vstoupilo pouze 13 účastníků. Výše splacené škody lze doložit pouze u klientů PMS s uloženým probačním dohledem. V ostatních případech lze zaplacenou škodu doložit jen v případě, kdy projeví vůli mladistvých. Počet odpracovaných hodin nelze vykázat vůbec (naráží na ochranu osobních údajů zaměstnavatelem). U klientů, kteří se do programu zapojili, je pozitivně vnímána alespoň částečná participace – dostavení se za koordinátorem, sepsání životopisu (nebo alespoň doložení dat), účast na pracovním pohovoru. Byť je možné tuto skutečnost vnímat jako marginální, jedná se pro účastníky o často první životní zkušenost tohoto druhu. Mezi účastníky se také našly pozitivní příklady, které vedly k zaplacení alespoň části dluhu či k nalezení jiného vhodného zaměstnání.

Jaká témata z oblasti sociálně patologických jevů či rizikového chování dětí a mladistvých byla v rámci TM řešena nejčastěji?

Mezi nejčastěji řešená témata z oblasti sociálně patologických jevů či rizikového chování dětí a mladistvých patří témata spojená s kyberprostorem (kyberkriminalita, kyberšikana, netholismus, sexting apod.), záškoláctví, rizikové chování obecně a dítě jako pachatel (témata zahrnovala podtémata šikany, agrese, sexuálního chování, jízdy na černo apod.), drogová problematika. Objevovala se také témata, jako jsou útoky dětí z domova, domácí násilí, sebepoškozování, dluhová problematika dětí apod.

Jaký praktický přínos měly vzdělávací aktivity v klíčové aktivitě projektu (dále jen „KA“) 02 na odbornou kvalifikaci účastníků?

Probační úředníci v rámci dotazníkového šetření odpovídali na otázky, zda se domnívají, že získali potřebné dovednosti, znalosti, schopnosti k realizaci RSK, a také, zda nabyté dovednosti a znalosti využili při své práci (mimo realizaci RSK).

Z odpovědí vyplývá, že 47 z 50 probačních úředníků se kloní k názoru, že potřebné dovednosti, znalosti, schopnosti k realizaci RSK získali. Tři probační úředníci uvedli, že je spíše nebo určitě nezískali.

Nejčastěji zmiňovanými získanými dovednostmi, znalostmi byl komplexní návod/náhled jak RSK realizovat, schopnost realizace. Uváděny byly také dílčí části (vytipování, oslovení, příprava apod.). Probační úředníci často zmiňovali možnost „zahrát“ si na RSK, praktické nácviky, ale také možnost vyslechnout zkušenosti kolegů, získat větší jistoty, načerpání elánu.

Pokud probační úředníci odpovídali na otázku, jaké další dovednosti, znalosti, schopnosti k realizaci RSK by potřebovali získat, odpovídali, že potřebují získat praktickou zkušenost, praktické znalosti, více nácviků, získat profesní jistotu (např. pracovat s kazuistikami, modelovými příklady).

Nabyté dovednosti, vědomosti v rámci vzdělávání v oblasti RSK využilo při své práci (mimo realizaci RSK) 29 probačních úředníků. Spíše je nevyužilo 21 probačních úředníků, což může souviset s potřebou zařazení většího objemu nácviků, předávání zkušeností. Žádný z dotázaných neuvedl, že určitě nevyužil vzdělávání při své práci.

Probační úředníci dále odpovídali na otázku, které dovednosti, vědomosti využili. Probační úředníci nejčastěji uváděli koordinaci setkání při větším počtu účastníků, při aktivitách, do kterých je zapojeno více lidí – nejčastěji vedení mediace (příprava stran, jiné možnosti pohledu na věc, dovednost facilitace, apod.), zmíněna byla také účast na výchovných komisích a případových konferencích.

Jsou metodiky obou programů Proti násilí srozumitelné? Jsou programy v rámci KA03 podle ní v praxi realizovatelné?

Průběh programu Proti násilí je upraven metodikami pro mladistvé pachatele (vznikla v rámci pilotního projektu) a pro mladé dospělé pachatele (vznikla v rámci pokračujícího projektu). Obě metodiky byly na základě v praxi identifikovaných připomínek upraveny v říjnu 2018. Metodiky jsou vnímány jako strukturované, dobře nastavené, obsahující postupy, které lze aplikovat. Ze strany lektorů je pozitivně vnímáno, že jsou nastavena témata a cíle jednotlivých setkání, ale způsob jejich provedení je ponechán na lektorech samotných. Každá skupina vyžaduje jiný přístup lektorů a jiný způsob zpracování tématu.

Metodici a lektori vnímají, že metodika KBT sedí na mladistvé a mladé dospělé pachatele velmi dobře a vede je k zamyšlení nad tím, komu svým jednáním zničili, ovlivnili život, co je k takovému jednání vede, a hodnocení programu těmi, kteří jej absolvují, jsou kladná. Metodika je v praxi velmi dobře využitelná, je však poukazováno na to, že lektor nesmí být rigidní a musí vnímat metodiku jako nástroj.

Jsou požadavky programů pro zařazené klienty v rámci KA03 (program Proti násilí) zvládnutelné? Které podmínky programu jim přijdou těžko zvládnutelné/nezvládnutelné a proč?

Jediným důvodem pro vyřazení účastníka programu a těžko zvládnutelná podmínka programu byla komunikačními partnery identifikována vyšší než povolená absence (povoleny 1 neomluvená, 2 omluvené ze zdravotních důvodů). Lektori vnímají, že je to podmínka obtížně zvládnutelná, nicméně shodují se na tom, že volnější nastavení by nepřivítali.

Zaznělo také, že pokud by ke změně v nastavení omlouvání absence mělo dojít, pak nikoliv plošně, ale na základě uvážení lektorů, kteří jsou schopni posoudit jednotlivé případy individuálně a např. nahradit některá skupinová setkání individuálními.

Také probační úředníci vnímají v případě mladých dospělých účast v programu (vzhledem k četnosti setkání a skupinové formě, kdy ani přes snahu lektorů nelze vyhovět všem) a případné zaměstnání svého klienta, které je žádoucí, jako problematické.

Jsou programy v rámci KA03 pro klienty přínosné? Jak/do jaké míry se změnily u absolventů programu postoje ke spáchanému provinění?

Metodici a lektori vnímají, že metodika KBT sedí na mladistvé a mladé dospělé velmi dobře a vede je k zamyšlení nad tím, komu svým jednáním zničili, ovlivnili život, co je k takovému jednání vede, a hodnocení programu těmi, kteří jej absolvují, jsou kladná. Hlubší odpověď na otázku přinese Studie účinnosti programu.

Jak hodnotí lektori, koordinátoři a metodici jednotlivých aktivit změnu v realizaci oproti prvnímu projektu, v případě, že působili i v předchozím projektu?

Rozdíl mezi prvním a návazným projektem je v rámci této KA spatřován v realizaci inovativní aktivity „krátkodobého zaměstnávání“. Další posun byl zaznamenán v různých aspektech aktivity Rozvoj týmů pro mládež. Při přípravě návazného projektu se cílilo na lokality, kde tým chtěli, což je důležitý prvek,

který v prvním projektu nebyl přítomen. Začínající koordinátoři to měli při vstupu do lokalit jednodušší, měli k dispozici manuál (vznikl v rámci NSC I.). V rámci prvního projektu se postup práce koordinátorů formoval, koordinátoři byli ve velmi těsném kontaktu, práce koordinátora byla velmi tvůrčí. V rámci projektu Na správnou cestu! II. už PMS věděla, co chce a co může očekávat, práce koordinátorů již má svá pravidla. Rozdíl mezi 1. a 2. projektem se projevil také ve spolupráci koordinátorů. Ukazuje se, že dokud byli koordinátoři čtyři, více spolupracovali. Nyní jsou koordinátoři rozděleni na 2 větve (moravská a česká) a spolupráce je omezenější. Vytvářejí se více vazby na úrovni jednotlivých koordinátorů, více spolupracují jednotlivé větve, což je vnímáno jako logický krok. Také metodicky aktivity jsou dvě a pro realizaci aktivity je potřebná jejich spolupráce. V rámci navazujícího projektu je vnímáno větší vyjasnění rolí realizačního týmu – v prvním projektu se stíraly rozdíly mezi metodikem, odborným garantem a manažerem projektu. Toto stírání hranic bylo dáno právě více tvůrčí prací, kdy si všichni, kteří se na aktivitě podíleli, vyjasňovali její směr.

V rámci projektu NSC I. bylo poskytování programu Proti násilí soutěžené jako služba. Tato forma se ukázala jako nevhodná. NNO rozvolňovaly pravidla daná metodikou, měly posunutý práh. Programu chyběl odborný garant, který se ukazuje jako důležitý, styčný bod. V rámci projektu NSC II. jsou lektoři zaměstnanci PMS, což je těmi, kteří byli při realizaci obou projektů, vnímáno jako výrazný kvalitativní posun. Lektoři jsou „větší odborníci“. V navazujícím projektu je nově zavedena role odborného garanta, který je zároveň tvůrcem metodik, což se ukazuje jako „programu prospívající“. Metodici se mohou na odborného garanta obracet s dotazy k metodikám (odborný garant je velmi pozitivně hodnocen) a metodiky jsou průběžně upravovány, reflektují praxi.

Jak hodnotí aktivity projektu probační úředníci, kteří do nich byli zapojeni?

Probační úředníci byli zapojeni do činnosti Týmů pro mládež jako jejich členové, do programu Zaměstnávání mladistvých pachatelů, do vzdělávání v oblasti rodinných skupinových konferencí jako účastníci vzdělávání, a také do programu Proti násilí.

Většina probačních úředníků reaguje na činnost Týmů pro mládež pozitivně. Vnímají, že se koordinátor věnoval organizaci Týmů, výběru a zajištění hostů, oceňovali množství a kvalitu výstupů, které mimo jiné také přispěly prezentaci PMS jako celku. Ukončení činnosti koordinátorů v regionech je vnímáno jako krok zpět. V Šumperku nenaplnilo zapojení do projektu očekávání pracovníků PMS, zejména s ohledem na dlouhé přerušení činnosti. Jeden z probačních úředníků v Brně uvedl, že vzhledem k zaměření Týmu vidí jeho činnost spíše v rámci OSPOD.

Myšlenka programu zaměstnávání mladistvých pachatelů je v obecné rovině vnímána jako dobrá. Probačním úředníkům se příliš nedařilo najít vhodného účastníka programu, do programu vstoupilo pouze 13 účastníků. Program Zaměstnávání mladistvých pachatelů je hodnocen jako nepovedený, v současné podobě nerealizovatelný.

Vzdělávání v oblasti RSK bylo probačními úředníky hodnoceno jako přínosné. Nabyté vědomosti a dovednosti využívá většina z nich také v praxi při realizaci jiných činností (zejména mediaci). Vzdelávání by více rozšířili o praktické nácviky, sdílení zkušeností, ukázky, návody apod. Pokud měli k aktivitě připomínky, tak se vztahovaly k uplatnění vzdělávání v rámci pořádání RSK, kdy uváděli, že RSK je časově náročná a oni jsou zahlceni množstvím probačních dohledů, lhůty v rámci trestního řízení jsou krátké.

Probační úředníci, kteří byli zapojeni do programu Proti násilí, hodnotili program jako takový kladně. Domnívají se, že účinky určitě má. Všechna střediska se shodla na tom, že potřebují, aby byl program více pružný, více reflektoval potřebu zapojit klienty PMS co nejrychleji po spáchání činu (zejména v případě mladistvých). Ideálním typem programu je pro ně program individuální, do kterého jsou účastníci zapojováni současně. V případě mladých dospělých viděli probační úředníci největší překážku v jejich zaměstnání, které může způsobovat jejich vyřazení z projektu (vzhledem ke skupinové formě se nelze přizpůsobit všem). Pozitivněji byl program vnímán v těch střediscích, kde jiný program v nabídce není a kde nejsou zapojeni do dalších projektů PMS.

5.2. Doporučení

Na úrovni **realizace projektu** lze z evaluace vyvodit tato doporučení:

- Projektové aktivity směřovat do středisek PMS, které pro ně projeví zájem.
- Při realizaci projektů s takto širokým záběrem je vhodné do řízení projektu zapojit alespoň dva kmenové zaměstnance na plný úvazek (projektový manažer a odborný garant).

Pokud by v budoucnu byla činnost Týmů pro mládež zajištěna, pak z evaluace aktivity vyplývají tato doporučení:

- Koordinátor Týmu má při dlouhodobém působení v regionu kapacitu na zajištění **chodu dvou Týmů pro mládež**, tedy zajištění dvou soudních okresů. Jako jiná vhodná varianta se jeví ponechat koordinátora působit v rámci jednoho soudního okresu a jeho pracovní náplň doplnit **o Public relations PMS v regionech**.

- Koordinátoři svou prací vstupují do neznámého prostředí, ve kterém již mohou být a bývají vytvořeny vztahy a vazby mezi osobami, organizací, institucemi. Vhodným by bylo poskytnout koordinátorům možnost **supervize** vlastní práce a jimi vnímaných vztahů.
- Týmy pro mládež jsou koncipovány jako aktivita, v rámci které se setkává větší skupina osob a jsou očekávány výstupy. Jak setkávání Týmů, tak výstupy mohou přinášet potřebu **finančního zajištění** – např. zajištění prostor pro setkávání Týmu, zajištění občerstvení, prostor pro pořádání konferencí, odborných lektorů, přednášejících, tisk letáků apod.
- Pokud se PMS rozhodne v budoucnu věnovat prostor Programu zaměstnávání mladistvých pachatelů, jeví se jako vhodné program koncipovat jako **službu dodávanou prostřednictvím NNO**.

Aktivita **rodinných skupinových konferencí** se zaměřovala na vzdělávání probačních úředníků v oblasti tohoto restorativního přístupu.

- Jednoznačně lze říci, že vzdělávací moduly jsou vhodně poskládány a je možné vzdělávání takto nadále nabízet v rámci dalšího profesního vzdělávání probačních úředníků.
- Probační úředníci vzdělávání hodnotili jako přínosné, zejména pro jeho využitelnost. Pokud by ke změnám ve vzdělávacích modulech mělo dojít, pak by mělo být do vzdělávání zahrnuto více praktických ukázek a nácviků. Zahraniční lektor by měl uvádět příklady z trestní oblasti.
- Metodika RSK je považována za využitelnou a probační úředníci k ní neměli připomínek.
- Je **potřeba podpořit aplikaci** nabytých dovedností a vědomostí. Nabízí se otázka, proč jeden probační úředník realizoval 10 rodinných skupinových konferencí a jiný žádnou. Je zde možná hypotéza, že probační úředníci mají obavy z prvního kroku, RSK si prostě vyzkoušet. Zároveň je potřeba probační úředníky v realizaci RSK v maximální možné míře podpořit.

Program Proti násilí byl realizován ve třech lokalitách a bylo do něj zapojeno 75 pachatelů násilné trestné činnosti (oproti zamýšleným 120).

- Zajištění **kontinuální nabídky** programu Proti násilí je jedním z hlavních faktorů jeho úspěšné realizace. **Rychlost umístění** zejména mladistvého pachatele je nezbytná. Nabízejícími se možnostmi jsou upůsobení programu individuální formě, kontinuální spouštění programu s odstupem maximálně 3 měsíců.
- Zajistit trvalou či dlouhodobou nabídku programu Proti násilí v lokalitě, aby byl program „atraktivní“ také pro soudce a státní zástupce.
- **Metodika programu** je ze strany všech lektorů vnímána jako vyhovující, dobře strukturovaná, obsahuje všechna potřebná témata. Byly detekovány dvě oblasti, které metodika nezachycuje.

První se vztahuje k práci s pachatelem a jeho rodinou, kdy ***násilí probíhalo přímo v rodině***. Druhá se vztahuje k mladým dospělým pachatelům ve věku 18–19 let, kteří stále navštěvují školu a u kterých probační úředníci uváděli velký vliv rodiny na jejich nástup do programu a jeho absolvování. Probační úředníci pracují v motivační fázi také s rodinami klientů mladých dospělých.

- ***Název programu*** může být kontraproduktivní v případě motivace klienta PMS pro vstup do něj v přípravné fázi trestního řízení.
- Jako obtížně zvladatelná podmínka programu pro pachatele (mladé dospělé) je vnímána ***docházka***. Lektori se kloní k variantě ponechat podmínku docházky nadále shodně nastavenou, snaží se účastníkům vyjít vstříc. Zaznělo také, že pokud by ke změně v nastavení omlouvání absence mělo dojít, pak nikoliv plošně, ale na základě uvážení lektorů, kteří jsou schopni posoudit jednotlivé případy individuálně a např. nahradit některá skupinová setkání individuálními. Je tedy otázkou, zda podmínku ponechat v současném znění, nebo zda ji přenastavit.

Seznam grafů

Graf 1 Přínos Týmu pro mládež – rozvoj preventivních aktivit pro ohrožené děti a mládež	33
Graf 2 Přínos Týmu pro mládež – zasíťování aktérů pracujících s mládeží	34
Graf 3 Přínos Týmu pro mládež – předávání informací mezi jednotlivými členy (příp. hosty)	34
Graf 4 Přínos Týmu pro mládež – rozvoj multidisciplinární spolupráce.....	35
Graf 5 Přínos Týmu pro mládež – snižování kriminality dětí a mladistvých	35
Graf 6 Účast na modulech vzdělávání	54
Graf 7 Realizace nebo podíl na realizaci RSK před absolvováním vzdělávání v oblasti RSK.....	55
Graf 8 Realizace nebo podíl na realizaci RSK po ukončení vzdělávání v oblasti RSK nebo v průběhu ..	55
Graf 9 Hodnocení přínosu vzdělávání v oblasti RSK pro probačního úředníka	56
Graf 10 Zhodnocení zisku potřebných dovedností, znalostí a schopnosti k realizaci RSK	58
Graf 11 Téma/oblast hodnocená nedostatečně probraná.....	59
Graf 12 Využití dovednosti, vědomosti nabytých v rámci vzdělávání v oblasti RSK při své práci (mimo realizaci RSK)	59
Graf 13 Realizovatelnost RSK podle metodiky	60
Graf 13 Téma/oblast, které se metodika nevěnuje a spatřujete ji jako potřebnou.....	61
Graf 13 Přebytné/nevyužitelné téma/oblast v metodice	63

Příloha č. 1

Přehled činnosti jednotlivých Týmů pro mládež a
hodnocení činnosti Týmů očima jejich členů

Tým pro mládež Brno-venkov

Tým pro mládež v soudním okrese Brno – venkov navázal na svou činnost z předchozího projektu. V rámci projektu NSC! II. zahájil TM svou činnost 17. 10. 2016, a od té doby se sešel celkem sedmnáctkrát.

Tým se v průběhu let věnoval tématům motivace dětí k dalšímu studiu; rizikového chování dětí v kyberprostoru; nastavení spolupráce OSPOD, PMS, PPP a škol; možnosti testování klientů na přítomnost OPL a alkoholu, a jeho legislativní a metodické ukotvení v jednotlivých organizacích; útěků dětí z domova; spolupráce subjektů v rámci trestního řízení; dětské psychiatrie, psychologie a neurologie; prohloubení spolupráce s Pedagogickou fakultou MU; Cochemské praxe; využívání opatření v opatrovnickém řízení dle občanského zákoníku; ohlašovací povinnosti a dalším dílčím tématům.

V rámci setkání týmu byla představena celá řada programů a aktivit věnujících se zmíněným oblastem:

- „Proč zrovna já? II“ (PMS, 2016)
- „Resocializace ohrožených dětí – Duhové dny“ (SVČ Rosice, 2016)
- Poradna pro oběti trestných činů (PMS, 2016)
- Práva a participace dítěte v agendách ÚMPOD (ÚMPOD, 2016)
- Bacha v síti (MěÚ Šlapanice, 2017)
- Aby bylo bezpečno (PPP, 2017)
- Bezpečně v kyberprostoru (MěP Brno, 2017)
- Program Proti násilí (koordinátor, PMS, opakovaně)
- Probační programy Aristoteles, Změnit směr, Z kruhu ven (Ratolest Brno z. s., 2017)
- Program REPADO (2017)
- programu Krátkodobého zaměstnávání (2017)
- „Podpora sociálně-právní ochrany dětí na Krajském úřadě Jihomoravského kraje II“ (JMK, 2017)
- Kazuistika k tématu kyberkriminality (koordinátor Žďár nad Sázavou, 2017)
- Služby Manželské a rodinné poradny (2018)
- Možnosti testování klientů na přítomnost OPL a alkoholu, a jeho legislativní a metodické ukotvení v jednotlivých organizacích (Společnost Podané ruce o.p.s., 2018)
- Útěky dětí a postup při jejich řešení (Policie ČR, 2018)
- Cochemská praxe (OSPOD Jeseník, Poradna pro rodinu Jeseník, OS Brno-venkov, 2019)
- Projekt Deinstitutionalizace (MZ, 2020)

- Prezentace NUKIB (NKUIB, 2019)
- Terénní program „Zvládneme to“ (Centrum duševního zdraví, 2019)

Pro zlepšení multidisciplinární spolupráce v rámci jednotlivých témat se členové TM věnovali řadě kazuistik např. ke kyberšikaně, útěků dětí z diagnostického ústavu, práce s mladistvou obětí trestného činu, k tématu dětské psychiatrie – dobrá praxe propojování zdravotních a dalších služeb. Práce s kazuistikami směřovala k ověření správnosti aplikovaných postupů, sdílení dobré praxe, jako zpětná vazba a další nápady, které lze v daných případech využít.

Hlavní **výstupy/opatření** Týmu pro mládež směřují vně tým, ať již k odborné či laické veřejnosti, i dovnitř týmu k nastavení společných postupů.

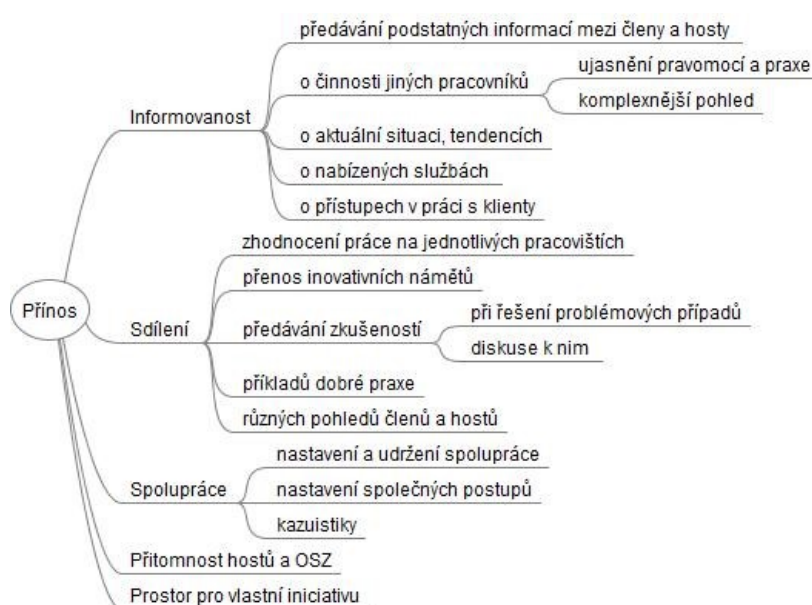
- **Kulaté stoly k nastavení spolupráce OSPOD, PMS, PPP a škol (2017)**
  - o Kulaté stoly OSPOD Ivančice, PČR, PPP, PMS a SVČ s řediteli, výchovnými poradci a preventisty ze základních a středních škol se konaly v jednotlivých ORP a jejich náplní byla diskuse k nastavení spolupráce, podpořena dobrá praxe psaní zpráv pro OSPODy a PMS, diskuse k šablonám do škol, obědům do škol, kyberbezpečnosti dětí, zodpovězení dotazů zástupců škol. Praxe kulatých stolů byla částečně převzata v rámci některých ORP (např. Židlochovice).
- **Seminář Sociálně patologické jevy v životě žáků ZŠ a studentů SŠ**
  - o Výuka na Pedagogické fakultě MÚ Brno, pokračující aktivita z pilotního projektu
- **Výstava „Děti a závislost“ v Ivančicích společně s besedou (2017)**
- **Článek pro veřejnost "Co dělat při útěku dítěte z domova? " pro veřejnost (2018)**
dostupné na: https://www.spo-jmk.cz/webfiles/co_delat_pri_uteku_ditete_002_.pdf (2018)
- **Sjednocení postupu v rámci trestního řízení s nezletilými (2019)**
  - o Prezentace procesních náležitostí řízení s dětmi do 15 let státním zástupcem, diskuse k požadavkům směrem k Policii ČR, OSPOD a PMS
- **Studijní předmět na Pedagogické fakultě MÚ Brno „Žáci a sociálně patologické jevy“ (2020)**
  - o Předmět je veden členy TM a organizacemi pracujícími s mládeží. Všechny organizace se zavázaly k přednáškové činnosti a každá z nich se věnuje jednomu z témat v rámci předmětu. Předmět může navštěvovat až 20 studentů. Po jeho vyhlášení pro tento školní rok byl plně obsazen.
- **Konference pro studenty VOŠ na téma Cochemský model v praxi (2020)**
  - o Na počátku roku 2018 bylo v rámci TM nadneseno téma možnosti zavedení Cochemského modelu a podpořena účast na semináři, který se tématu věnoval. Zavedení Cochemského modelu a jeho prosazení se následně ujala síťarka OSPOD. V současnosti je model zaváděn do praxe a TM jeho zavedení podporuje. Konference

si kladla za cíl seznámit studenty s principem Cochemské praxe a variantami jeho zavedení v českém prostředí. Konference byla natáčena na videozáznam k dalšímu využití.

Hodnocení činnosti TM jeho členy

Do závěrečného hodnocení činnosti TM se zapojilo 9 ze 17 členů (53 %). Členů týmu jsme se ptali na přínos činnosti TM pro ně a jejich práci a také pro děti a mládež. Dále jsme se zeptali na to, co považují za největší úspěch Týmu, na doporučení v případě další realizace.

Přínos činnosti TM pro členy týmu a jejich práci spatřují členové týmu zejména v oblasti informovanosti o činnosti jiných pracovníků, o aktuální situaci a tendencích, o službách, o přístupech v práci s klienty. Členové týmu oceňují také možnosti sdílení, nastavování a udržení nastavené spolupráce, společných postupů. Přínosem je přítomnost hostů a státních zástupců, ale také prostoru pro vlastní iniciativu. Jeden z členů Týmu uvedl, že činnost TM byla: „... *přínosem pro metodické vedení všech OSPOD v rámci Jihomoravského kraje, nejen pro region Brno – venkov*“. Jiný člen přínos popsal: „*Práce týmu pro mládež na okrese Brno-venkov byla jednoznačným přínosem pro práci Okresního státního zastupitelství Brno-venkov. Cestou týmu pro mládež bylo možné nastavit spolupráci s dalšími institucemi zainteresovanými do trestního řízení ve věcech osob mladších 15 let a mladistvých a zejména potom pro netrestní působnost státního zastupitelství (rozhodování soudů ve věcech péče o nezletilé).*“

Přínos činnosti TM pro děti a mládež je spojován s multidisciplinární spoluprací a je viděn v propojení subjektů, v prohlubování a nastavení spolupráce a její kvalitě, v podpoře pracovníků, kteří s dětmi a mládeží pracují. Díky propojení aktérů jsou poskytované služby efektivnější. Tým se také věnoval zjišťování a zasíťování jednotlivých oblastí a zvýšení povědomí o různých programech, s čímž souvisí také např. možnost jejich doporučení pro využití klienty. Uváděn je také přínos spojený s rozvojem a zkvalitňováním vzdělávacích a preventivních aktivit nebo s detekcí aktuálních a palčivých témat a jejich „posunutím“.

Úspěchy týmu, které uváděli členové Týmu, lze rozdělit do tří rovin. První rovina je spojena se samotným setkáváním týmu. Úspěchem je pravidelnost a četnost setkávání, setkání různých odborníků na jednom místě v jeden čas, poznání nových zástupců organizací. Druhou rovinu lze detekovat v předávání informací a zkušeností, věnování se aktuálním tématům, v možnosti sdílení dobré praxe, vzdělávání se v rámci týmu, v navázání kontaktů a individuální spolupráci, zlepšení vzájemné informovanosti o možnostech práce s mládeží v našem regionu. Třetí rovinou jsou výstupy týmu, mezi nimi členové týmu jmenovali přenos metodiky pro zpracování trestních řízení ve věcech osob mladších 15 let a trestně neodpovědných mladistvých; výstavu v drogové problematice; realizaci kulatých stolů ze zástupci PMS, DÚ Brno a škol v našem ORP, což vedlo ke zkvalitnění spolupráce OSPOD a škol; spolupráci s Pedagogickou fakultou Masarykovy univerzity Brno a zavedení volitelného předmětu pro studenty pedagogické fakulty. Jeden ze členů týmu uvedl, že: *„úspěchem je každá konkrétní věc, kterou bylo možné vyřešit díky komunikaci týmu rychleji a efektivněji“*.

Tým pro mládež Jeseník

Tým pro mládež Jeseník působí v rámci stejnojmenného okresu. Činnost Týmu od počátku působení koordinuje stejná koordinátorka. První setkání Týmu pro mládež v Jeseníku se konalo dne 16. 2. 2017, následně se konalo dalších 13 setkání.

Hlavními tématy, kterým se Tým pro mládež věnoval, byla Cochemská praxe, dítě jako pachatel/oběť, resocializační program pro děti a mladistvé, děti s psychiatrickou zátěží, letní tábory pro děti OSPOD. V rámci aktivity projektu „Podpora interdisciplinární spolupráce sociálně právní ochrany dětí na Jesenicku“ (realizoval OSPOD), která se prolínala téměř celým obdobím činnosti TM, se tým věnoval také dalším tématům – záškoláctví, kyberšikana, rizikové sexuální chování před 15. rokem, osatrestního řízení závislosti, agresivita a násilí.

V rámci týmu byla prezentována řada projektů, programů a aktivit, které se vztahovaly převážně k preventivním programům, probačním a resocializačním programům:

- Představení projektu lokálního síťování (MPSV, 2017)
- Projekt „Proč zrovna já? II“ (PMS, 2017)
- Prezentace Ing. Bartákové ke školským projektům (MPSV, 2017)
- Projekt „Na cestě“, se zaměřením na realizaci resocializačního programu pro mládež (Člověk v tísni, 2017)
- Prezentace Ing. Bartákové k mapování situace v oblasti psychologů a pediatriů (MPSV, 2017)
- Prezentace organizace AZ Help, z.s. se zaměřením na projekt indikované prevence (AZ Help, z.s., 2018)
- Projekt prevence „Právo pro každého“ (MěP, 2018)
- Prezentace organizace Eurotopia.CZ, o.p.s., se zaměřením na možnosti zapojení v regionu Jeseník (Eurotopia.CZ, o.p.s., 2018)
- Prezentace projektu probačního programu K2 (Eurotopia.CZ, o.p.s., 2018)
- Prezentace reformy psychiatrické péče (2018)
- Projekt „Podpora interdisciplinární spolupráce sociálně právní ochrany dětí na Jesenicku“ (OSPOD, 2018)
- Inscenované soudní jednání (koordinátorka TM Opava, 2019)
- Soudnictví ve věcech mládeže v Leedsu (koordinátorka, 2019)
- Prezentace k tématu děti s psychiatrickou zátěží (2020)

Výstupy Týmu pro mládež Jeseník se orientují převážně vně tým:

- **Zavedení Cochemské praxe (2017)**
  - V rámci týmu pro mládež došlo k otevření tématu o Cochemském přístupu, který je modelem interdisciplinární spolupráce aktérů zapojených do řešení rodičovských rozvodových sporů. TM se ujal organizace setkání s realizátory Cochemské praxe v Novém Jičíně s cílem zjistit, jaké jsou jejich praktické zkušenosti, na které přizval zástupce všech zainteresovaných organizací a institucí. Po shodě na zavedení Cochemské praxe, vznikla k této činnosti pracovní skupina. Od dubna 2018 nad naplněním aktivity převzal záštitu OSPOD Jeseník v rámci samostatného projektu.
- **Vzdělávání pěstounů v oblasti rizikového chování dětí a mladistvých (2018)**
  - Vzdelávání pěstounů bylo realizováno ve spolupráci s organizacemi, které mají v ORP Jeseník uzavřené dohody o výkonu pěstounské péče.
- **Zapojení do projektu „Podpora interdisciplinární spolupráce sociálně právní ochrany dětí na Jesenicku“ (2018–2020)**
  - V rámci projektu probíhala pravidelná setkání se školními metodiky prevence na konkrétní témata. Za dobu 2 let bylo realizováno celkem 8 setkání, vzniklo 12 metodik určených pro pedagogy. Ke každému tématu vznikl videoprojekt, který je směřován k žákům základních škol. Členové Týmu se zapojovali do vytipování témat pro setkání se školními metodiky prevence, účastnili se na setkávání dle relevantnosti tématu, podíleli se na korekci videoprojektů na setkáních Týmu pro mládež a korekci metodik.
- **Zavedení probačního programu pod záštitou organizace Eurotopia.CZ, o.p.s. (2018)**
  - Probační program pro mladistvé je realizován od října 2018 a v současnosti organizace podala projektovou žádost, která se orientuje na organizaci návazných aktivit.
- **Program primární prevence Právo pro každý den**
  - Program primární prevence „Právo pro každý den“ je koncipován jako soutěž pro žáky 8. a 9. tříd, která má za cíl seznámit je s trestně-právní problematikou. Program byl již dříve realizován MěP, která jej pro nezáměr škol ukončila. Členové TM se zapojili do přípravy programu - aktualizace okruhů a metodiky pro pedagogy (obsahuje např. náměty na hry), příprava soutěžních otázek. Prostřednictvím TM byli osloveni zástupci škol k zapojení do soutěže, program byl ve školách představen a vysvětlen. Členové TM tvořili také porotu soutěže, do které se zapojilo celkem 10 škol. Opakování soutěže je v přípravě také pro rok 2020.

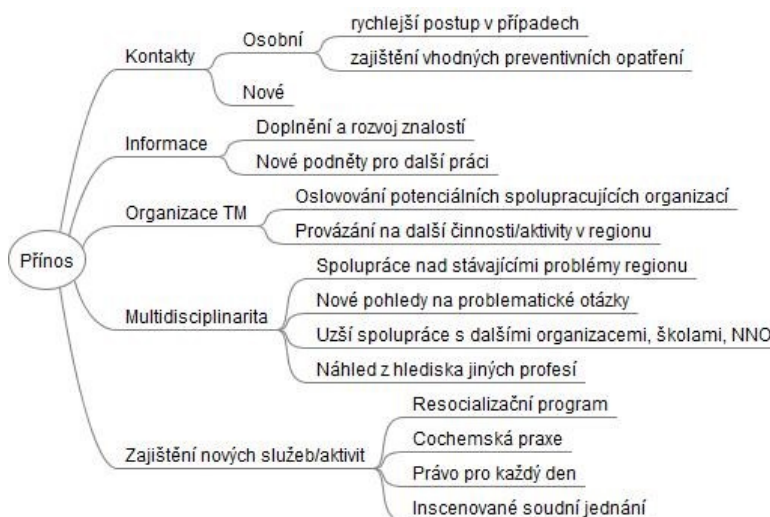
- Inscenované soudní jednání (2019)

- Inscenované soudní jednání bylo určeno primárně pro metodiky prevence na ZŠ/SŠ. Před zahájením byla stručně představena činnost zainteresovaných organizací/institucí. Představeny byly 2 různé příběhy, které se lišily nejen skutkovou podstatou, ale také v přístupu dítěte ke spáchanému činu, umožňovaly aktivní zapojení všech členů Týmu pro mládež (vliv na příběh). Pachatele a svědky si zahráli žáci gymnázia.

Hodnocení činnosti TM jeho členy

Do dotazníkového šetření k závěrečnému hodnocení činnosti Týmu se zapojilo 6 z 12 členů (50 %) a stálých hostů.

Přínos pro ně samé a pro jejich práci shledávají členové TM Jeseník v zajištění osobního kontaktu s pracovníky dalších organizací a v přenosu informací, což jim umožňuje rychlejší postup v případech, zajištění vhodných preventivních opatření, získávají nové znalosti a podněty potřebné pro další práci. Samotná organizace TM je pro ně přínosná tím, že prostřednictvím koordinátorky byla provázána na další aktivity a činnosti v regionu a také zajišťovala oslovování dalších subjektů, se kterými bylo možné spolupracovat. Přínosem je multidisciplinarita týmu. Členové také uváděli, že přínosem pro ně a jejich práci je zavedení nových služeb a aktivit.

Přínos TM dětem a mládeži je spatřován hlavně v podpůrných aktivitách a preventivních akcích/programech, které díky Týmu v Jeseníku vznikly, v rozvoji vzdělávání. Jmenovány byly konkrétní aktivity - zajištění resocializačního programu pro děti a mladistvé za účelem snížení rizika opakování protiprávního jednání; rozvoj Cochemské praxe v opatrovnických řízeních, což může přispívat

ke snížení počtu komplikovaných rozchodů rodičů s negativními dopady na děti; soutěže pro děti, které je podporují v tom, aby si osvojily právní informace; edukace pedagogů v rámci simulovaného soudního jednání, kteří budou následně schopni mládež na případné soudní jednání více připravit a poskytnout dětem i rodičům informace. Jeden z členů TM uvedl, že: „... *podle působení a výsledků těchto akcí mám velmi kladné informace o následné činnosti mládeže*“.

Největší **úspěchy** členové týmu vidí jednak v již výše zmíněných konkrétních aktivitách a jednak ve zdařilém propojení aktérů, propojení TM i s dalšími projekty a aktéry v regionu, v koncepčnosti a smysluplnosti. Jeden z členů Týmu uvedl také, že: „... *největší úspěch místního Týmu tvoří dohromady spousta malých dílčích úspěchů, které jsou na sebe navzájem napojeny a jsou směřovány do společného cíle. Jako největší úspěch bych tedy označil fungování tohoto týmu a jeho sladění a součinnost nad jednotlivými tématy.*“

Tým pro mládež Žďár nad Sázavou

Tým pro mládež Žďár nad Sázavou má oproti jiným Týmům pro mládež specifitější složení (jeho členy je řada neziskových organizací), které vychází z původní platformy, na kterou činnost Týmu pod vedením PMS navázala. Přes snahu obou koordinátorek, které se vystřídalý v čase, se do Týmu nikdy nezapojilo Okresní státní zastupitelství, které nevnímá své zapojení jako potřebné.

Tým pro mládež se poprvé sešel dne 19. 9. 2016 a za dobu trvání projektu se uskutečnilo celkem 20 setkání.

Témata, kterým se Tým věnoval, se vztahovala ke kyberkriminalitě, domácímu násilí, prohloubení spolupráce se školami, k tématu asistenta pedagoga v systému inkluzivního vzdělávání, prevence v pojetí Policie České republiky, Fake News, tématu psychologické diagnostiky dětí a psychoterapie, Street work, spolupráce se SVP, deinstitucionalizace v psychiatrické péči a řadě dalších oblastí, která se odvíjela od míst setkávání Týmu.

Tým pro mládež byl mimořádně bohatý na vstupy a informovanost o v regionu nabízených službách a aktivitách. Tým pro mládež se setkával v místech působení různých organizací a institucí, které společně s dalšími aktéry poskytovaly odborné vstupy týkající se vlastní činnosti.

- „Nestalo se to, ale mohlo by se to stát“ - problematika falešných a zkreslených zpráv a hoaxů (Hate free culture, 2016)
- Poradenství obětem trestných činů (PMS, 2016)
- Základní škola Na Radosti (2017)
- Národní centrum bezpečnějšího internetu + projekt Vysočina Education (2017)
- Sociální výcvik FLASH (Kolpingovo dílo, 2017)
- Promítání filmu Zuřivec a následná diskuse (2017)
- Intervenční centrum v Jihlavě (2017)
- Sociální služby města Žďár nad Sázavou p.o. (2017)
- Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (Agentura pro soc. začleňování, 2017)
- Organizace Popálky (2018)
- Prezentace MAP II. (2018)
- přednáška na téma asistenti pedagoga (2018)
- informace o projektu Pilotní ověření implementace systému sociálního bydlení na lokální úrovni v obci Křižánky (2018)
- Edukativní programy pro děti a rodiny (Zámek, 2019)
- Prevence v pojetí PČR (PČR, 2019)

- Fake News, desinformace, konspirační teorie, hoaxy (Zvol si info, 2019)
- Media a Fake News (2019)
- Činnost osmiletého a čtyřletého studijního cyklu, aktivity pro žáky, odbornou i širokou veřejnost (Gymnázium, 2019)
- Manželská a rodinná poradna Žďár nad Sázavou (Psychocentrum, 2019)
- Skauting – historie a současnost (Centrum neformálního vzdělávání, 2019)
- Kazuistika na téma kyberkriminalita
- Setkávání v rámci v různých organizací a seznámení se s prostory a činností
  - Základní škola Žďár nad Sázavou, Komenského 6
  - Okresní soud Žďár nad Sázavou
  - NZDM Ponorka, Oblastní charita Žďár nad Sázavou
  - NZDM ESKO Žďár nad Sázavou
  - Územní odbor PČR Žďár nad Sázavou
  - Knihovna Matěje Josefa Sychry
  - Územní odbor HZS Žďár nad Sázavou
  - Centrum Eden, Bystřice pod Pernštejnem
  - Vzdělávací centrum Křižánky
  - Dům kultury, Malá scéna, Žďár nad Sázavou
  - Zámek Žďár nad Sázavou
  - Gymnázium Žďár nad Sázavou
  - Psychocentrum, manželská a rodinná poradna Žďár nad Sázavou
  - Spektrum – centrum primární prevence
  - Kolpingovo dílo Žďár nad Sázavou
  - Centrum neformálního vzdělávání Žďár nad Sázavou

Výstupy Týmu pro mládež Žďár nad Sázavou jsou orientovány zejména do oblasti prevence, její podpory a medializace a také do oblasti spolupráce se školami:

- **Divadelní představení Dýchej! (2017 – 2018)**
  - Divadelní společnost EFFRENATA společně s Městskou policií připravily projekt zaměřený na primární prevenci - divadelní představení „Dýchej“, k jehož tvorbě přizvaly také koordinátorku týmu. Členové Týmu poskytli zpětnou vazbu před prvním uvedením představení a následně byl při každém představení přítomen vždy alespoň jeden člen Týmu pro mládež v roli odborníka, který odpovídal na dotazy diváků.
- **Odborný seminář s workshopem na téma Kyberbezpečí (2017)**
  - Seminář určený pro odbornou veřejnost.

- **Odborný seminář „Nestalo se, ale mohlo by se stát“ (2017)**
  - o Seminář pro odbornou veřejnost zaměřený na problematiku falešných a zkreslených zpráv a hoaxů vedený pracovníci Hate Free Culture.
- **Cena Týmu pro mládež – ocenění za počin roku v oblasti prevence kriminality**
  - o Ocenění přináší „zviditelnění“ důležitosti prevence a preventivních aktivit a bývá podpořeno také zástupci města Žďár nad Sázavou. Za rok 2017 získalo ocenění představení Dýchejl, za rok 2018 pracovníce Městské policie ze Žďáru nad Sázavou Dagmar Pálková, která se dlouhodobě aktivně věnuje projektům prevence kriminality.
- **Workshopy na téma Role asistenta pedagoga v systému inkluzivního vzdělávání**
  - o Workshopy byly zaměřeny na roli asistenta pedagoga v systému inkluzivního vzdělávání, na kroky, které je potřeba učinit, aby se z asistenta pedagoga a třídního učitele stal plně funkční tým, a na asistenta pedagoga a školní klima. Workshopy byly realizovány ve Žďáru nad Sázavou, v Novém Městě na Moravě a v Bystřici pod Pernštejnem.
- **Přehled psychologických a psychiatrických služeb pro děti „Když dítě potřebuje pomoc“**
- **Výstava na téma návykové látky „Mne se to netýká“ (2018)**
  - o Realizace „putovní výstavy“ vytvořené v rámci projektu NSC I. týmem z Brna-města v knihovně Žďár nad Sázavou a 2. ZŠ Nové Město na Moravě
- **Webové stránky Týmu pro mládež**
  - o <http://www.tmzr.estranky.cz/>; obsahují některé informace k činnosti Týmu – zápisy ze setkání Týmu, seznam poskytovatelů psychologické a psychiatrické péče pro děti „Když dítě potřebuje pomoc“

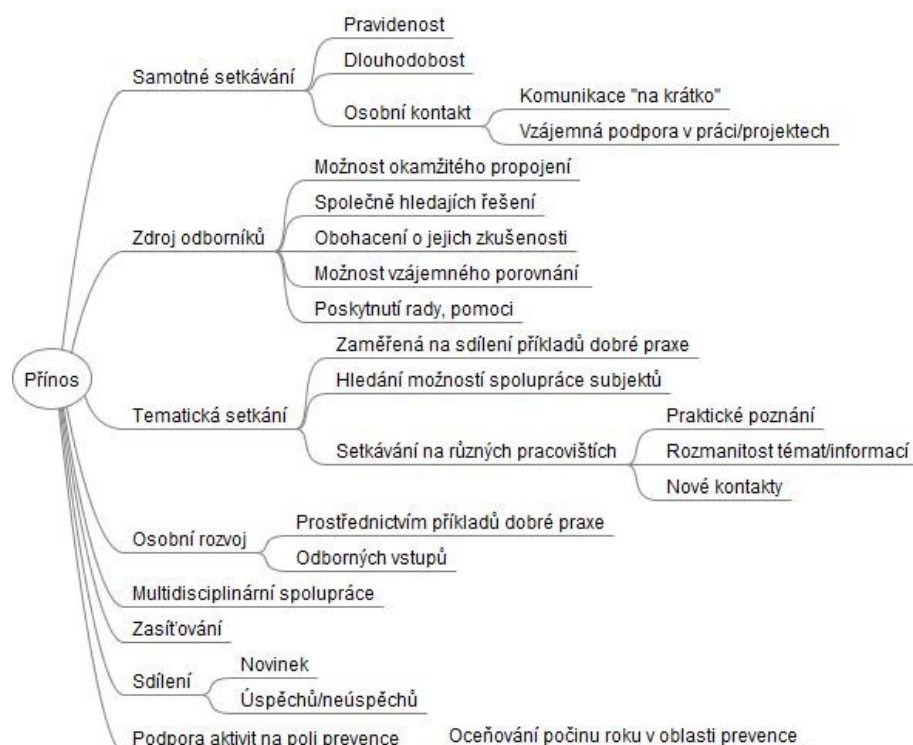
Hodnocení činnosti TM jeho členy

Do dotazníkového šetření k závěrečnému hodnocení činnosti Týmu se zapojilo 12 z 25 členů a stálých hostů.

Přínos pro členy TM spočívá v samotném pravidelném a dlouhodobém setkávání týmu a zprostředkování osobního kontaktu s dalšími odborníky, kteří se vzájemně podporují, propojují, hledají řešení problémů, obohacují, poskytují si radu, pomoc. Přínos shledávají členové týmu také v tematických setkáních na různých místech a s různorodou problematikou, které přinášelo „... možnost získávání informací, které by si jedinec pro své pracovním vyřízení těžko obstaral...“, hledání

možností spolupráce ve stejně rozmanitých oblastech a osobní rozvoj členů Týmu. Dále zmiňovaným přínosem byla multidisciplinární spolupráce a síťování, sdílení a podpora aktivit na poli prevence.

Přínos činnosti TM pro děti a mládež spatřují členové týmu ve vzájemném propojení, zasíťování a zmapování činnosti jednotlivých subjektů, jejich cílových skupin, způsobů práce s klientem, koncepčnosti řešení potíží, komplexnosti, multidisciplinární spolupráci a sjednocení preventivních aktivit pro mládež v regionu. Zmíněny byly kampaně zaměřené na aktuální téma a také zpracovaná analýza kriminality, která přináší statistické údaje potřebné pro získání finančních prostředků na projekty. Jeden ze členů Týmu uvedl, že „... díky Týmu se podařily dobré aktivity vedoucí k bezpečí našich dětí, k informovanosti rodičů, otevření témat prevence širší veřejnosti“. Jiný člen Týmu uvedl, že přínos nevidí.

Úspěchy

Úspěchy Týmu byly opět nejčastěji spojovány se vzájemným propojením, spoluprací, otevřeným sdílením a komunikací, vzájemnou podporou, rozvojem sebe sama. Zmíněny byly také aktivity Týmu: přednášky, kampaně, divadelní představení Dýchejl!, dokument Když dítě potřebuje pomoc, cena Týmu každoročně udělovaná osobnosti v okrese. Jeden ze členů Týmu uvedl také „zviditelnění práce Týmu v médiích“. Jeden člen týmu uvedl, že žádné úspěchy Týmu nezaznamenal.

Tým pro mládež Opava

Tým pro mládež v Opavě navázal na svou činnost v rámci pilotního projektu NSC! a v rámci navazujícího projektu se zde vystřídaly dvě koordinátorky, kterým se podařilo udržet kontinuitu setkávání. První setkání Týmu se konalo 10. 2. 2017 a následně se uskutečnilo dalších 13 setkání.

Tým se v průběhu projektu věnoval tématům záškoláctví, zmapování míst s výskytem psychopatologických jevů, výchovná opatření dle školského zákona, šikana a kyberprostor - šíření dětské pornografie, Sexting, Netholismus – závislost na informačních a komunikačních technologiích, Preventivní programy pro školy a odbornou veřejnost. Velmi aktivní byl Tým také v rámci Programu krátkodobého zaměstnávání mladistvých pachatelů za účelem náhrady škody

V rámci jednání Týmu byly představeny tyto programy/aktivity:

- Terénní program nízkoprahového klubu pro děti a mládež Magnet (Elim Opava, o.p.s, 2017)
- „Poradna pro oběti Opava“ a projektu PMS „Proč zrovna já?II. (PMS, 2017)
- Diskuze k § 31 školského zákona č. 561/2004 Sb. (MMO, ČŠI, 2018)
- Pocitová mapa - prezentace projektu a jeho výsledků za město Opava (MMO, 2017)
- Představení organizace Centrum inkluze o.p.s. (2019)
- Výstupy z terénního programu Elim Opava (2019)
- Zahraniční praxe multidisciplinární spolupráce ve Velké Británii – výstupy z pracovní cesty (koordinátorka, 2019)

Tým pro mládež byl aktivní zejména ve vztahu ke školám a jejich zástupcům - ředitelům, školním metodikům prevence, pedagogům. Mezi **hlavní výstupy Týmu** pro mládež Opava patří:

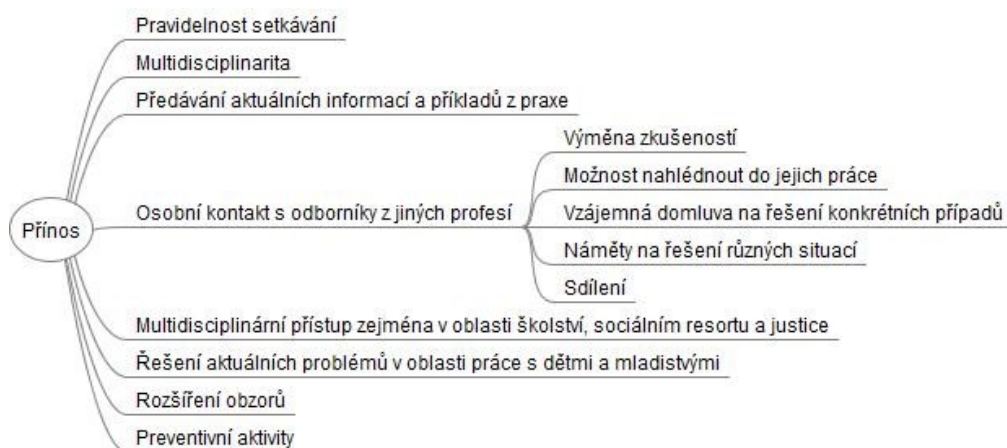
- **Setkání školních speciálních pedagogů a školních psychologů ZŠ Opava (2017)**
  - o Tématem setkání byla problematika záškoláctví (skryté a zjevné, prevence), setkání se zúčastnili také zástupci pediatriů.
- **Setkání s řediteli škol (2017, 2018)**
  - o V letech 2017 a 2018 se konala 3 setkání s řediteli škol celého okresu - na téma problematika záškoláctví (1) a na téma šikana (2)
- **Spolurealizace vzdělávání pro pedagogy okresu Opava "Rizikové chování na internetu" (2019)**
  - o Organizováno ve spolupráci s MAP, městem Opava a Slezskou univerzitou.
- **Besedy pro žáky s vězněnými ženami a vězeňským psychologem (2017)**
  - o podpora pokračování z předešlého projektu Na správnou cestu! (Opava)

- **Inscenované soudní jednání (2018)**
  - o Soudní jednání bylo určeno pro školními metodiky prevence. Tématy byla šikana a sexting. Zapojeni byli také členové Týmu, kteří vysvětlovali roli organizací/institucí v případech, zodpovídali dotazy účastníků. Přenos praxe také do TM Jeseník.
- **Iniciace vzniku pracovního místa terénní pracovník**
- **Podpora besed „Právní minimum pro žáky“ (2017)**
  - o Besedy jsou vedeny pracovníkem PMS Opava
- **Preventivní výstava "Děti a závislost" v OC Breda (2019)**
  - o V rámci zahájení výstavy byla představena činnost Adiktologického centra při PN Opava, terapeutické komunity pro mladistvé Exit a poradna pro oběti trestných činů.
- **"Rozcestník nestandardních situací ve škole" (2019)**
  - o distribuován školám v okrese Opava
- **Pondělní káva s probačním pracovníkem (2019 – 2020)**
  - o přednášky pro veřejnost témata "Děti a kyberprostor" (2019), "Děti 21. století" (2019), „Děti a technologie“ (2020) a vztahy mezi dětmi a mladistvými v době technologií (2020)

Hodnocení činnosti TM jeho členy

Do hodnocení činnosti Týmu pro mládež Opava se zapojilo 6 z 16 členů (37,5 %).

Přínos pro sebe a svou práci spatřují členové Týmu v pravidelnosti setkávání, v multidisciplinaritě Týmu, v předávání aktuálních informací a příkladů z praxe. Velkou devizou Týmu je osobní kontakt s pracovníky z jiných profesí, díky čemuž mohou nahlédnout do jejich práce, sdílet a vyměňovat si zkušenosti, získávat náměty pro vlastní práci. Díky setkávání Týmu došlo k prohloubení multidisciplinárního přístupu, byly realizovány konkrétní preventivní aktivity. Jeden z členů Týmu uvedl: „... Setkávání se všemi členy týmu je pro mě k nezaplacení. Víme tak o sobě, můžeme se na sebe obrátit s jakýmkoliv dotazem, všichni víme, jaké téma ohledně dětí je momentálně aktuální, a dokážeme tak včas reagovat na potřeby společnosti. U nás tým funguje asi deset let a vztahy, které jsme si vybudovali, nám ostatní regiony jen závidí.“

Pokud jsme se členů Týmu zeptali na **přínos činnosti TM pro děti a mládež**, pak uváděli větší informovanost mládeže o rizicích, se kterými se mohou setkat, v rozvoji preventivních aktivit, realizaci aktivit v oblasti kyberkriminality, pravidelné přednášky pracovníka PMS. Přínos je spatřován také v podpoře pedagogických pracovníků, kteří s dětmi a mládeží pracují prostřednictvím výše zmíněných aktivit v tématech, která jsou vnímána jako klíčová. Členové Týmu také zmiňovali, že přínosem je vzájemné osobní poznání, vzájemná informovanost, hledání společných postupů při řešení problémů, schopnost rychle reagovat.

Úspěchy Týmu vidí jeho členové jak v samotném pravidelném setkávání, ochotě participace a angažovanosti jednotlivých členů, tak v konkrétních aktivitách. Tyto aktivity vycházejí z vyhodnocování rizikových projevů v chování dětí a mládeže a nasedají tak na potřeby v regionu. Úspěchem je také navázání Týmu na další platformy ve městě Opava a dosah spolupráce i do dalších správních celků v regionu (Vítkovsko, Hlučínsko). Mezi konkrétními aktivitami bylo zmíněno inscenované soudní jednání, setkávání s řediteli škol, školními metodiky prevence a výchovnými poradci.

Tým pro mládež Česká Lípa

První setkání Týmu v České Lípě se konalo 24. 11. 2016. V průběhu své činnosti se Tým sešel celkem patnáctkrát. V průběhu činnosti Týmu pracoval v České Lípě také minitým ke vzdělávání a minitým k tématu záškoláctví pro ORP Nový Bor a ORP Česká Lípa.

Tým se za dobu svého působení věnoval zejména tématům užívání psychotropních a omamných látek, podpoře komunikace se školami ve spolupráci s PPP a SVP, nabídce adiktologických služeb, záškoláctví, problematice souvisejících služeb pro děti s psychiatrickou diagnózou (diagnostika, lékařská podpora, poradenství, práce s dětmi ve školách aj.), šikaně ve školním prostředí, kyberšikaně a kyberkriminalitě, integraci občanů třetích zemí a jejich dětí na Českolipsku, dětem a mladistvým v pozici oběti trestné činnosti.

V rámci setkání Týmu byly prezentovány tyto služby a aktivity spojené s výše uvedenými tématy:

- Prezentace PMS (2017)
- Prezentace ÚP ČR – historie vývoj a postoje mladistvých uchazečů o zaměstnání (ÚP ČR, 2017)
- Programy primární prevence (Advaita, z.ú., 2017)
- K-centrum Česká Lípa (Most k naději, z.s., 2017)
- Farní Charita Česká Lípa (2017)
- Program Proti násilí (koordinátorka, 2017)
- Prezentace činností a aktivit Rodiny v centru, z.ú., Mgr. Petra Vlčková (2017)
- Prezentace činnosti Centra pro zdravotně postižené LK, o.p.s. (CZP LK Česká Lípa 2017)
- Prezentace OSPOD (2017)
- Pravidla ne/efektivní prevence (Maják o.p.s., 2017)
- Děti s psychiatrickou diagnózou (2018)
- Seznámení a prohlídka dětského domova v Deštné (DD, 2018)
- Kyberkriminalita dětí a mladistvých (2018)
- Program Krátkodobého zaměstnávání mladistvých (koordinátorka, 2018)
- Integrace občanů třetích zemí a jejich dětí na Českolipsku (CPIC, 2019)
- Látkové závislosti – region pohledem pracovníků K-centra (Most k naději z.ú., 2019))
- „Sociální služby na Novoborsku bez bariér“ (Svazek obcí Novoborska, 2019)
- Bílý kruh bezpečí pobočka Liberec (2019)
- Představení interaktivního divadelního programu primární prevence KyberLIFE a Money for LIFE (2019)

Výstupy Týmu pro mládež Česká Lípa byly v první polovině činnosti Týmu výrazně orientovány na podporu pedagogických pracovníků škol a směřovaly zejména do oblastí zvýšení jejich orientace v rizikových jevech a zvýšení informovanosti o doporučených postupech. V posledních dvou letech směřuje Tým své aktivity také vůči odborné a laické veřejnosti a žákům základních škol.

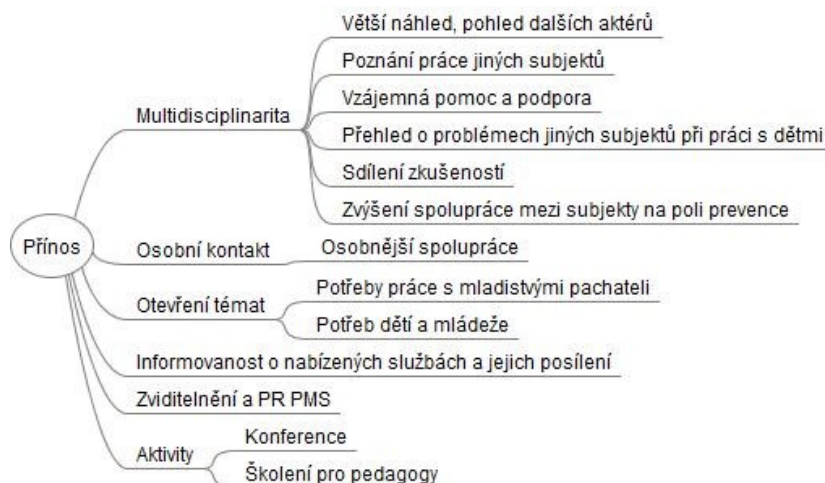
- **Leták pro cizince s informacemi k povinné školní docházce (2017)**
  - o Vytvořen ve spolupráci s OSPOD a PPP, překlady do vietnamštiny a mongolštiny zajištěny ze strany Centra na podporu integrace cizinců Liberec, distribuce elektronicky členům TM a oddělení SPOD městských úřadů.
- **Doporučený postup řešení šikany (2017)**
  - o Postup určený pro školy okresu Česká Lípa
- **Doporučený postup řešení dlouhodobého záškoláctví (2017)**
  - o Postup určený pro školy okresu Česká Lípa
- **Semináře pro pedagogy s cílem posílit právní povědomí pedagogů a jejich orientaci v rizikových jevech mládeže a možná řešení**
  - o Pravidelná setkání s cílem posílit právní povědomí pedagogů a jejich orientaci v rizikových jevech mládeže a možná řešení. Na organizaci spolupracuje Tým pro mládež s Místní akční skupinou. V rámci Minitýmu pro vzdělávání jsou identifikována možná témata vzdělávání pedagogických pracovníků, koordinátor seminář pro pedagogické pracovníky připraví a zorganizuje. Uskutečnily se semináře např. k tématům počítačová kriminalita a kyberšikana, výchovné problémy žáků, trestná činnost mládeže a dětí, komunikace a mediace ve školním prostředí, návykové látky.
- **Seminář pro členy TM a odbornou veřejnost na téma sociální sítě (2018)**
- **Výstava „Mě se to ne/týká“ (2018)**
  - o Výstava byla pořádána ve spolupráci s Advaitou pro rodiče a pedagogické sbory vybraných škol.
- **Komentovaná prohlídka Revolution Train a Policejního muzea (2018)**
  - o Komentovaná prohlídka pro členy Týmu a odbornou veřejnost
- **Odborná informace ke specifikům dětí v NRP, Jak může pomoci učitel? (2019)**
  - o Souhrn obsahující informace o specifikách dětí s poruchou attachmentu a základní rady pro učitele byl zpracován ve spolupráci s Centrem pro pěstounské rodiny FCH ČL a předán k využití pedagogům ZŠ.
- **Rozcestník k tématu šikany a kyberšikany pro pedagogické pracovníky (2019)**
  - o Rozcestník obsahuje doporučený postup, výběr trestných činů spojených s šikanou a kyberšikanou a kontakty na příslušná pracoviště.

- **Konference „Právo, děti, kriminalita“ (2019)**
  - o Konference byla určena pro laickou i odbornou veřejnost. Značná část konference byla věnována kyberkriminalitě, ale také užívání návykových látek, trestnímu právu se zaměřením na šikanu a další. Finančně konferenci podpořila MAP II. a město Česká Lípa. Konference se zúčastnilo téměř 150 osob.
- **Konference „Právo, děti, kriminalita“ II. (2020)**
  - o Otevřená konference, jejímiž témata byla: třídní kolektiv a jeho dynamika, návykové látky ve školách z pohledu zákona, vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem, sexting a kybergrooming. Nálady na pořádání konference nesly tyto subjekty: MAP II., PPP a město Česká Lípa.
- **Program pro žáky ZŠ zaměřený na kyberkriminalitu (2020)**
  - o Na základě prezentace divadelního představení KyberLife divadla Fórum pro členy TM a další odborníky se členové TM a vedení města Česká Lípa dohodli na realizaci programu v 7. třídách základních škol. Na divadelní představení navazuje preventivní program ke kyberkriminalitě organizace Maják.

Hodnocení činnosti TM jeho členy

Do hodnocení Týmu v České Lípě se zapojilo 11 členů z 20 oslovených.

Přínos pro členy Týmu a jejich práci spočívá zejména v multidisciplinaritě Týmu, která přináší větší náhled, poznání práce jiných subjektů, které si navzájem pomáhají a podporují, sdílejí své zkušenosti a vylepšují spolupráci. Důležitý je také osobní kontakt. Přínos je také shledáván v otevírání nových témat, ve zvýšení informovanosti o (svých) službách a jejich posílení, zviditelnění PMS a v realizovaných aktivitách.

V případě dotazu na **přínos TM pro děti a mládež** uváděli členové odborný růst svých organizací i sebe sama prostřednictvím lepší informovanosti o možnostech řešení různých druhů problému, nalézání společného řešení v případech, probrání různých témat z různých úhlů pohledu. Přínos je také spatřován ve vzdělávání pracovníků škol či odborných pracovníků obecně a v navazování spolupráce s nimi. Členové Týmu také uvedli, že Tým je přínosný propracovanější prevencí kriminality, preventivními akcemi, z nichž jmenovali konání konference "Právo, děti, kriminalita", drogový vlak, DOD MAP, přednášky o kyberšikaně, šikaně, justici. Jeden z členů uvedl, že v rámci jednání Týmu získal: *„ ... mnoho podkladů, pro besedy, které pořádáme na základních školách. Tyto besedy se týkají hlavně drogové oblasti, včetně alkoholu a kouření dále kyberšikany. Věřím, že se nám tímto daří, alespoň část dětí dostat na správnou cestu.“*

Za největší **úspěch** Týmu je jednoznačně považováno konání konference „Právo, děti, kriminalita“, zmíněny byly také preventivní projekty, metodiky. Jeden ze členů uvedl, že úspěchem je vysoká míra spolupráce mezi jednotlivými členy, jiný jej vidí v koordinaci při řešení úkolů, kterými se Tým zabývá. Mezi úspěchy bylo také uvedeno naplňování stanovených cílů.

Tým pro mládež Náchod

Tým pro mládež soudního okresu Náchod je jedním z týmů, který navazoval na svou činnost z pilotního projektu.

Dne 26. 5. 2017 se konalo první setkání Týmu a navázalo na něj dalších 12 setkání. Vyjma samotných setkání Týmu se konalo také několik minitýmů v ORP Broumov a ORP Náchod, na které byli přizýváni zástupci místní samosprávy, škol a dalších dotčených aktérů.

Po celou dobu realizace projektu bylo v rámci Týmu řešeno téma kyberkriminality, které bylo považováno za stěžejní. Dále se Tým věnoval tématu drogové problematiky mezi dětmi a užívání psychotropních a omamných látek, záškoláctví, psychiatrickým diagnózám u dětí, sebepoškozování, finanční gramotnosti. Tým byl také zapojen do programu Zaměstnávání mladistvých pachatelů za účelem náhrady škody

Ke zmíněným tématům byly členové Týmu seznámeni s následujícími aktivitami, programy a organizacemi:

- NOMIA z. ú. - představení organizace a programů (2017)
- Preventivní opatření na školách v oblasti kyberkriminality (školy Jaroměř, 2017)
- Kriminalita páchaná prostřednictvím sociálních sítí (PČR, 2017)
- Prezentace Centra pro rodinu (2018)
- Prezentace Dětského domova (2018)
- Inscenace KyberLive (Divadlo Forum, 2018)
- Videoukázka s názvem Uživatel (2018)
- Záškoláctví – příklady dobré praxe (ZŠ Jaroměř – Josefov, 2018)
- Pobyt dětí v diagnostickém zařízení (DDÚ, 2018)
- Protidrogová politika v KHK (KÚ KHK, 2019)
- Prezentace Laxus (2019)
- Prezentace střediska sociální pomoci Mandl (2019)
- Představení Dokořán z.s., Archa Náchod (2019)
- Prezentace Děti s psychickými problémy (2019)

Tým pro mládež v Náchodě se ve svých výstupech zaměřil na oblast kyberkriminality a vznikl zde propracovaný projekt „Děti ve virtuálním prostředí“, do kterého se zapojily školy napříč soudním okresem. Koncept tohoto projektu byl následně převzat Týmem v Pardubicích a inspirovat se nechal

také Tým v České Lípě. Díky podpoře Týmu zde byla otevřena adiktologická ambulance a vznikla brožura k záškoláctví.

- **Projekt Týmu pro mládež a Policie ČR „DĚTI VE VIRTUÁLNÍM PROSTŘEDÍ“ (2018 – 2019)**

- Projekt je tvořen komplexním programem, který cílí na zvyšování informovanosti dětí, dospělé populace z řad pedagogického personálu a rodičů v oblasti kyberprostoru. Program je rozdělen do 4 fází:

- odborné proškolení všech pedagogů škol, které projevily zájem o vstup do programu,
- odborné přednášky pro rodiče žáků ZŠ (možnost předání informací na flash disku),
- přednášky pro žáky ZŠ,
- interaktivní práce s žáky.

Odborné přednášky pro rodiče byly koncipovány jako představení kazuistik PČR ke kyberkriminalitě. Na přednáškách se spolupodílely studentky VŠ, které předávaly rodičům své zkušenosti a místní youtuber Vojtěch Plachetka (12 let). Žáci základních škol se účastnili interaktivního představení KyberLIFE, na které navazovala další interaktivní práce se studenty v rámci projektových dní (3 hodiny) na téma, co nám internet přináší, co bere.

Do projektu se postupně zapojila v různé míře všechna ORP soudního okresu. Přednášky pro rodiče se konaly v prostorách divadel, která byla vždy zcela zaplněna - v Náchodě (3x), Novém městě, Broumově, Kostelci, Jaroměřu a Josefově, Polici.

Projekt „Děti ve virtuálním prostředí“ je jediným výstupem Týmu, kde se koordinátor a členové TM pokusili o evaluaci aktivity. Před vstupem do programu vybírali (elektronickou formou) přibližně 600 dotazníků od žáků škol, po absolvování programu stejný dotazník vyplnilo 250 žáků. Dotazníky následně vyhodnotili jen orientačně. Dle slov koordinátorky se ukázalo, že po absolvování programu jsou děti obezřetnější v informacích, které jsou ochotny sdílet. Citlivěji přistupují k tématu kyberšikany. PČR poskytla koordinátorce zpětnou vazbu o snižování počtu registrovaných případů v souvislosti s kyberkriminalitou.

Program s drobnými úpravami byl přenesen a je realizován v rámci činnosti Týmu v Pardubicích.

- **Iniciace a podpora vzniku adiktologické ambulance (2019)**

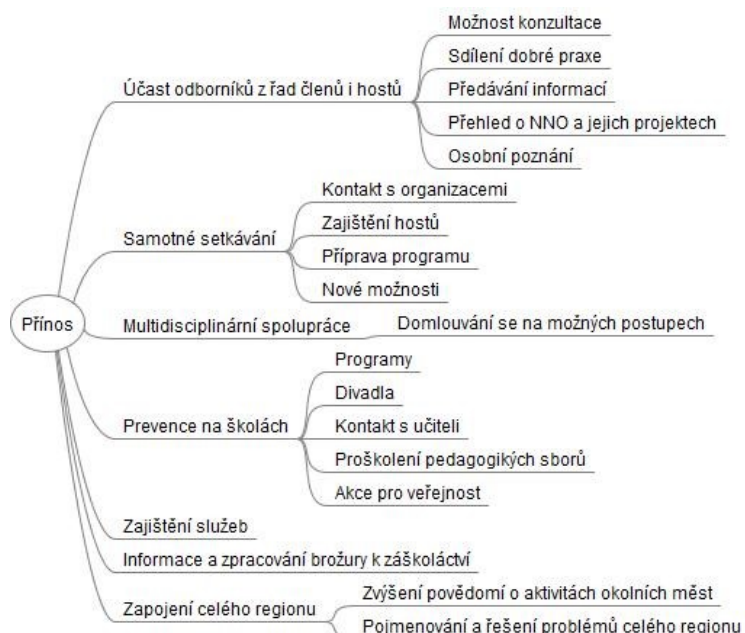
- Členové Týmu iniciovali a opakovaně apelovali na potřebnost adiktologické ambulance, která byla otevřena na počátku roku 2020.

- Brožura k záškoláctví (2020)

- Určena pro školy soudního okresu, má za cíl šířit dobrou praxi a poskytnout informace o organizacích/institucích návazných.

Hodnocení TM členy

Přínos pro členy TM je dán přítomností odborníků z řad členů i hostů, která umožňuje konzultace, sdílení dobré praxe, vzájemnou informovanost, osobní poznání a domlouvání se na společných postupech. Jako přínos hodnotili někteří členové také samotné zajištění setkávání a vše, co je potřeba s jeho organizací. Jako přínosné pro sebe a svou práci vnímají členové také preventivní aktivity na školách, zajištění služeb, vypracování brožury k záškoláctví. Mezi odpověďmi bylo také uvedeno, že přínosné je zapojení celého regionu.

Přínos pro děti a mládež

V souvislosti přínosem Týmu pro děti a mládež jsou nejčastěji zmiňovány výstupy Týmu/opatření. Jmenován je projekt Děti ve virtuálním prostředí či jeho dílčí části, sjednocení postupu při výskytu záškoláctví, přehled služeb, které mohou mladí a jejich rodiče využít, zajištění služeb adiktologické ambulance. Zmiňováno také je řešení problémů napříč celým regionem.

Výčet přínosů zahrnuje také mezioborovou spolupráci, získání cenných informací.

Úspěchy Týmu jeho členové vidí v oblastech, které jsou totožné s oblastmi pro děti a mládež, jež rozšiřují. Úspěchem je týmová spolupráce a skutečná práce (nejen setkávání) v příjemné atmosféře.

První setkání Týmu se uskutečnilo 21. 11. 2016 a následovalo 12 setkání. V roce 2017 se uskutečnila také dvě setkání minitýmů, která se věnovala lokálním problémům a tématům jednotlivých ORP.

Tým se zabýval tématy šikany a extrémních projevů agrese, dostupností a zaměřením programů primární prevence, kyberprostorem a závislostním chováním, zneužíváním drog ve spojitosti s možností testování a legislativy, dostupností psychiatrické a psychologické péče, osou trestního řízení, záškoláctvím, problematice dětí v SVP a DDÚ.

V rámci jednání Týmu byly prezentovány

- Prezentace programu „Na cestě“ (Člověk v tísni, o.p.s., 2016)
- Prezentace projektu „ Proč zrovna já?“ (PMS, 2016)
- Prezentace realizovaných aktivit v rámci TM Plzeň (koordinátorka, 2017)
- Kyberprostor, kyberkriminalita (PČR, 2017)
- Závislostní chování (Společnost Podané ruce o.p.s., 2017)
- Prezentace činnosti Týmu pro mládež v Brně (koordinátor, 2018)
- Testování na přítomnost návykových látek (2018)
- Centrum komplexní péče a K-centrum Olomouc (Společnost Podané ruce o.p.s., 2019)
- Trestní řízení ve věci dětí mladších 15 let a ve věci mladistvých (OSZ, 2019)
- Resocializační programy (Člověk v tísni, o.p.s., 2019)
- Možnosti práce s dětmi a mládeží v SVP a DDÚ (SVP, DDÚ, ZŠ a SŠ Svatý Kopeček, 2019)
- Prezentace odborné stáže v Leeds (koordinátorka, 2019)

V rámci činnosti Týmu vznikly dvě databáze – databáze programů primární prevence a databáze psychologické a psychiatrické pomoci, na kterou navázala dvě setkání se zástupci psychologické a pedopsychiatrické péče. Činnost týmu byla také zaměřena na organizaci vzdělávání školských metodiků prevence a zástupců škol. Koordinátorka také každoročně organizuje setkání zástupců NZDM a terénních služeb pro děti. Výstupy TM Olomouc jsou uvedeny níže.

- **Databáze programů primární prevence rizikových jevů v SO Olomouc (2018)**
  - o Slouží především školním metodikům prevence a dalším subjektům, které tyto služby nabízí a realizují.
- **Databáze psychologické a psychiatrické pomoci (2018)**
  - o Obsahuje informace o dostupných psychologických a psychiatrických službách v rámci okresu Olomouc.

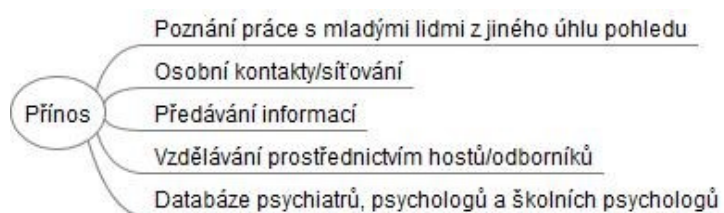
- **Setkání se zástupci psychologické a pedopsychiatrické péče (2018)**
  - o Setkání bylo určeno pro zástupce OSPOD, PČR, PPP a další. Setkání bylo věnováno nastavení spolupráci, vyjasnění si kompetencí, aktuálního vývoje v uvedené péči o děti a rodinu nejen v soudním okrese Olomouc.
- **Setkání se zástupci psychologické a pedopsychiatrické péče II. (2019)**
  - o Navazující setkání a pokračování tématu „Jak efektivněji řešit dostupnost zmíněných služeb“.
- **Semináře pro školní metodiky prevence (2018, 2019)**
  - o V roce 2018 se konal seminář na téma: Nelátkové závislosti, gambling a gaming. V roce 2019 bylo tématem vzdělávání Agresivní žák/rodič, které zabezpečilo P-centrum v Olomouci a které semináře následně akreditovalo u MŠMT (Účinná komunikace; Agrese a agresivita ve škole a jsou nabízeny v rámci nabídky P-centra).
- **Vzdělávání zástupů škol – metodiků prevence, ředitelů, výchovných poradců ZŠ, SŠ (2019)**
  - o Spoluorganizováno ve spolupráci s MAP II ORP Olomouc, Prostějov a Konice a UPOL. Tématem bylo právní minimum v oblasti šikana, agrese, kyberšikana.
- **Setkání se zástupci České lékařské komory (2 setkání – 2018, 2019)**
  - o Setkání zástupců ČLK, PPP, OSPOD, pedagogů, zástupce pediatrik k tématu potvrzení od lékaře v případě nepřítomnosti žáka ve škole z důvodu nemoci – předání konkrétních zkušeností, sdílení praxe.
- **Setkávání zástupců NZDM a terénních služeb pro děti (2018 - 2020)**
  - o Setkání je realizováno 1 x ročně. Výstupem z prvního setkání je přehled základních pojmů, legislativy a příkladů z praxe – souhrnný materiál byl zaslán dotčeným organizacím a členům TM. Dále vznikl adresář nízkoprahových zařízení pro děti a mládež i terénních služeb, které působí v soudním okrese Olomouc, a kontaktů na stěžejní pracovníky PČR.
- **Obchodní centrum: (ne)bezpečné trávení volného času dětí a mládeží (2019)**
  - o Setkání se zúčastnili zástupci NZDM, terénních programů, manažerů obchodních center, Security, PČR, PMS a OSPOD z Olomouce, Blanska, Ostravy, Přerova a Prahy. Předali si informace o způsobech práce s mládeží.

Hodnocení Týmu členy

Do hodnocení činnosti Týmu se v rámci dotazníkového šetření zapojili 4 členové z celkového počtu 13 členských organizací. Další tři členové na základě oslovení odeslali zpětnou vazbu, ve které uvedli, že

jsou členy Týmu krátkou dobu, zúčastnili se Týmu pouze jedenkrát a necítí se být k hodnocení oprávněni. Informace o obměně členů Týmu byla poskytnuta také koordinátorkou Týmu.

Přínos Týmu pro svou práci a pro sebe vnímali členové v osobních kontaktech a síťování organizací. Jeden ze členů Týmu uvedl, že pro něj bylo přínosné poznání práce s mladými z jiného úhlu pohledu, ale pro jeho práci činnost Týmu přínosná nebyla. Pozitivně z hlediska přínosu byly hodnoceny odborné vstupy hostů např. na téma kyberkriminality a vzniklá databáze psychologických a psychiatrických služeb. Jeden z členů Týmu vnímá aktivity Týmu v rovině vzájemného poznání jeho členů a vzhledem k tomu, že většinu z nich zná, nepovažoval svou účast na jednáních Týmu za nutnou a přínos nehodnotil.

Přínos pro děti a mládež je spatřován ve vzájemné informovanosti a navázání spolupráce mezi jednotlivými členy týmu specializujícími se na práci s mladými lidmi ohroženými kriminalitou, znalost kompetencí dalších odborníků a kontaktů na ně. Jeden člen Týmu nespatřuje v činnosti Týmu žádný přínos pro děti a mládež.

Na otázku týkající se **úspěchu Týmu** odpověděli pouze dva členové, z nichž jeden úspěch vidí v setkávání osob specializujících se na práci s mládeží a druhý uvedl, že všechny aktivity týmu vnímá jako přínosné a důležité.

Tým pro mládež Pardubice

Tým pro mládež pod vedením PMS v Pardubicích zahájil činnost na počátku roku 2019. První setkání se konalo 13. 3. 2019 a následně se tým setkal ještě šestkrát.

Hlavním tématem týmu byl kyberprostor, kterému se Tým věnoval po celou dobu jeho činnosti. Dalším tématem byla prevence na školách, jejímž cílem je informovat školy o funkčních modelech primární prevence a možnostech získání finančních prostředků na tyto aktivity.

V rámci jednání Týmu byly jeho členům představeny následující aktivity/programy/projekty:

- Ukázky z filmu „Follow me“ (2019)
- Zásady efektivní primární prevence (Centrum primární prevence pro pardubický kraj Semiramis, 2019)
- Exkurze po MěP Pardubice (2019)
- Představení programu „Děti ve virtuálním prostředí (koordinátorka Náchod; 2019)
- Představení projektu KyberLIFE (2019)

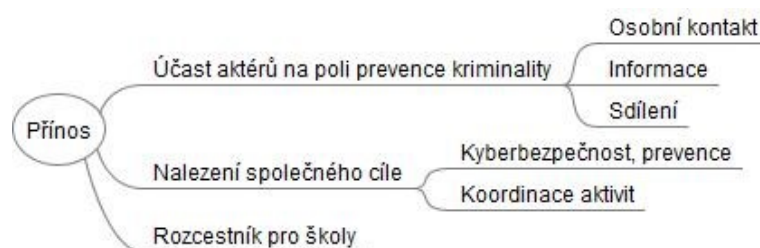
Po dobu své činnosti se Tým zaměřil na realizaci projektu „Kyber děti“, který je inspirovaný projektem realizovaným v Náchodě a stal se hlavním výstupem Týmu. Dalším výstupem je rozcestník k řešení šikany a kyberšikany určený pro školy.

- **Projekt „Kyber děti“ (2019, 2020)**
  - o Projekt je inspirován projektem vytvořeným v Náchodě. Koncept projektu zůstal zachován. Využívá však potenciálu místní žačky Kristýny Landsingerové, která vyhrála na festivalu vědy a techniky Pardubického kraje AMAVET s projektem „Rizika sociálních sítí“. Projekt byl pilotně ověřen na jedné ZŠ v Pardubicích, jeho další realizace byla z důvodů pandemie COVID-19 pozastavena.

Hodnocení činnosti TM členy

Činnost Týmu hodnotilo 6 členů z 11 možných (55 %)

Přes mnohem kratší dobu od ustavení TM do jeho hodnocení vidí jeho členové **přínos pro sebe a svou práci**. Jednak je viděn v účasti aktérů na poli prevence kriminality, jejich osobním setkávání, předávání informací a sdílení a jednak v nalezení společného cíle, kterým je prevence v oblasti kyberkriminality a koordinace aktivit, které k cíli směřují. Jeden z členů uvedl jako jeden z přínosů rozcestník pro školy.

Přínosem pro děti a mládež je podle všech odpovídajících členů projekt „Kyber děti“. Jeden z členů uvedl, že přínosem je: *„...nastavení otevřené komunikace ohledně prevence kyberbezpečnosti. Možnosti zážitkového seznámení s tímto tématem, předání potřebných informací a kontaktů na odborníky“*. Jeden ze členů uvedl také samotné seznámení různých složek pracujících s dětmi a mládeží a jejich vzájemnou informovanost.

Jako **úspěch** je vnímáno setkávání, dohoda na společném tématu/projektu a jeho realizace - proškolení učitelů, žáků a rodičů.

Tým pro mládež Plzeň – město

První setkání Týmu pro mládež se uskutečnilo dne 23. 9. 2016 a navazovalo na něj dalších 15 setkání. Činnost Týmu doplnila také setkání minitýmů k tématu krátkodobé zaměstnávání mladistvých pachatelů a k projektu „Prevence protiprávního jednání“. Jako minitýmy jsou pojímána také kazuistická setkávání pracovníků PMS – specialistů na mládež a kurátorů OSPOD.

V průběhu své činnosti se Tým věnoval tématům kriminality spojené s internetem a sociálními sítěmi a se zneužíváním omamných a psychotropních látek. Pracováno bylo také s tématy velké vyčerpání a nízké kapacity v ústavních zařízeních, cizinců a dětí na ubytovnách v Plzni, psychiatrických diagnóz dětí a systému péče o duševně nemocné, s tématem závislosti dítěte na sociální síti, dětských obětí trestných činů, šikany a kyberšikany, elektronického monitorovacího systému, dluhové problematiky dětí a dalšími dílčími tématy.

Na jednáních Týmu byla za dobu jeho činnosti prezentována široká škála programů, projektů a aktivit souvisejících s otevřenými tématy:

- Přehled statistik kriminality dětí a mládeže v okrese Plzeň-město (PČR, 2016, 2019)
- Program OPAK, KOMPAS (ARTEDA, 2016)
- Probační program „PUNKT – Rodina“, program sociálního výcviku „Na cestě“ (Člověk v tísni, o. p. s., 2016)
- Krajské koordinační skupiny primární prevence rizikového chování (KÚ PK, 2016)
- Představení návazného projektu „Proč zrovna já? II“ (PMS, 2017)
- Resocializační program „NA BOSO“ (ARTEDA, 2017)
- Projekt Kraje pro bezpečný internet (KÚ, 2017)
- Prezentace projektu STANDBY (Centrum protidrogové prevence a terapie, 2017)
- Vývojové trendy kyberkriminality mezi mládeží (PČR, 2017)
- Výsledky Analýzy kriminality mládeže Plzeň-město (2017)
- PPP Rokycany (2017)
- Organizace Ledovec (2017)
- ZŠ při FN Plzeň (2017)
- DDÚ, SVP, ZŠ a ŠJ Plzeň (2017)
- Výslechy dětí (PČR, 2017)
- Organizace PROCIT (2017)
- Psychiatrizace (Psychiatrická klinika FN Plzeň-Lochotín, 2018)
- „Virtuální drogy“ (POINT 14, 2018)

- Kyberprostor (SKPV, 2018)
- Šikana (psycholog PČR, 2018)
- Kriminalita dětí a mládeže z pohledu psychiatrického oddělení (2019)
- „Dluhová problematika dětí“ (Člověk v tísni o. p. s., 2019)
- „Dítě na ubytovně“ (PČR – odbor cizinecké policie, 2019)
- Elektronický monitorovací systém aktuálně (PMS, 2019)
- Projekt Začni správně (Yourchance o. p. s., 2019)

Výstupy Týmu jsou orientovány do oblasti prevence kriminality, pořádána byla řada odborných seminářů určených pro členy Týmu a odbornou veřejnost. Tým úzce spolupracuje s Odborem bezpečnosti, prevence kriminality a krizového řízení Magistrátu Města Plzeň, který je spoluorganizátorem většiny aktivit Týmu.

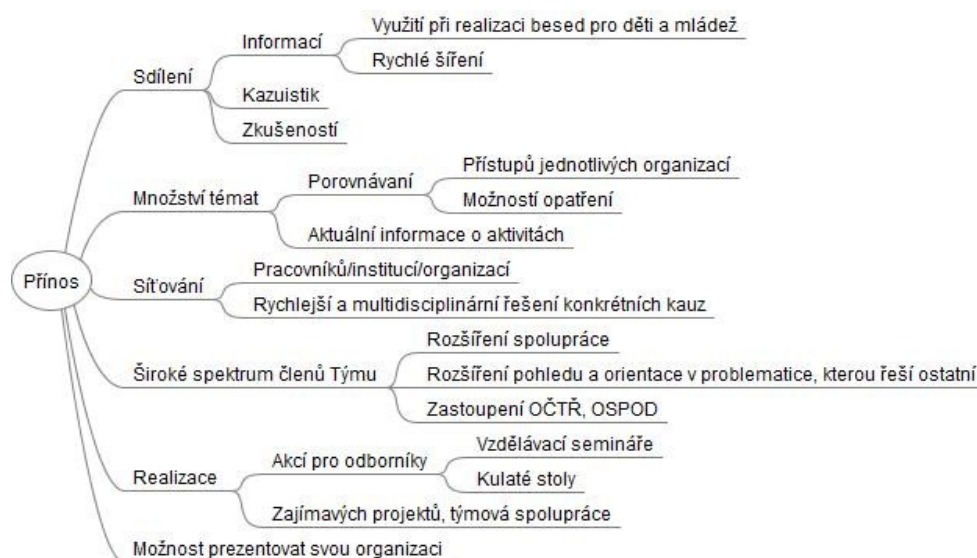
- **Projekt „Prevence protiprávního jednání“ (2017 – 2019)**
  - o Cílem projektu je předcházet protiprávnímu jednání nezletilých a mladistvých osvojením základních občanských práv a povinností. Projekt sestával ze dvou částí: přednášek ve školách a školských zařízeních a tvorby plakátu „Jak si ne/zkomplikovat život“. Plakát, který upozorňuje na různé oblasti protiprávního jednání - *jízda na černo, bitkaření, sprejování a tagování, sex a sexování s někým pod 15 let, kouření trávy, krádeže, šikana a trolling na síti, nález platební karty*, byl distribuován do škol, knihoven, ambulancí pediatrie a sportovních klubů, vyvěšen na stránkách „Bezpečná Plzeň“ (zde je doplněn o doprovodné texty – důsledky, řešení, pomoc).
- **Každoroční setkání ředitelů základních škol a školních metodiků prevence (2016 – 2019)**
  - o Pokračující aktivita z pilotního projektu. Každé setkání je zaměřeno na prezentaci a diskuzi k aktuálnímu tématu (kyberšikana, dítě v rozvodové situaci).
- **Seznam programů zabývajících se kyberkriminalitou (2017)**
  - o Seznam programů byl určen pro OŠMT a školy.
- **Odborný seminář „Exkurz do vývojové psychologie aneb komunikace s dětmi a mladistvými v rámci trestního řízení“ (2017)**
  - o Seminář určený pro členy Týmu a odbornou veřejnost.
- **Kazuistická setkávání kurátorů pro mládež a specialistek na mládež PMS (2016 – 2020)**
  - o Případová setkávání, která se uskutečňují 3 – 5 ročně za účelem sdílení dobré praxe
- **Seminář na Psychiatrické klinice FN Lochotín „Prezentace návazných služeb pracujících s dětmi“ (2018)**

- Na tomto semináři koordinátorka představila projekt „Na správnou cestu II!“, jeho činnosti a cílovou skupinu. Další příspěvky přednesli kurátorka pro děti a mládež, organizace Člověk v tísni o.p.s. a POINT 14.
- **Odborný seminář na téma „Sebepoškozování“ (2018)**
  - Seminář určený pro členy Týmu a odbornou veřejnost.
- **Odborný seminář na téma „Šikana, kyberšikana“ (2018)**
  - Seminář určený pro členy Týmu a odbornou veřejnost.
- **Odborný seminář „Užívání tabáku a kanabinoidů u dětí“ (2019)**
  - Seminář určený pro členy Týmu a odbornou veřejnost.
- **Adresář dětských psychiatrů a psychologů v Plzeňském kraji (2019)**
  - Adresář byl distribuován členům Týmu.
- **Kulatý stůl na téma „Oznamovací povinnost“ (2019)**
  - Kulatý stůl určený zejména pro zástupce NNO k problematice „oznamovací povinnosti“ a anonymního klienta.
- **Kulatý stůl na téma „Předávání informací“ (2019)**
  - Nastavení adekvátní spolupráce mezi institucemi OSPOD, PČR a OŠMT k nastavení ujednoceného postupu předávání informací.
- **Edukativní program „Realita kybersvěta“ (2019)**
  - Ve spolupráci s organizací POINT 14, z. s. a Odborem bezpečnosti, prevence kriminality a krizového řízení MMP se konal edukativní program „Realita kybersvěta“. Hlavní část programu tvořilo divadelní představení a následný edukativní seminář upozorňující na rizika kyberprostoru. Divadelní představení doplňovala výstava retro exponátů mobilních telefonů a telekomunikačních zařízení.
- **Konference na téma „Oběti trestných činů a posuzování jejich věrohodnosti“ (2019)**
  - Konference se uskutečnila ve vzájemné spolupráci projektů „Proč zrovna já?“ II a „Na správnou cestu!“ II u příležitosti konání Dnů restorativní justice.
- **Kulatý stůl na téma „Nastavení spolupráce odborníků k psychiatrickým diagnózám“ (2020)**
- **Odborný seminář na téma „Syntetické drogy“ (2020)**
  - Seminář určený pro členy Týmu a odbornou veřejnost.

Hodnocení TM členy

Do hodnocení činnosti Týmu v soudním okrese Plzeň – město se zapojilo 7 ze 13 členů Týmu (53,8 %).

Přínos pro sebe a pro práci vidí členové TM ve sdílení informací, kazuistik, zkušeností. Přínosné je také široké množství témat, v rámci kterých jednak docházelo k porovnávání přístupů a možností opatření jednotlivých organizací a jednak umožňovala členům týmů získat aktuální informace o realizovaných aktivitách. Členové týmu uváděli také síťování pracovníků, organizací, institucí, které umožňuje rychlejší a multidisciplinární řešení konkrétních kauz. Oceňováno bylo široké spektrum členů Týmů, zastoupení OČTŘ a OSPOD, což přinášelo rozšíření spolupráce i pohledů na řešení problematiky z různých úhlů. Pro členy Týmu byla také přínosná realizace konkrétních aktivit, ze kterých byly zmíněny zejména vzdělávací semináře a kulaté stoly a projekty z oblasti prevence. Zmíněna byla také možnost prezentovat svou organizaci.

Přínos TM pro děti a mládež, který zmiňovali členové Týmu, lze vidět ve dvou rovinách. V té první umožňovalo setkávání Týmu zlepšit a zefektivnit spolupráci, síťovat organizace, získávat informace o nabízených aktivitách, dostupných programech, službách, což se odráží v práci jednotlivých aktérů – možnost doporučit tyto aktivity klientovi, „*lépe zacílit péči*“, „*zrychlit řešení protiprávního jednání jedinců*“.

Druhou rovinou přínosu je realizace preventivních aktivit zacílených na děti a mladistvé v oblasti zvyšování právního povědomí a v oblasti kyberproblematiky, frekvence akcí pro mládež, preventivních programů na školách, působení PČR na poli prevence. Konkrétně jmenovány jsou projekty Prevence protiprávního jednání a Realita kybersvěta.

Přínos pro děti a mládež je spatřován také ve zvyšování informovanosti rodičů i pedagogů.

Úspěchy Týmu jsou spojovány se samotným setkáváním Týmu, aktivitou členů, pojmenováním zásadních problémů a snahou o jejich definici a řešení. Viděny jsou také ve zlepšení a zefektivnění

spolupráce. Nejčastěji je členy Týmu jako úspěch uváděna realizace preventivních projektů, zajímavých besed s odborníky pro členy TM a dalšími zástupci organizací, kteří klientsky pracují s dětmi a mládeží, organizace pravidelných Setkání ředitelů a školních metodiků prevence ZŠ, kulaté stoly, zmíněn je také „Adresář dětských psychiatrů a dětských psychologů v Plzeňském kraji“. Jeden ze členů Týmu na otázku uvedl: *„...zorganizování velkého množství přednášek a vstupů odborníků různých organizací s tématy souvisejícími s řešením kriminality mládeže, vznik preventivního programu pro školy ... akce v Depu - Svět kyberprostoru, zlepšení komunikace a spolupráce mezi všemi složkami...“*

Tým pro mládež Šumperk

Tým pro mládež v Šumperku začal v rámci projektu pracovat až od poloviny roku 2018, dne 12. 6. 2018 se konalo první setkání Týmu a celkem se uskutečnilo 6 setkání. V průběhu projektu byla činnost Týmu přerušena přibližně na ¾ roku z důvodu dlouhodobé pracovní neschopnosti koordinátorky. Do lokality vstoupila nová koordinátorka na počátku července 2019 a svou činností navazovala na priority Týmu stanovené v roce 2018.

Témata, kterým se Tým věnoval, se vztahují ke zvýšení právního povědomí dětí v souvislosti s trestnou činností, kterou páchají, nebo je páchána na nich, zaměstnávání mladistvých a narůstající projevy agresivity, trávení volného času.

Vstupy

- Problematika „zaměstnávání mladistvých“ (ÚP Šumperk)
- Představení činnosti NZDM Rachot (Pontis Šumperk o.p.s., 2019)
- Představení činnosti NZDM v Zábřehu a Mohelnici (Společnost Podané ruce o.p.s.)

Výstupy

- **Zmapování výskytu rizikových jevů na školách a doporučení k další činnosti (2018, 2019)**
  - o Bylo vyhodnoceno dotazníkové šetření, které proběhlo na čtyřech šumperských školách. Výstupy z dotazníkového šetření byly předány ředitelům příslušných škol společně s doporučením PPP k další činnosti na poli prevence.

Hodnocení činnosti TM členy

Do hodnocení činnosti Týmu se zapojilo 8 členů z celkového počtu 19 členů. Další jeden člen uvedl, že se necítí pro hodnocení TM kompetentní, neboť je členem novým.

Přínos pro sebe a svou práci je spojován s navázáním vzájemné komunikace s kolegy z ostatních organizací působících v oblasti prevence rizikového chování a v pravidelném setkávání, s rozvojem multidisciplinární spolupráce. Přínosem je také předávání informací a diskuze s ostatními členy i hosty.

Při dotazu na přínos činnosti Týmu pro jeho členy často členové zmiňovali přerušení činnosti Týmu, které považují za negativní/nešťastné. Jeden ze členů uvedl, že činnost Týmu nelze hodnotit, jiný, že vzhledem k okolnostem jej nelze hodnotit kladně. Oceňováno je nasazení nové koordinátorky a za přínosné je považováno dokončení rozpracovaných činností.

Přínos pro děti a mládež, pokud je spatřován, pak v rozvoji multidisciplinární spolupráce, která přináší efektivnější a komplexní péči. Je zmiňován koncept TM, který se zaměřuje na oblast celého okresu Šumperk a zapojení zástupců soudu a státního zastupitelství, ukotvení Týmu. Zmíněny jsou také konkrétní aktivity - mapování služeb a vyhodnocení aktuální situace na školách na základě dotazníkového šetření.

Jeden člen uvedl, že přínos nevidí, a stejně tak jeden uvedl, že přínos nedokáže zhodnotit, a to zejména v kontextu okolností (délka činnosti, absence koordinátora).

Mezi největší **úspěchy** Týmu řadí jeho členové rozvoj multidisciplinární spolupráce, uvědomění si role týmu a jeho skutečných možností, pojmenování témat a oblastí, kterým je potřeba se věnovat. Zmíněno bylo také, že úspěchem je setrvání členů Týmu i přes dlouhodobou nepřítomnost koordinátora. Jeden ze členů Týmu považuje za úspěchy vyhodnocení dotazníků pro školy, i přes časovou prodlevu mezi sběrem dat a zpracováním výstupů.

Příloha č. 2

Přehled výstupů Týmů pro mládež

Přehled výstupů Týmů pro mládež

Setkání, kulaté stoly

- **Každoroční setkání ředitelů ZŠ a školních metodiků prevence** (Plzeň-město, 2016 – 2019)
- **Kazuistická setkávání kurátorů pro mládež a specialistek na mládež PMS** (Plzeň-město, 2016 – 2020)
- **Kulaté stoly k nastavení spolupráce OSPOD, PMS, PPP a škol** (Brno-venkov, 2017)
- **Setkání školních speciálních pedagogů a školních psychologů ZŠ Opava k záškoláctví** (Opava, 2017)
- **Setkání s řediteli škol, témata záškoláctví a šikana** (Opava, 2017, 2018)
- **Setkání se zástupci psychologické a pedopsychiatrické péče I. a II.** (Olomouc, 2018 a 2019)
- **Setkání se zástupci České lékařské komory I. a II.** (2 setkání – 2018, 2019)
- **Setkávání zástupců NZDM a terénních služeb pro děti** (2018 - 2020)
- **Kulatý stůl na téma „Oznamovací povinnost“** (Plzeň-město, 2019)
- **Kulatý stůl na téma „Předávání informací“** (Plzeň-město, 2019)
- **Kulatý stůl na téma „Nastavení spolupráce odborníků k psychiatrickým diagnózám“** (Plzeň-město, 2020)
- **Utvoření/narovnání vztahů organizací zapojených v týmu se školami** (Praha 9)

Výstavy

- **Výstava „Děti a závislost“ v Ivančicích společně s besedou** (Brno-venkov, 2017)
- **Výstava na téma návykové látky „Mne se to ne/týká“** (Žďár nad Sázavou, 2018; Česká Lípa 2018)
- **Preventivní výstava "Děti a závislost" v OC Breda** (Opava, 2019)

Odborné články, informace

- **Článek pro veřejnost "Co dělat při útěku dítěte z domova? " pro veřejnost** (Brno-venkov, 2018)
- **Odborná informace ke specifikům dětí v NRP, Jak může pomoci učitel?** (2019)

Postupy, metodiky

- **Doporučený postup řešení šikany** (Česká Lípa, 2017)
- **Doporučený postup řešení dlouhodobého záškoláctví** (Česká Lípa, 2017)
- **Zavedení Cochemské praxe** (Jeseník, 2017)
- **Zapojení do projektu „Podpora interdisciplinární spolupráce sociálně právní ochrany dětí na Jesenicku“** (Jeseník, 2018 – 2020)

- **Rozcestník k tématu šikany a kyberšikany pro pedagogické pracovníky** (Česká Lípa 2019)
- **Rozcestník nestandardních situací ve škole** (Opava, 2019)
- **Sjednocení postupu v rámci trestního řízení s nezletilými** (Brno-venkov, 2019)
- **Brožura k záškoláctví** (Náchod, 2020)

Vzdělávání, odborné semináře

- **Odborný seminář „Nestalo se, ale mohlo by se stát“** (Žďár nad Sázavou, 2017)
- **Vzdělávání pěstounů v oblasti rizikového chování dětí a mladistvých** (Jeseník, 2018)
- **Seminář na PF MÚ Brno Sociálně patologické jevy v životě žáků ZŠ a studentů SŠ** (Brno-venkov)
- **Studijní předmět na Pedagogické fakultě MÚ Brno „Žáci a sociálně patologické jevy“** (Brno-venkov, 2020)
- **Spolurealizace vzdělávání pro pedagogy okresu Opava "Rizikové chování na internetu"** (Opava, 2019)
- **Workshopy na téma Role asistenta pedagoga v systému inkluzivního vzdělávání** (Žďár nad Sázavou, 2019)
- **Semináře pro pedagogy s cílem posílit právní povědomí pedagogů a jejich orientaci v rizikových jevech mládeže a možná řešení** (Česká Lípa)
- **Seminář pro členy TM a odbornou veřejnost na téma sociální sítě** (Česká Lípa, 2018)
- **Semináře pro školní metodiky prevence** (Olomouc, 2018, 2019)
- **Vzdělávání zástupců škol – metodiků prevence, ředitelů, výchovných poradců ZŠ, SŠ** (Olomouc, 2019)
- **Odborný seminář „Exkurz do vývojové psychologie aneb komunikace s dětmi a mladistvými v rámci trestního řízení“** (Plzeň-město, 2017)
- **Seminář na Psychiatrické klinice FN Lochotín „Prezentace návazných služeb pracujících s dětmi“** (Plzeň-město, 2018)
- **Odborný seminář na téma „Sebepoškozování“** (Plzeň-město, 2018)
- **Odborný seminář na téma „Šikana, kyberšikana“** (Plzeň-město, 2018)
- **Odborný seminář s workshopem na téma Kyberbezpečí** (Žďár nad Sázavou, 2017)
- **Odborný seminář „Užívání tabáku a kanabinoidů u dětí“** (Plzeň-město, 2019)
- **Odborný seminář na téma „Syntetické drogy“** (Plzeň-město, 2020)
- **Prezentace agendy mládeže PMS pro metodiky prevence a manažery prevence kriminality** (Praha 9, květen 2018)

Programy, projekty

- **Divadelní představení Dýchej!** (Žďár nad Sázavou, 2017 – 2018)

- Projekt „Prevence protiprávního jednání“ (Plzeň-město, 2017 – 2019)
- Projekt Týmu pro mládež a PČR „DĚTI VE VIRTUÁLNÍM PROSTŘEDÍ“ (Náchod, 2018 – 2020)
- Program primární prevence „Právo pro každý den“ (Jeseník, 2019 – 2020)
- Projekt „Kyber děti“ (Pardubice, 2019, 2020)
- Edukativní program „Realita kybersvěta“ (Plzeň-město, 2019)

Besedy, konference

- Besedy pro žáky s vězněnými ženami a vězeňským psychologem (Opava, 2017)
- Podpora besed „Právní minimum pro žáky“ (Opava, 2017)
- Pondělní káva s probačním pracovníkem (Opava, 2019 – 2020)
- Konference „Právo, děti, kriminalita“ (Česká Lípa, 2019)
- Konference „Právo, děti, kriminalita II.“ (Česká Lípa, 2020)
- Konference pro studenty VOŠ na téma Cochemský model v praxi (Brno-venkov, 2020)
- Konference na téma „Oběti trestných činů a posuzování jejich věrohodnosti“ (Plzeň-město, 2019)

Služby, aktivity

- Inicie vzniku pracovního místa terénní pracovník (Opava, 2017)
- Zavedení resocializačního programu organizace Eurotopia.CZ, o.p.s. (Jeseník, 2018)
- Inicie a podpora vzniku Adiktologické ambulance (Náchod, 2019)

Databáze, přehledy

- Přehled psychologických a psychiatrických služeb pro děti „Když dítě potřebuje pomoc“ (Žďár nad Sázavou, 2017)
- Databáze programů primární prevence rizikových jevů v SO Olomouc (Olomouc, 2018)
- Databáze psychologické a psychiatrické pomoci (Olomouc, 2018)
- Seznam programů zabývajících se kyberkriminalitou (Plzeň-město, 2017)
- Adresář dětských psychiatrů a psychologů v Plzeňském kraji (Plzeň-město, 2019)
- Seznam poskytovatelů rodinné terapie (Praha 9, 2019)

Další

- Webové stránky Týmu pro mládež (Žďár nad Sázavou, 2016 - 2020)
- Inscenované soudní jednání (Opava, 2018)
- Cena Týmu pro mládež – ocenění za počin roku v oblasti prevence kriminality (2018 dosud)
- Komentovaná prohlídka Revolution Train a Policejního muzea (Česká Lípa, 2018)
- Inscenované soudní jednání (Jeseník, 2019)

- **Zmapování výskytu rizikových jevů na školách a doporučení k další činnosti** (Šumperk, 2018 – 2019)
- **Obchodní centrum: (ne)bezpečné trávení volného času dětí a mládeží** (Olomouc, 2019)